UNIWERSYTET ROLNICZY
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

12. 2009

biuletyn informacyjny

nr 6 (62) ISSN 1899-7775

Doktorat honoris causa JM Rektora UR – prof. dr hab. Janusza Żmiji
Nitra, 15 października 2009 r.

Prof. Janusz Żmija – doktor honoris causa
Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze

Doktorzy honoris causa Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze
Od lewej: prof. Jaroslaw Hlubek, CSc., prof. László Villányi, prof. Janusz Żmija

Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia oraz samych sukcesów w nadchodzącym Nowym Roku 2010

życzy

prof. dr hab. Janusz Żmija
Rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

z życia Uczelni

Rektor uhonorowany przez Słowacki Uniwersytet Rolniczy w Nitrze 4
Doktorat honoris causa prof. Wacława Leszczyńskiego 9
35-lecie Oddziału i Wydziału Technologii Żywności 16
Nominacje Profesorskie 19
Wspomnienia o zmarłych 26
Z prac Senatu 30

konferencje...

Konferencje, seminaria, warsztaty 32

sukcesy pracowników

Dofinansowanie projektu „Dydaktyka i badania (...)" 54
Parówki z owsem – nowość w branży mięsnej 55
UR sygnatariuszem kodeksu zawodowej etyki w rachunkowości 55

nie tylko nauka

Dni Jana Pawła II 56
Spotkanie z okazji Dnia Edukacji Narodowej 60
Spotkanie z jubilatami 61
Wyprawa Koła Naukowego Leśników na Syberię Wschodnią, część II 62
Udojowe stanowisko badawcze 69
Wystawa bożonarodzeniowa 71
Spotkanie przedświąteczne pracowników i studentów UR 72
Turniej pokoleń w siatkówce 76
Wydawnictwo UR poleca 77
KONKURS NA OKŁADKĘ BIULETYNU 78

wywiad numeru

Pamiętajcie o naturze... rozmowa z prof. Kazimierzem Wiechem 80

studenci

Stypendia Fundacji im. Zofii i Władysława Pokusów 84
Stypendia Fundacji Uniwersytetu Rolniczego 86
Młodzież – Edukacja – Unia Europejska 87
Działalność Klubu Akademickiego „Arka" 88
Zintegrowany System Bezpieczeństwa na Uczelni 90
Absolwentka Biotechnologii laureatką Nagrody Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa 91

piszą o nas

Uczelnia w mediach 92

Redakcja
Szymon Sikorski – redaktor naczelny
Monika Marszalik
Joanna Roczniewska

Adres Redakcji
Biuro Rektora
Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie
Al. Mickiewicza 21
31-120 Kraków
tel. (+48) 12 662 44 36
fax: (+48) 12 633 62 45
e-mail: rector@ur.krakow.pl

Wydawca
Uniwersytet Rolniczy
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Fotografie:
Gabriel Wojcieszek
Adam Mróz
Andrzej Owsiński
Joanna Roczniewska

Projekt okładki
opracowanie graficzne: Barbara Widłak
zdjęcie: Piotr Siwek

Redakcja zastrzega sobie prawo
do dokonywania skrótów i zmian redakcyjnych
w nadesłanych tekstach

ISSN: 1899-7775
Nakład: 1000 egz.

Biuletyn Informacyjny Uniwersytetu Rolniczego
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
dostępny jest w wersji elektronicznej
na stronie internetowej uczelni www.ur.krakow.pl

Skład, łamanie, druk:
Drukarnia Ekodruk
ul. Powstańców Wielkopolskich 3
30-553 Kraków

JM Rektor Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie doktorem honoris causa Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze

Nitra, 15 października 2009 r.

Podczas uroczystości tytuł doktora honoris causa Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze otrzymali: Prof. Ing. Jaroslaw Hlubek, CSc. – rektor Mendelowskiego Uniwersytetu Rolniczego i Leśnego w Brnie, Prof. Dr. László Villányi – dziekan Wydziału Ekonomii i Nauk Społecznych Uniwersytetu Szent István w Gödöllő oraz prof. dr hab. Janusz Żmija – rektor Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. W auli Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego zgromadzili się licznie przybyli goście, bliscy oraz współpracownicy profesorów.

Uhonorowani profesorzy, od lewej: Jaroslaw Hlubek, László Villányi, Janusz Żmija

Laudacja prof. dr hab. Janusza Żmiji

wygłoszona przez dr. h. c. prof. Ing. Petera Bielika, PhD. – dziekana Wydziału Ekonomii i Zarządzania Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze[1]

Vaše Magnificencie, spectábiles, honorábiles,
Vážení členovia vedeckých rád, ctení hostia.

Milá povinnosť, ktorá mi dnes na tomto slávnostnom zasadnutí pripadla, je určite úlohou čestnou. Jej splnenie ma však stavia pred otázku, aké hľadať vhodné slova, ktoré by čo najvýstižnejšie vyjadrili podstatu významnej osobnosti, pracovitého a usilovného človeka, ktorý svojími prežitými rokmi dozrel k profesionálnej dokonalosti. Pomôžem si výrokom Fridricha Schillera," keď chceš spoznať človeka, pozri sa na jeho prácu".

Vážené slávnostné zasadnutie, dovoľte mi predstaviť životnú dráhu a vedecko pedagogickú prácu dvoch významných osobnosti, ktoré sa dlhé obdobie podielajú na rozvoji vzájomne prospešnej spolupráce naších inštitúcii a ktoré svojím osobným príkladom a entuziazmom stáli pri zrode mnohých významných aktivít, ktorých svedkami sú nielen súčastníci ale aj generácie našich predchodcov. Vedecké rady FEM a FESRR navrhli udeliť významné ocenenie Dr.h.c našej univerzity za rozvoj vzdelávacej ako aj vedecko-výskumnej činnosti v oblasti ekonomiky poľnohospodárstva, agropodnikania, regionálneho rozvoja panovi Prof.dr.hab. Januszovi Żmijovi, rektorovi Poľnohospodárskej univerzity Hugona Kołłątaja v Krakove, vedúcemu Katedry podnikania a marketingu v agrosektore a emeritnému dekanovi Fakulty poľnohospodárstva a ekonomiky, pri príležitosti jeho významného životného jubilea, šesťdesiatich narodenín.

Všetci tu prítomní sa určite zhodneme v tom, že základným zmyslom a poslaním nás učiteľov v oblasti vzdelávania a vedy je hľadánie pravdy, ktoré je spojené s nádherným dobrodružstvom poznávania nepoznaného

JM Rektor wpisuje się do księgi pamiątkowej

Władze Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego z doktorami honoris causa

1) Oryginalna laudacja dotyczyła również Prof. Dr. László Villányi

a objavovaním neobjaveného. Účasť na tomto procese je podľa Alberta Einsteina základný motív, ktorý stojí u kolísky pravého umenia vzdelávania a vedeckého poznania.

Je mi cťou a potešením, že tomuto slávnostnému auditóriu môžem bližšie predstaviť pána profesora Janusza Zmiju, ktorý sa narodil v roku 1949 v Rudne, v Poľsku, v prostredí, ktoré ho naučilo vážiť si základné ľudské hodnoty, akými sú rodina, priateľstvo a vzájomná spolupatričnosť.

Spolupráca s prof. Dr.hab. Januszom Žmijom sa rozvíjala od roku 1974 a týkala sa vzdelávacej ako aj vedecko-výskumnej činnosti v oblasti ekonomiky poľnohospodárstva, agropodnikania a regionálneho rozvoja. Spolupráca sa zintenzívnila počas jeho pôsobenia vo funkcii dekana a neskôr vo funkcii rektora Poľnohospodárskej univerzity v Krakowe. Ako rektor všestranne rozvíja spoluprácu s SPU v Nitre prostredníctvom aktívnej participácie na medzinárodných projektoch a konferenciách, organizovaných fakultami SPU v Nitre.

Počas uplynulých desaťročí jeho angažovanej spolupráce existuje veľa konkrétných iniciatív, pod ktorými je rukopis pana prof. Zmiju. Jedným z výsledkov spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdelávania je organizovanie medzinárodného inžinierskeho štúdia v anglickom jazyku krajín V4, na ekonomicko-manažérskych fakultách v Nitre, vo Varšave a Krakowe, v Prahe a v Gödöllő. Trvalá je výmena skúseností s výučbou predmetu Ekonomika poľnohospodárstva, výmena skúseností z tvorby učebných textov, tak po obsahovej ako aj metodologickej stránke. V súčasnosti je predmetom nášho rokovania možnosť spoločného štúdia v rámci vybraných študijných programov oboch univerzít, udeľovania dvojitých diplomov a vytvárania medzinárodných autorských tímov pri tvorbe spoločných učebníc a monografií.

Aktívny je aj jeho podiel na organizovaní spoločných medzinárodných vedeckých podujatí v rámci krajín V4, z jeho iniciatívy sa Poľnohospodárska univerzita v Krakowe stala aktívnym členom spoločnej siete CEEPUS, zameranej na problematiku aplikovanej ekonómie a manažmentu a vytvára permanentný priestor pre mobility učiteľov a študentov.

Prof. Zmija aktívne podporil snahu FEM o vytvorenie intenzívneho programu ERAZMUS v oblasti ekonomických vzťahov, sociálnych vied a európskeho občanstva, tiež podporil snahu Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja v Nitre o podanie spoločného návrhu s Fakultou poľnohospodárstva a ekonomiky PU v Krakowe na spoločný projekt vedecko-technickej spolupráce medzi pracoviskami Slovenskej republiky a Poľska na roky 2010 – 2011 zameraný na rozvoj vidieckych regiónov.

Prof. Janusz Zmija publikoval viac ako 200 vedeckých prác, z toho mnohé v jazyku anglickom a nemeckom, a je autorom viacerých vedeckých prác publikovaných aj na Slovensku. Je uznávaným odborníkom v oblasti ekonomických poľnohospodárskych vied tak na národnej ako aj medzinárodnej úrovni. Je nositeľom vícerých vyznamenaní, napr. Strieborného kríža Poľskej republiky za zásluhy, ocenila ho aj Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied za jeho prínos pre rozvoj vedy, je nositeľom viacerých ocenení FEM a FEŠRR a patrí mu aj uznanie za jeho podiel na rozvoji vzťahov medzi našími univerzitami a fakultami SPU.

Zaslúžil sa o rozvoj ekonomických odborov na pôvodnej poľnohospodárskej fakulte , prispel k rozvíjaniu vedecko - výskumnej činnosti a zahraničnej spolupráce Krakovskej poľnohospodárskej univerzity. Ako podpredseda rektorskej konferencie v Polsku má možnosť aktívne ovplyvňovať internacionalizáciu vzdelávania v Polsku a medzinárodnú spoluprácu univerzít v rámci EÚ. Medzi jeho pedagogické priority patrí aj všestranná snaha pripraviť študentom univerzity, ktorým venoval prevážnú časť svojho plodného života prostredie, v ktorom by mohli efektívne rozvinúť svoje schopnosti a získavať plnohodnotné vzdelanie v poľnohospodárskych, ekonomických, technických a prírodovedných študijných odboroch.

Ako rektor univerzity, je nositeľom úzkej spolupráce aj s našou univerzitou, konkrétne s pánom rektorom prof. Látečkom, s pani dekankou prof. Bandlerovou, s dekanmi fakúlt, prof. Bullom, prof. Bírom, prof. Kročkom, doc. Kalúzom a radou ďalších, s ktorými rozvíjal nielen odborné ale aj priateľské vzťahy. Radí sa medzi ních prof. Kuzma, prof. Huska, prof. Podolák, prof. Višňovský, doc. Faziková, doc. Zentková, doc. Belajová a iní. Nadovšetko si váži priateľstvo a vo svojom živote sa riadi Verichovým výrokom, že mať ľudí rád a milovať ich, je celé tajomstvo a snáť jediný recept na šťastie.

Vážené slavnostné zhromaždenie.
Čo povedať na záver?

Máme pred sebou osobnosti mimoriadneu pracovité a výnimočné, ako z pohľadu odborného tak i po stránke ľudskej. Vedecká rada Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, na návrh vedeckých rád Fakulty ekonomiky a manažmentu a FESRR rozhodla, že ich životné dielo i morálne hodnoty sú hodné úcty a nespornými dôvodmi pre udelenie čestného doktorátu. Ich dlhoročné a vzájomne plodné väzby k našej alma máter zároveň dosvedčujú, že sa jedná o akt uvážený a spoločensky prospešný.

I keď nám príroda dala krátky život, nech ich plodný a pracovitý život zostane nám v pamäti aj prostredníctvom dnes udelenej čestnej hodnosti Dr.h.causa našej alma máter.

Preto celý tento slávnostný promočný obrad, ktorý je navonok doprevádzaný leskom tálárov a akademických insignií, nech je vyjadrením hlbokej vážnosti k vedeckej, výskumnej a pedagogickej práci pána profesora Janusza Zmiju a prof. Lászla Villanyiho. Vzdajme preto česť a úctu poctivej práci, ktorá je v súlade s Magnou chartou európskych univerzít základom rozvoja každej civilizovanej spoločnosti.

Ctené slávnostné zhromaždenie, dakujem Vám za vašu pozornost.

Wystąpienie

prof. dr hab. Janusza Żmiji doktora honoris causa Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze

Dear Rector,
Honorable Members of the Senate,
Dear Dean prof. Bielik,
Dear Faculty Board of Economics and Management of the Slovak University of Agriculture in Nitra.

I would like to thank you for granting me the highest academic rank which is the title of Doctor Honoris Causa. I am overcome with joy and happiness because I received it from the best Slovak University, one of the best agricultural universities in Europe. It is important for me to be receiving this title in the country of our friends and neighbors. I treat the title of Doctor Honoris Causa as a motivating force for further cooperation between our Universities and countries.

The cooperation between our Universities started over 40 years ago. In 1963 an official agreement was signed, which stands valid until today; an agreement regarding scientific cooperation and exchange of students. Together we have organized mutual conferences and scientific research programs. Another example of this cooperation is the PHARE-TEMPUS program. Additionally, we have a student and academic staff exchange within the ERASMUS program – in the area of agriculture and economics of agriculture and also within the CEEPUS program– in the area of agribusiness and economics of agriculture. Also, we have had an academic teachers exchange within the Leonardo da Vinci program. We can say that the cooperation has been going on at many fields of mutual interest.

Cooperation is run by five faculties of our University. Mutual scientific research has been performed in the following fields:

- regional development with special emphasis on borderland regions
- effectivity of using EU resources
- methods of economic assessment of companies and farms

Pamiątkowe zdjęcie po uroczystości

- management and marketing in food industry
- grass ecosystems
- cultivation of land and plants
- fertilizing problems
- heavy metals in natural environment
- physiology and endocrinology of animals
- optimization of animal food production
- ecological meat and milk production
- zoo hygiene
- shaping and protection of natural environment
- energy consumption of chosen branches in farm and food industry
- unconventional sources of energy in agriculture

These are only some fields of our long-standing cooperation. Therefore, we may say that the cooperation between Slovak University of Agriculture in Nitra and University of Agriculture in Cracow is active in many fields.

I am very grateful to our former University authorities for starting our collaboration forty six years ago; a collaboration which now has changed into a large network of multidimensional cooperation in academic and didactic fields and exchange of scientific researchers and students. Only due to the mutual understanding and deep involvement of both Slovak and Polish sides can we be proud of our various projects today.

Personally, I would like to emphasize the cooperation with the staff of Faculty of Economics and Management with whom I have been working for 35 years. A few times I had my scientific internship in Nitra where I had the chance to get to know your methods of scientific research. Together with professor Helena Belajova, we ran an international scientific project concerning economic effectivity of milk production in the farms of Slovakia and southern Poland. The results of my cooperation were published in scientific papers. Overall, within the program of cooperation with the University in Nitra I published 22 scientific papers. Professors of Slovak University of Agriculture in Nitra published their numerous papers in Cracow.

I also cooperated with such scientific researchers of Slovak University of Agriculture in Nitra as:

prof. Spyrka, prof. Sevicik, prof. Visnovsky, prof. Podolak, prof. Repka, doc. Belajova, prof. Kuzma, prof. Gozora, doc. Horska and prof. Bielik who supported me with their experience and methodology of research in the beginning of my studies of economics in Cracow, for which I am deeply grateful, not only as a Rector of University of Agriculture in Cracow but also as a professor of economics and a member of the Faculty of Agriculture and Economics.

The cooperation with professors of Slovak University of Agriculture in Nitra has greatly improved the quality of student and engineering staff teaching in Poland. I have also had the possibility to broaden my methodology of research in Nitra.

I do sincerely believe that the cooperation between our universities will flourish for our mutual benefits and for the good of farming in Slovakia and Poland. I trust that in future it will grow even further to the advantage of our student and academic researchers.

On behalf of the University of Agriculture in Cracow I would like to thank you for the multidimensional cooperation and for granting me the title of Doctor Honoris Causa of the Slovak University of Agriculture in Nitra.

Zdjęcia: Lujza Záhoráková

Uhonorowani profesorowie

Prof. dr hab. Wacław Leszczyński doktorem honoris causa Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Kraków, 23 października 2009 r.

Uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie odbyła się 23 października 2009 r. podczas obchodów 35-lecia Wydziału Technologii Żywności. W auli Centrum Kongresowego Uniwersytetu Rolniczego zgromadzili się licznie przybyli goście, bliscy profesora oraz pracownicy i studenci naszej Uczelni.

Prof. Wacław Leszczyński

Nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie prof. dr hab. Wacławowi Leszczyńskiemu

Laudacja

wygłoszona przez prof. dr hab. Teresę Fortunę – dziekana Wydziału Technologii Żywności

Magnificencjo Rektorze,
Wysoki Senacie,
Wysoka Rado Wydziału Technologii Żywności,
Dostojni Goście!

Przypadł mi w udziale ogromny zaszczyt i przyjemność przedstawienia Państwu osiągnięć **profesora Wacława Leszczyńskiego**, któremu Senat Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, w dniu 29 maja 2009 roku nadał najwyższą godność akademicką – tytuł doktora honoris causa. Dla społeczności naszego Wydziału jest to doniosłe wydarzenie, a zarazem – radosna uroczystość.

Pragnę podziękować Jego Magnificencji Rektorowi Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie **profesorowi Januszowi Żmiji**, a także Wysokiemu Senatowi za poparcie wniosku Rady Wydziału Technologii Żywności o nadanie tytułu doktora h.c. naszej Uczelni **profesorowi Wacławowi Leszczyńskiemu** z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Dziękuję również recenzentom – **prof. dr hab. Łucji Fornal** z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz **prof. dr. hab. dr. h.c. Adolfowi Horubale** ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie za rzeczowe i wnikliwe oceny dokonań **prof. W. Leszczyńskiego**.

Wielu z obecnych doskonale zna działalność Profesora, obchodzącego w tym roku jubileusz 50-lecia swojej pracy naukowo-badawczej, jednak pozwolę sobie w skrócie przypomnieć najważniejsze fakty z Jego życia zawodowego.

Wacław Leszczyński urodził się 11 kwietnia 1936 roku w Warszawie. Studia wyższe ukończył na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu, uzyskując w 1957 roku tytuł inżyniera rolnictwa w zakresie agronomii. Korzystając ze Stypendium Naukowego im. Benedykta Dybowskiego, wykonał pracę magisterską z zakresu browarnictwa pod kierunkiem **prof. dr. hab. Aleksandra Tychowskiego** i w 1959 roku otrzymał stopień magistra inżyniera rolnictwa w zakresie technologii rolnej.

W 1969 roku Rada Wydziału Rolniczego WSR we Wrocławiu nadała Mu stopień doktora nauk rolniczych, a w 1977 roku, w oparciu o rozprawę habilitacyjną oraz o ocenę dorobku naukowo-dydaktycznego i organizacyjnego, uzyskał On stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie technologii rolnej. Tytuł naukowy profesora otrzymał w 1987 roku, a w 1996 roku został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego.

Bezpośrednio po ukończeniu studiów w 1959 roku **prof. Wacław Leszczyński** rozpoczął pracę zawodową jako nauczyciel akademicki w Wyższej Szkole Rolniczej we Wrocławiu. Pracę kontynuował na kolejnych stanowiskach w tej samej Uczelni, noszącej później nazwę Akademii Rolniczej, a obecnie – Uniwersytetu Przyrodniczego. Od 1982 roku kierował Zakładem Technologii Węglowodanów, a następnie (od 1991 do 2006 roku) – Katedrą Technologii Rolnej i Przechowalnictwa Akademii Rolniczej we Wrocławiu.

Profesor Leszczyński pełnił funkcję prodziekana Wydziału Technologii Żywności Akademii Rolniczej we Wrocławiu, a przez 4 kadencje piastował godność dziekana tego Wydziału. W 1990 roku został wybrany prorektorem ds. dydaktyki Wrocławskiej Akademii Rolniczej na kadencję 1990–1993. Po przejściu na emeryturę nadal kontynuje aktywność zawodową.

Dorobek naukowy prof. Wacława Leszczyńskiego

Profesor Wacław Leszczyński jest wybitnym uczonym o poważnych osiągnięciach naukowo-badawczych w zakresie technologii przemysłu ziemniaczanego i skrobiowego. Szeroki wachlarz Jego zainteresowań badawczych obejmuje m.in. następujące zagadnienia:

- wpływ środowiska i czynników agrotechnicznych w okresie wegetacji ziemniaka oraz warunków przechowywania bulw na ich skład chemiczny i przydatność dla przetwórstwa,
- metodykę oceny jakości bulw ziemniaka i właściwości funkcjonalnych otrzymanej z nich skrobi,
- fizyczne i chemiczne sposoby modyfikacji skrobi oraz możliwości zastosowania otrzymanych produktów do celów spożywczych i nie żywnościowych.

Prowadzone przez Profesora badania dostarczyły oryginalnych danych o zmianach jakości bulw ziemniaka i wyodrębnionej z nich skrobi, zachodzących pod wpływem różnych czynników agrotechnicznych, zwłaszcza środków chemicznych stosowanych w uprawie roślin. Wyniki tych badań stworzyły podstawę do opracowania rozwiązań praktycznych i wdrożenia ich w rolnictwie i przemyśle ziemniaczanym.

Rozległe badania, dotyczące fizycznych i chemicznych sposobów modyfikacji skrobi, m.in. działania wysoką temperaturą na ten polisacharyd, traktowania go różnymi alkoholami, wysycania kwasu amylofosforowego kationami oraz estryfikacji skrobi kwasami tłuszczowymi, doprowadziły Autora do uzyskania preparatów skrobiowych stanowiących komponent tworzyw biodegradowalnych, a także będących skrobią oporną ważną

w dietetyce. Ta dziedzina badań nie tylko niesie duży ładunek naukowo-poznawczy, ale ma również poważne znaczenie gospodarcze. Dorobek naukowo-badawczy **prof. Leszczyńskiego** liczy 331 pozycji, w tym 80 oryginalnych prac twórczych, 13 książek i skryptów, 2 patenty, 4 zgłoszenia patentowe, 43 prace monograficzne i przeglądowe, 78 komunikatów naukowych oraz 41 innych publikacji.

Profesor Wacław Leszczyński opracował 286 recenzji, w tym 60 na tytuły i stopnie naukowe, ponadto oceniał liczne projekty badawcze w ramach prac sekcji Komitetu Badań Naukowych.

Prof. dr hab. Wacław Leszczyński aktywnie uczestniczył w licznych międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, wygłaszając referaty plenarne i przedstawiając komunikaty; niejednokrotnie przewodniczył obradom sesji, wchodził również w skład komitetów organizacyjnych i rad programowych. Odbył staż naukowy w Czechosłowacji i trzykrotnie misje naukowe do Niemiec i na Litwę.

Działalność dydaktyczno-wychowawcza

W okresie wieloletniej pracy naukowo-badawczej **Profesorowi Leszczyńskiemu** udało się stworzyć zespół naukowy znany jako Wrocławska Szkoła Skrobiowa i wyposażyć go w nowoczesną aparaturę badawczo-pomiarową, dzięki czemu ośrodek ten jest liczącą się w Polsce placówką naukową z zakresu badań skrobi.

W ciągu 50 lat pracy w charakterze nauczyciela akademickiego **prof. Wacław Leszczyński** prowadził i nadal prowadzi wiele zajęć dydaktycznych.

Szczególnym osiągnięciem Profesora było doskonalenie programów studiów w zakresie technologii żywności i żywienia człowieka na Wydziale Technologii Żywności AR we Wrocławiu, jak również utworzenie specjalności biotechnologia żywności, a następnie powołanie na tym Wydziale nowego kierunku kształcenia – biotechnologii.

Prof. Wacław Leszczyński przyjmuje gratulacje i życzenia

MINISTER
NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
prof. Barbara Kudrycka

Warszawa, 20 października 2009 r.

Szanowny Pan
prof. dr hab. Wacław Leszczyński
doktor *honoris causa*
Uniwersytetu Rolniczego
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Szanowny Panie Profesorze,

Proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje z okazji otrzymania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie.

Nadając ten tytuł, społeczność akademicka doceniła w Pańskiej osobie nie tylko wybitnego uczonego, specjalistę w zakresie nauk rolniczych, znawcę problematyki ziemniaka, skrobi i fermentacji alkoholowej, autora licznych publikacji z tej dziedziny, lecz także twórcę specjalności biotechnologia jako samodzielnego kierunku studiów na Wydziale Technologii Żywności Akademii Rolniczej we Wrocławiu.

Nie do przecenienia jest także Pana kilkudziesięcioletni wkład jako organizatora polskiej nauki i szkolnictwa wyższego, zaangażowanego w pracę wielu gremiów, jak: Komitet Nauk o Żywności, Komitetu Badań Naukowych, Komisji Ekspertów MEN oraz Państwowej Komisji Akredytacyjnej. O uznaniu, jakim Pan się cieszy, świadczy uhonorowanie Pana wieloma prestiżowymi nagrodami i odznaczeniami państwowymi.

Życząc Panu Profesorowi wszelkiej pomyślności i dalszych sukcesów, pozostaję

z wyrazami głębokiego szacunku

Profesor dokonał wielu zmian organizacyjnych i programowych, które zawsze miały jeden cel: lepiej kształcić studentów, rozwijać nowatorskie programy naukowe i tworzyć warunki do rozwoju kadr, dbając o zachowanie etyki w nauce oraz dobrych obyczajów akademickich.

Profesor Leszczyński legitymuje się również poważnymi osiągnięciami w kształceniu kadry naukowej. Pod Jego kierunkiem 9 osób obroniło prace doktorskie, a w kierowanym przez Niego zespole naukowym 18 współpracowników i 3 osoby spoza Uczelni uzyskały stopień doktora, pięciu współpracowników uzyskało stopień doktora habilitowanego, a czterem nadano tytuł profesora.

Prof. dr hab. Wacław Leszczyński był członkiem Zespołu Naukowo-Dydaktycznego przy Ministrze Edukacji Narodowej, członkiem Rady Międzyuczelnianego Ośrodka Metodycznego Akademii Rolniczych i czterokrotnie ekspertem Państwowej Komisji Akredytacyjnej powołanym do oceny poziomu realizacji procesu kształcenia na kierunku technologia żywności i żywienie człowieka.

Dorobek organizacyjny

Szerokim uznaniem cieszy się działalność **prof. Wacława Leszczyńskiego** na rzecz środowiska akademickiego. Od ponad 20 lat jest wybieralnym członkiem Komitetu Technologii i Chemii Żywności Polskiej Akademii Nauk, a po zmianie nazwy tego organu – od 2007 roku jest członkiem honorowym Komitetu Nauk o Żywności PAN.

Był wiceprzewodniczącym Sekcji Węglowodanów i przewodniczącym Zespołu Chemii i Technologii Skrobi tego Komitetu. W ramach wspomnianego Zespołu zainicjował szkoły skrobiowe i zorganizował I Letnią Szkołę Skrobiową w 1989 roku, był także współorganizatorem kilku następnych. Z ramienia Komitetu przewodniczył Zespołowi ds. oceny stanu i poziomu dyscypliny naukowej technologia żywności wraz z biotechnologią i fizyką żywności oraz Komisji powołanej w celu ustalenia priorytetów w nauce o żywności.

Ogromna wiedza i doświadczenie Profesora sprawiły, że został powołany na recenzenta programów i projektów badawczych w konkursach Komitetu Badań Naukowych i przez 3 lata był członkiem, a następnie przewodniczącym Sekcji PO6 – technologii żywności i żywienia. Przez 7 lat był członkiem i wiceprzewodniczącym Rady Naukowej Centralnego Laboratorium Przemysłu Ziemniaczanego w Poznaniu. Należał do członków założycieli Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności, a obecnie jest jego członkiem honorowym.

Dostojni goście z JM Rektorem Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – prof. Romanem Kołaczem na czele

W ramach Sekcję Technologii Węglowodanów PTTŻ, zainicjował i współorganizuje – jako przewodniczący Rady Programowej – cykliczne konferencje naukowe z zakresu problematyki ziemniaka, obejmujące zagadnienia hodowli, uprawy, ochrony, przechowalnictwa, ekonomiki i przetwarzania ziemniaka oraz technologii skrobi, jak również seminaria naukowe z zakresu cukiernictwa.

W zakresie upowszechniania nauki i zastosowania prac badawczych w gospodarce należy podkreślić udział **prof. Leszczyńskiego** w radach programowych takich krajowych czasopism, jak Ziemniak Polski, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Cukiernictwo oraz Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych, jak również członkostwo we Wrocławskim Towarzystwie Naukowym i w Komisji Nauk Rolniczych Oddziału Wrocławskiego PAN.

Współpraca z Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie

Związki **prof. Wacława Leszczyńskiego** z naszą Uczelnią, a szczególnie z Oddziałem i Wydziałem Technologii Żywności oraz Katedrą Technologii Węglowodanów, mają ponad 35-letnią historię.

Krakowska i Wrocławska Szkoła Skrobiowa mają swe korzenie na Politechnice Lwowskiej i w Dublanach. Fakt ten sprawia, że oba te ośrodki już od początku istnienia utrzymują ścisłą współpracę. Profesor jest kontynuatorem tradycyjnej więzi między ośrodkiem wrocławskim i krakowskim.

Profesor Leszczyński ma szczególne zasługi dla naszego Wydziału zwłaszcza w zakresie rozwoju jego kadry naukowej, która wchodzi w skład tzw. Krakowskiej Szkoły Skrobiowej.

Recenzował wiele prac doktorskich i habilitacyjnych oraz opiniował liczne wnioski na stopnie i tytuły naukowe. Zawsze chętnie służył konsultacjami i udostępniał unikatową aparaturę do prac badawczych wykonywanych na naszym Wydziale.

Recenzował wiele publikacji naukowych, podręczników i skryptów, opracował recenzję planów inwestycji nowego budynku

Wydziału. Pracownicy z naszego Wydziału uczestniczyli w szkołach skrobiowych, konferencjach naukowych i seminariach organizowanych przez **prof. Leszczyńskiego** i Jego współpracowników.

Prof. dr hab. Wacław Leszczyński nadal współpracuje z Wydziałem Technologii Żywności UR w Krakowie, nigdy nie odmówił pomocy, jest stale gotów do dzielenia się z nami swoją wiedzą i doświadczeniem.

Odznaczenia i nagrody

Za wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne **prof. Wacław Leszczyński** został wyróżniony licznymi odznaczeniami państwowymi i resortowymi, w tym m.in. Krzyżem Oficerskim i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem im. Michała Oczapowskiego i Medalem za Zasługi dla Akademii Rolniczej we Wrocławiu, oraz nagrodami: Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Ministra Edukacji Narodowej i Rektora Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Doceniając wszechstronną aktywność Profesora, macierzysty Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu nadał Mu w 2007 roku tytuł doktora honoris causa.

Szanowny Panie Profesorze,
Czcigodny Doktorancie!

W imieniu całej społeczności akademickiej Wydziału Technologii Żywności Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie składam Panu Profesorowi wyrazy szczególnego uznania i podziękowania za dotychczasową współpracę. Proszę o przyjęcie serdecznych życzeń zdrowia i wszelkiej pomyślności osobistej. Przekazuję także najlepsze życzenia najbliższej Pana rodzinie.

Niech ta dzisiejsza uroczystość będzie wyrazem trwałej więzi między Krakowską Szkołą Skrobiową, kierowaną przez Pana Profesora **Mieczysława Pałasińskiego** i Wrocławską Szkołą Skrobiową, kierowaną przez Dostojnego Nominata.

Wykład prof. dr hab. Wacława Leszczyńskiego na temat skrobi opornej

Magnificencjo Rektorze i Wysoki Senacie Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Szanowna Pani Dziekan i Dostojna Rado Wydziału Technologii Żywności!

Na początku swego wystąpienia chciałbym serdecznie podziękować za nadanie mi najwyższej godności akademickiej jaką stanowi doktorat honoris causa. Jest ona dla mnie, jako nauczyciela akademickiego szczególnym wyróżnieniem zwłaszcza, że otrzymuję je od uczelni rolniczej, jak to wynika z jej nazwy. Choć od kilkudziesięciu lat przedmiotem mojej pracy badawczej i zajęć dydaktycznych jest technologia żywności, to jednak jestem absolwentem kierunku kształcenia rolnictwo i jestem z tego dumny i zadowolony. Znajomość problematyki rolniczej pomagała mi w badaniach oraz we współpracy z przedstawicielami nauki i praktyki rolniczej.

Za nadanie mi tego zaszczytnego wyróżnienia wielce wdzięczny jestem **Pani dziekan prof. Teresie Fortunie** i Radzie Wydziału Technologii Żywności uczelni Krakowskiej. Wydział ten jest mi szczególnie bliski, gdyż jest on związany z moim Wydziałem Nauk o Żywności wspólnymi tradycjami lwowskiego ośrodka naukowego technologii żywności z czasów przed II Wojną Światową. Serdecznie dziękuję **Magnificencji Rektorowi prof. Januszowi Żmiji** oraz Wysokiemu Senatowi za akceptację wniosku Wydziału Technologii Żywności i pozytywne jego rozpatrzenie. Równocześnie wyrażam wdzięczność recenzentom postępowania w mojej sprawie, pani **prof. Łucji Fornal** i panu **prof. Adolfowi Horubale** za wielce pochlebne recenzje dotyczące mojego dorobku i osiągnięć.

Magnificencjo Rektorze, Wysoki Senacie, Szanowna Pani Dziekan, Czcigodna Rado Wydziału Technologii Żywności, Magnificencjo Rektorze mojej Uczelni, Najdostojniejszy Księże Biskupie, Szanowny Panie Dziekanie mego Wydziału, Panie i Panowie

Wykład prof. Wacława Leszczyńskiego

Profesorowie Drodzy Koledzy, Moja kochana Rodzino, Szanowni Państwo. Jak wcześniej wspomniałem, od lat zajmuję się technologią żywności, czyli przemysłowym przetwarzaniem produktów rolniczych. W swojej pracy badawczej staram się, aby wyniki naszych prac mogły zostać zastosowane w praktyce przynosząc korzyści społeczeństwu i indywidualnym ludziom.

Zgodnie z akademicką tradycją, nowo mianowany doktor honoris causa powinien wygłosić wykład naukowy z dziedziny jaką się zajmuje w swych badaniach. Głównym obiektem moich zainteresowań naukowych jest skrobia, zwłaszcza ziemniaczana oraz jej przetwarzanie i zastosowanie. Wiele z tych badań zapewne nie wzbudziłoby państwa zainteresowania, jako zbyt specjalistyczne. Jest jednak jeden temat z obszaru badania skrobi, dotyczący wszystkich ludzi, którzy spożywają produkty skrobiowe w jakiejkolwiek postaci – pieczywa, ziemniaków, kasz, makaronów, czy płatków i chrupek. Tematem tym zajmujemy się w naszej katedrze od około 10 lat, a dotyczy on skrobi opornej.

Skrobia oporna

Skrobia jest jednym z głównych składników codziennej diety człowieka. Zbudowana jest z łańcuchów cząsteczek reszt glukozowych. Spożyta skrobia, w przewodzie pokarmowym pod działaniem enzymów amylolitycznych ulega hydrolizie do glukozy, która jest wchłaniana w dwunastnicy, a zwłaszcza w jelicie cienkim i przechodzi do krwioobiegu. Wchłonięta glukoza jest jedynym źródłem energii dla centralnego układu nerwowego i krwinek czerwonych. Jest też niezbędna w procesie utleniania w organizmie kwasów tłuszczowych oraz do syntezy aminokwasów. W wyniku procesów enzymatycznych utleniania glukozy, z każdego grama organizm uzyskuje ok. 4 kcal (16,7 kJ) niezbędnej do życia energii. Zapotrzebowanie organizmu na energię pokrywane jest w 50 do 60 proc. przez węglowodany, głównie przez skrobię. Oczywiście nadmierne spożywanie węglowodanów może prowadzić do otyłości i skutków z nią związanych.

Do niedawna skrobia uchodziła za związek całkowicie trawiony, gdyż nie znajdywano jej w odchodach. Jak się jednak okazało, w pełni trawiona jest skrobia poddanej obróbce hydrotermicznej (czyli w postaci skleikowanej), spożyta zaraz po przygotowaniu. Również surowa skrobia z pewnych rodzajów roślin (np. zbóż), może ulegać całkowitemu, chociaż powolnemu strawieniu.

Pewna ilość spożywanej skrobi może być jednak niecałkowicie strawiona i w formie nienaruszonej, lub w postaci produktów jej niecałkowitej hydrolizy (nie do glukozy) przechodzi przez jelito cienkie do jelita grubego. Ta część skrobi została nazwana „skrobią oporną" (resistant starch - RS). Stanowi ona różnicę między ilością skrobi spożytej, a ilością skrobi rozłożonej przez enzymy do glukozy, która przez jelito cienkie dostała się do krwioobiegu. Skrobią oporną nazywamy więc sumę skrobi i produktów jej rozkładu niewchłanianej w jelicie cienkim zdrowego człowieka.

Wyróżnia się cztery formy skrobi opornej:

RS 1 – fizycznie niedostępna,

RS 2 – skrobia surowych (nieskleikowanych) gałeczek niektórych gatunków roślin,

RS 3 – skrobia zretrogradowana,

RS 4 – skrobia chemicznie lub fizycznie zmodyfikowana.

Skrobię oporną, typu 1 (RS 1), stanowi skrobia zawarta w komórkach roślinnych o nieuszkodzonych ścianach komórkowych, np. w ziarnie zbóż nie w pełni zmielonym. Jest ona niedostępna dla enzymów amylolitycznych, gdyż w przewodzie pokarmowym człowieka brak jest enzymów zdolnych do rozłożenia składników ścian komórek roślinnych. Skrobia ta wraz z fragmentem tkanki roślinnej przechodzi przez jelito cienkie w stanie nienaruszonym.

Skrobia oporna, typu 2 (RS 2), to gałeczki surowej skrobi niektórych gatunków roślin, np. ziemniaka, czy banana. Oporność surowej skrobi ziemniaczanej na działanie enzymów amylolitycznych po raz pierwszy ogłosił w swej pracy doktorskiej obronionej w Politechnice Lwowskiej w 1937 r. Franciszek Nowotny, twórca technologii żywności w Krakowie. Stwierdził on, że surowa skrobia ziemniaczana w odróżnieniu od skrobi z innych gatunków roślin w bardzo małym stopniu ulega hydrolizie enzymatycznej. Pracą Franciszka Nowotnego opiekował się jego zwierzchnik Aleksander Tychowski w Katedrze Technologii Rolniczej w Dublanach będącej jednostką organizacyjną Politechniki Lwowskiej. Po II wojnie światowej prof. Tychowski był twórcą technologii żywności we Wrocławiu. Dopiero 40 lat później, bo w latach siedemdziesiątych XX wieku podobne wyniki co Franciszek Nowotny uzyskali badacze japońscy - Fuwa w 1977 r. i Sugimoto w 1980 r., a potem również i inni.

Skrobię oporną typu 3 (RS 3) stanowi substancja wytrącona z kleiku, lub żelu skrobiowego w procesie retrogradacji. Roztwór koloidalny skrobi powstały w czasie jej kleikowania, po obniżeniu temperatury żeluje. W wyniku tego stała faza skrobiowa tworzy strukturę siateczki, wiążącą w oczkach fazę wodną. Ułożone równolegle podwójne helisy łańcuchów skrobi podczas przechowywania żelu ulegają agregacji tworząc termostabilne struktury krystaliczne, przejawiające oporność na działanie enzymów amylolitycznych. Skrobia taka powstaje w czasie czerstwienia pieczywa, w schłodzonych ziemniakach po ugotowaniu i w innych produktach skrobiowych.

Skrobię oporną typu 4 (RS 4) stanowi skrobia zmodyfikowana chemicznie lub fizycznie (głównie termicznie), względnie przy zastosowaniu obu tych procesów. Wprowadzenie podczas modyfikacji chemicznej do łańcuchów skrobi różnych podstawników, które wiążą się z resztami glukozowymi i związane z tym zmiany przestrzenne struktury łańcuchów skrobi, utrudnia normalne działanie enzymów. Hydroksypropylowy fosforan dwuskrobiowy wykazuje dwukrotnie niższą podatność na działanie amylazy niż skrobia

naturalna. Właściwości skrobi opornej wykazuje fosforan monoskrobiowy skrobi naturalnej i rozpuszczalnej oraz produkty poddawania go działania pola mikrofalowego, a także inne skrobie chemicznie i fizycznie modyfikowane. Znaczną opornością (40-50 proc.) na działanie amylaz odznaczają się preparaty skrobi retrogradowanej, a następnie modyfikowanej chemicznie.

Aby uzyskać jak największą ilość energii z potraw bogatych w węglowodany należy je spożywać bezpośrednio po obróbce termicznej, powodującej skleikowanie w nich skrobi, a co za tym idzie całkowite jej strawienie. Podczas przechowywania takich produktów, ze względów sanitarnych w warunkach chłodniczych, zachodzi proces retrogradacji skrobi. Proces ten zmniejsza ilość skrobi ulegającej strawieniu, powoduje więc obniżenie wartości kalorycznej produktu. W myśl obecnych poglądów na sposób odżywiania się, dąży się do ograniczenia kaloryczności posiłków, więc taki proces można uznać jako korzystny. Równocześnie przy wzroście spożycia żywności wysoko przetworzonej, nastąpiło znaczne ograniczenie w diecie ilości błonnika pokarmowego, niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania organizmu. Rolę błonnika pokarmowego może odgrywać skrobia oporna, będąca naturalnym składnikiem żywności zwiększającym jej masę, bez podwyższenia jej kaloryczności.

Spożywanie skrobi częściowo nietrawionej w jelicie cienkim (opornej), powoduje obniżenie poziomu glukozy we krwi i zapotrzebowania na niezbędną do jej metabolizowania insulinę. Skrobia oporna wypełnia przewód pokarmowy w większym stopniu, niż wchłaniana w większości w jelicie cienkim normalna skrobia i obniża wartość energetyczną diety. Efektem tego jest mniejszy przyrost ciała, a zwłaszcza tkanki tłuszczowej. Doświadczenie ze zwierzętami laboratoryjnymi wykazało, że zastąpienie w diecie skrobi, skrobią oporną powodowało zahamowanie przyrostu masy ich ciała w takim samym stopniu, jak przy zastąpieniu skrobi krzemionką. Zwierzęta doświadczalne żywione dietą z dodatkiem skrobi opornej odznaczały się obniżonymi przyrostami masy ciała i mniejszą ilością tłuszczu podskórnego, niż karmione normalną dietą.

Skrobia oporna po przejściu przez jelito cienkie trafia do jelita grubego, gdzie ulega fermentacji przez znajdującą się tam mikroflorę jelitową. Fermentację prowadzą głównie bakterie z rodzaju Bifidobacterium i Lactobacilus, które dzięki swej działalności uważane są za mikroorganizmy prozdrowotne i nazywane probiotykami. W wyniku procesów fermentacji powstają związki lotne – metan i wodór oraz krótko łańcuchowe kwasy tłuszczowe, głównie octowy, propionowy i masłowy. Stężenie tych kwasów jest znacznie większa, niż przy stosowaniu diety bez skrobi opornej. W wyniku tego, treść jelita grubego odznacza się obniżonym pH, niższym, niż w przypadku stosowania diety bez skrobi opornej. Pod wpływem niskiego pH i działania tworzących się kwasów następuje selekcja mikroflory jelitowej. Powstałe warunki stymulują rozwój korzystnych dla organizmu grup bakterii, zwłaszcza wspomnianych Bifidobacterium i Lactobacillus oraz hamują względnie ograniczają rozwój drobnoustrojów niekorzystnych, w tym patogennych, namnażających się intensywnie w środowisku obojętnym i zasadowym.

Powstałe kwasy tłuszczowe biorą udział w metabolizmie organizmu, wpływając na przemiany związków lipidowych, zwłaszcza cholesterolu i trójglicerydów. We krwi zwierząt doświadczalnych żywionych dietą z dodatkiem skrobi opornej stwierdzono znacznie niższy poziom cholesterolu i trójglicerydów, zwłaszcza ich lekkiej („złej") frakcji, w porównaniu ze zwierzętami karmionymi paszą bez skrobi opornej. Skrobia oporna wywołuje również obniżenie zawartości cholesterolu w wątrobie. Przypuszcza się, że zmniejszanie się zawartości cholesterolu we krwi w wyniku spożywania skrobi opornej powodowane jest wywołanymi przez to zmianami w składzie kwasów żółciowych wydzielanych do jelita grubego. Skrobia oporna powoduje także zmniejszenie stężenia mocznika we krwi. Powstający w wyniku fermentacji skrobi opornej kwas masłowy w końcowym odcinku przewodu pokarmowego odgrywa ważną rolę w zapobieganiu tworzenia się raka jelita grubego i odbytu. Stwierdzono, że kwasu tego więcej się tworzy w wyniku fermentacji skrobi opornej niż polisacharydów nieskrobiowych. Zaobserwowane też lepsze wchłanianie magnezu i wapnia z pokarmu, przy stosowaniu w diecie dodatku skrobi opornej, wynika przypuszczalnie ze wzrostu kwasowości treści jelitowej będącej wynikiem wspomnianej fermentacji skrobi opornej. Przedstawione dane wskazują na to, że skrobia oporna wykazuje działanie prozdrowotne i jako pożywka dla bakterii probiotycznych odgrywa rolę prebiotyku.

Produkty spożywcze można wzbogacić przez dodatek preparatów skrobi opornej jako domieszki do surowców w procesie technologicznym. Preparaty takie poza opornością na działanie enzymów amylolitycznych muszą odznaczać się dobrymi właściwościami funkcjonalnymi (odpowiednie temperatury kleikowania gałeczek, wysoka wodochłonność, duża lepkość kleików itp.). Preparaty skrobiowe o wysokiej zawartości skrobi opornej produkowane są różnymi metodami i zaliczają się do różnych typów skrobi opornej. Można stosować skrobię oporną, typu RS 1, istnieją też handlowe preparaty wysokoamylozowej skrobi kukurydzianej typu RS 2. Również w handlu znajdują się preparaty skrobi opornej typu RS 3. Skrobia oporna, typu RS 4 reprezentowana jest jak dotąd tylko przez jeden japoński preparat handlowy będący zmodyfikowana dekstryną. W ośrodku wrocławskim otrzymano preparaty skrobi opornej typu RS 4 wytworzone z krajowej skrobi ziemniaczanej zarówno naturalnej, jak i rozpuszczalnej. Charakteryzują się one wysoką opornością na działanie amylaz, dobrymi właściwościami funkcjonalnymi oraz potwierdzonym na zwierzętach doświadczalnych korzystnym działaniem prozdrowotnym.

Jubileusz 35-lecia Oddziału i Wydziału Technologii Żywności

Kraków, 23 października 2009 r.

Dziekan WTŻ prof. Teresa Fortuna otwiera uroczystość

23 października 2009 r. Wydział Technologii Żywności Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie obchodził Jubileusz 35-lecia utworzenia studiów z zakresu technologii żywności. Uroczystości rozpoczęto koncelebrowaną Mszą Świętą w Kolegiacie Św. Anny, odprawioną przez **ks. prałata M. Turka**, w intencji: pracowników, absolwentów i studentów Wydziału Technologii Żywności oraz **profesora Wacława Leszczyńskiego**. Następnie w Centrum Kształcenia Ustawicznego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, przy al. 29 Listopada 46, odbyła się uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie **Profesorowi Wacławowi Leszczyńskiemu** z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Oficjalna część uroczystości jubileuszowych odbyła się w obiektach Wydziału Technologii Żywności przy ulicy Balickiej 122, na którą przybyły władze Uczelni – **JM Rektor UR prof. Janusz Żmija, Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej prof. Krystyna Koziec, Prorektor ds. Organizacji Uczelni i Współpracy z Gospodarką prof. Zenon Pijanowski i Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich prof. Włodzimierz Sady**. Uroczystość zaszczyciło swoją obecnością także dwóch byłych rektorów, **prof. Kazimierz Kosiniak-Kamysz** i **prof. Zbigniew Ślipek**. W obchodach jubileuszu uczestniczyli dziekani innych wydziałów naszej Uczelni oraz dziekani bratnich wydziałów z Polski. Wśród dostojnych gości obecni byli – **prof. dr hab. Jan Kisza** i **prof. dr hab. Wacław Leszczyński** – doktorzy honoris causa naszej Uczelni, a także pracownicy nauki z całego kraju, przedstawiciele zakładów przemysłu spożywczego, wielce zasłużeni emerytowani pracownicy naszego Wydziału oraz absolwenci.

Dostojni goście podczas uroczystości jubileuszowych

Rys historyczny

Obchody jubileuszowe otworzyła dziekan Wydziału **prof. Teresa Fortuna**. W krótkim wystąpieniu przypomniała historię nauczania przedmiotów związanych z przetwórstwem żywności w Krakowie, która sięga tradycjami do Uniwersytetu Jagiellońskiego, kiedy to w 1946 roku, Rada Wydziału Rolniczego UJ powierzyła **prof. dr hab. Franciszkowi Nowotnemu** kierownictwo Katedry Chemii Ogólnej. Było to początkiem tworzenia placówki naukowo-badawczej i dydaktycznej z zakresu technologii przemysłu rolno-spożywczego na naszej Uczelni. Niestety, przedwczesna śmierć **Profesora Nowotnego** uniemożliwiła realizację Jego planów, zmierzających do utworzenia Wydziału Technologii

Żywności w Krakowie. Inicjatywę tę kontynuował **prof. Mieczysław Pałasiński**, najbliższy współpracownik Profesora i wieloletni prodziekan Oddziału Technologii Żywności przy Wydziale Rolniczym.
Jednak dopiero w 1974 roku zorganizowano i powołano Oddział Technologii Żywności przy Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczej w Krakowie, który w 1994 roku przekształcono w samodzielny Wydział z pełnymi uprawnieniami akademickimi do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w zakresie technologii żywności i żywienia.

Wydział Technologii Żywności – dziś

Wydział Technologii Żywności, najmłodszy Wydział naszego Uniwersytetu w minionych 35-latach rozwijał się bardzo dynamicznie. Kadra Wydziału licząca obecnie 137 osób, w tym 24 pracowników samodzielnych, prowadzi działalność naukowo-badawczą w 9 katedrach oraz w Małopolskim Centrum Monitoringu i Atestacji Żywności. Realizowane prace naukowo-badawcze dotyczą przetwórstwa surowców pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, technicznych oraz technologicznych aspektów produkcji żywności, higieny żywności, żywienia człowieka i wielu innych dyscyplin naukowych.
Na Wydziale istnieją dwa kierunki studiów: technologia żywności i żywienie człowieka oraz towaroznawstwo, na których kształci się ponad 1800 studentów. Pracownicy Wydziału uczestniczą również w procesie dydaktycznym na Biotechnologii – Studiach Międzywydziałowych. Oferta kształcenia stale jest poszerzana poprzez tworzenie nowych specjalności oraz studiów podyplomowych i kursów specjalistycznych.

Wydział prowadzi współpracę naukową i dydaktyczną z wieloma ośrodkami zagranicznymi m. in. w Austrii, Belgii, Czechach, Danii, Francji, Hiszpanii, Niemczech, Słowacji i Turcji oraz realizuje projekty badawcze finansowane ze środków europejskich.

Wspólnie z innymi krakowskimi uczelniami, m.in. z Uniwersytetem Jagiellońskim, Akademią Górniczo-Hutniczą i Politechniką Krakowską realizuje granty badawcze. Rozwija też współpracę z ośrodkami naukowymi w Polsce takimi jak: Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Wrocławiu i Lublinie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Politechnika Łódzka i Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Pracownicy Wydziału są aktywni w środowisku naukowym i pełnią odpowiedzialne funkcje w organizacjach naukowych, komitetach i komisjach Polskiej Akademii Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności, Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności i Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego.

Wydział Technologii Żywności może poszczycić się znacznymi osiągnięciami w zakresie upowszechniania nauki, w tym organizacją sympozjów i konferencji naukowych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.
Na zakończenie swego wystąpienia Pani Dziekan złożyła podziękowania szczególnie władzom Uczelni oraz wszystkim osobom, które przyczynili się dla rozwoju Oddziału i Wydziału Technologii Żywności w Krakowie.

Dziekan WTŻ prof. Teresa Fortuna wręcza medale im. Profesora Franciszka Nowotnego „Za zasługi dla Wydziału Technologii Żywności UR w Krakowie"

Wykład prof. Tadeusza Tuszyńskiego

Dziekan WTŻ wręcza medal prof. A. Rutkowskiemu, dr h. c. multi

Władze WTŻ rozpoczynają bal

Wszyscy świetnie się bawili

Z Jubileuszem 35-lecia Oddziału i Wydziału Technologii Żywności w Krakowie zbiegły się rocznice urodzin: 85 **prof. Mieczysława Pałasińskiego** i 70 **prof. Waldemara Kmiecika**. Dziekan Wydziału **prof. Teresa Fortuna** w krótkiej formie przedstawiła sylwetki obu wielce zasłużonych Jubilatów. W imieniu społeczności Wydziału przekazała wyrazy najwyższego uznania i podziękowania za wieloletnią pracę naukową, dydaktyczną i organizacyjną. W imieniu władz Uczelni okazjonalne gratulacje i życzenia dla Wydziału przekazał **JM Rektor prof. Janusz Żmija**.

Medale imienia Profesora Franciszka Nowotnego

Z okazji tej uroczystości kolegium dziekańskie wręczyło 25 osobom medale im. Profesora Franciszka Nowotnego „Za zasługi dla Wydziału Technologii Żywności Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie", przyznane przez Radę Wydziału. W imieniu odznaczonych zabrał głos **Profesor Antoni Rutkowski** członek rzeczywisty PAN, który w swoim wystąpieniu przypomniał czasy związane z tworzeniem studiów z zakresu technologii żywności w Krakowie.

Część naukowa

Ważnym punktem uroczystości były referaty okolicznościowe wygłoszone przez **prof. dr hab. dr h.c. Mieczysława Pałasińskiego** – *Początki nauczania technologii żywności w Krakowie* oraz przez **prof. Tadeusza Tuszyńskiego** – *Rozwój Wydziału Technologii Żywności w Krakowie*. Wystąpienia te szczegółowo przedstawiły historię studiów z zakresu technologii żywności oraz tworzenie Oddziału i Wydziału Technologii Żywności w Krakowie, jak również dokonania organizacyjne i wyposażeniowe, które miały miejsce w kolejnych etapach realizacji obiektów Wydziału w Mydlnikach.

Każdy jubileusz skłania do refleksji nad przeszłością, teraźniejszością i przyszłością, co podkreślali w swych wystąpieniach przedstawiciele absolwentów: **mgr inż. Jacek Hyla**, **mgr inż. Barbara Wałaszek** i **mgr inż. Ryszard Malinowski**.

W dalszej części uroczystości na ręce dziekan Wydziału przekazano listy gratulacyjne i życzenia, za które Pani Dziekan złożyła piękne podziękowania.

Dobra zabawa w dobrym towarzystwie

Uroczystościom jubileuszowym towarzyszyła wystawa w holu budynku Wydziału, prezentująca na posterach działalność poszczególnych katedr i jednostek Wydziału. Po zakończeniu oficjalnej uroczystości uczestnicy mogli się spotkać z Jubilatami w sali posiedzeń Rady Wydziału oraz z pracownikami we wszystkich jednostkach Wydziału.

Na zakończenie uroczystości jubileuszowych odbyło się spotkanie towarzyskie pracowników, absolwentów i zaproszonych gości, w którym wzięło udział około 300 osób. Spotkanie to uatrakcyjnił występ **Jana Pietrzaka** z kabaretu Elita. Zabawa choć trwała do rana, jak zawsze była dla uczestników zbyt krótka.

Pragnę złożyć serdeczne podziękowania Sponsorom oraz wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie Jubileuszu 35-lecia Oddziału i Wydziału Technologii Żywności w Krakowie.

prof. dr hab. Teresa Fortuna

Władze dziekańskie Uczelni podczas balu

NOMIMACJE PROFESORSKIE
Prof. dr hab. inż. Krzysztof Lipka

Katedra Rekultywacji Gleb i Ochrony Torfowisk, Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji

Krzysztof Lipka urodził się 18 kwietnia 1939 roku w Lublinie. W roku 1957 ukończył V Liceum Ogólnokształcące im. Augusta Witkowskiego w Krakowie. Studia odbył w latach 1960–1965 na Wydziale Melioracji Wodnych Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. Będąc jeszcze studentem (1964) uczestniczył w badaniach gleboznawczych na terenie Karkonoszy prowadzonych przez Katedrę Gleboznawstwa WSR w Krakowie pod kierunkiem **prof. Tomasza Komornickiego** i **prof. Bolesława Adamczyka**. Tematem jego pracy dyplomowej był *Wpływ zabiegów melioracyjnych na osiadanie torfowiska, na przykładzie złoża torfowego „Błoto" w Puszczy Niepołomickiej*. Dyplom magistra inżyniera melioracji wodnych uzyskał 25 czerwca 1965 roku.

Przebieg pracy zawodowej

W październiku 1965 roku podjął pracę jako stażysta w Katedrze Torfoznawstwa WSR w Krakowie. Po roku pracy na stanowisku stażysty, od 1966 roku został zatrudniony jako asystent (1968) w wymienionej Katedrze (w roku 1970 od dnia 1 października Katedra Torfoznawstwa między innymi jako Zespół Torfoznawstwa wchodzi w skład powołanego Instytutu Melioracji Rolnych i Leśnych na Wydziale Melioracji Wodnych). W roku 1972 uzyskał stopień doktora nauk technicznych. Tematem jego pracy doktorskiej było *Zanikanie torfowisk dawno zmeliorowanych w okolicach Rudnika nad Sanem, Leżajska i Przeworska w woj. rzeszowskim*. W tym roku otrzymał również etat adiunkta.

Od roku 1976 do roku 1994 był kierownikiem Zespołu Torfoznawstwa w Katedrze Melioracji Rolnych i Leśnych, która od roku 1972 działa w strukturze Akademii Rolniczej w Krakowie.

W roku 1994 przeszedł do nowo powstałej Katedry Rekultywacji Gleb i Ochrony Torfowisk, Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji, w której pracuje do chwili obecnej. Rozprawa habilitacyjna *Torfowiska w dorzeczu Wisły jako element środowiska przyrodniczego*, została opublikowana w czerwcu 2000 roku. Stanowi ona obszerną monografię torfowisk dorzecza Wisły, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan środowiska przyrodniczego i gospodarkę wodną zlewni hydrologicznych. Po habilitacji realizuje badania w zakresie stratygrafii złóż torfowych, rekultywacji i renaturyzacji terenów poeksploatacyjnych na torfowiskach, głównie o alimentacji fluwiogenicznej, soligeniczno-fluwiogenicznej i ombrogenicznej. Poza tym prowadzi badania dotyczące dynamiki procesu torfotwórczego torfowisk wysokich, ochrony mokradeł leśnych i śródleśnych, wpływem użytkowania na zanikanie gleb torfowo-murszowych i przepuszczalnością wodną tych gleb oraz waloryzacją przyrodniczą zrekultywowanych terenów pogórniczych, alimentacją torfowisk a także sukcesją roślinną na trenach poeksploatacyjnych i pożarzyskach. 12 stycznia 2001 roku zdał z wyróżnieniem kolokwium habilitacyjne przed Radą Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji Akademii Rolniczej w Krakowie i uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie kształtowania środowiska – melioracji i torfoznawstwa. 1 maja 2004 roku został powołany na stanowisko

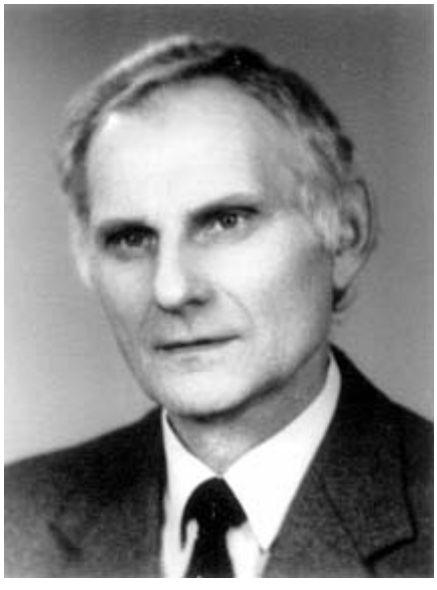

Prof. dr hab. Krzysztof Lipka

profesora nadzwyczajnego Akademii Rolniczej w Krakowie.
W roku 2009 roku otrzymał od Prezydenta Rzeczpospolitej Polski tytuł profesora nauk rolniczych.

Zainteresowania naukowo-badawcze i dorobek naukowy

Tematyka jego prac koncentruje się głównie na zagadnieniach dotyczących problematyki gleb organicznych, szaty roślinnej torfowisk i innych mokradeł, użytkowania torfowisk oraz badań stratygraficznych złóż torfowych i ich dokumentowaniem praktycznie na terenie całego kraju. Zajmuje się także wielofunkcyjnym znaczeniem torfowisk w środowisku przyrodniczym i potrzebą ich ochrony przed degradacją. Badania ukierunkowuje także na ocenę roli torfowisk w kształtowaniu bilansu wodnego dolin rzecznych, jak również na zmiany właściwości fizycznych i wodnych gleb organicznych.
W pracach prowadzonych na licznych torfowiskach w kraju wykonywanych także na rzecz gospodarki narodowej można wyróżnić następujące osiągnięcia:

- określenie wypływalności torfu w złożach znajdujących się w czaszy zbiornika wodnego i jego przydatności do celów rolniczych. Wyniki tej pracy uwiarygodniły się w praktyce, gdyż nie zastosowanie się wykonawcy inwestycji do zaleceń postulowanych przez autorów badań spowodowało wypłynięcie torfu na powierzchnię w trakcie eksploatacji zbiornika,
- wykonanie pierwszej w kraju inwentaryzacji torfowisk w Polsce opartej na materiałach dokumentacyjnych (1970 – 1980),
- wykazanie możliwości wykorzystania torfu do rekultywacji wyeksploatowanych osadników w Krakowskich Zakładach Sodowych „Solvay",
- zwrócenie uwagi na negatywne skutki planowanego wyeksploatowania pięciu torfowisk w rejonie Czarnego Dunajca, w związku z budową dużego zbiornika wodnego na Dunajcu,
- określenie stopnia podatności na pożary torfowisk dawno odwodnionych oraz zmian w szacie roślinnej i strat materialnych spowodowanych pożarami złóż torfowych; w pracach tej grupy wykazał, że:
  a) największą podatnością na pożary odznaczają się okresowo posuszne oraz okresowo suche i suche gleby murszowo-torfowe,
  b) spowodowany pożarem średni ubytek miąższości złoża w skali rocznej jest czterokrotnie wyższy niż jego zanikanie wskutek odwodnienia,
  c) pionierskim gatunkiem roślin wkraczającym na wypalone torfowisko już w drugim roku po pożarze jest topola osika i topola biała,
- wykazanie, że zawartość metali ciężkich w złożach torfowych położonych na terenie miasta Krakowa i Puszczy Niepołomickiej będących w strefie oddziaływania Huty im. T. Sendzimira i Cementowni Nowa Huta, a także w torfowisku położonym przy trasie drogi Tarnów – Pilzno, a więc blisko źródła emisji, było kilkakrotnie wyższe w porównaniu z torfowiskami w Kotlinie Orawsko–Nowotarskiej i Puszczy Sandomierskiej, a równocześnie zbliżone do skażenia gleb mineralnych w tych rejonach,
- stwierdzenie, że ruchy pulsacyjne dawno odwodnionego torfowiska, zachodzące pod wpływem zmian poziomu wody gruntowej, kształtują się na poziomie kilkunastu centymetrów,
- kształtowanie i ochrona środowiska przyrodniczego na obszarach występowania torfowisk,
- podanie naukowych podstaw i praktycznych zaleceń, niezbędnych do optymalizacji gospodarowania zasobami wodnymi w zlewniach posiadających złoża torfowe.

Jego osiągnięcia badawcze mają pokaźne znaczenie dla ochrony środowiska naturalnego torfowisk i ich rekultywacji. Ukazują i potwierdzają dużą, a nawet unikalną rolę mokradeł w funkcjonowaniu ekosystemów silnie uwilgotnionych. Znaczenie tych ekosystemów może być jednak łatwo naruszone, przez nierozważne działanie człowieka w środowisku, na co w swoich pracach zwracał uwagę.

Po podjęciu pracy (1965 r. stażysta – asystent), a także w kolejnych latach uczestniczył (poza zajęciami dydaktycznymi) w pracach naukowo-badawczych zlecanych Katedrze Torfoznawstwa, a później Instytutowi Melioracji Rolnych i Leśnych przez Ministerstwo Rolnictwa w Warszawie dotyczących wykonywania dokumentacji torfowiskowych w różnych regionach Polski. Łącznie jako współautor i autor (w latach 1965 – 1983) wykonał 29 dokumentacji torfowiskowych. W latach 1966–1980 kierował tzw. tematem rządowym nr R-19 (04.2.04.01.03.02) dotyczącym inwentaryzacji torfowisk Polski. Wykonując ten temat kierował zespołem, który liczył 54 osoby. Praca ta wykonywana była przy współpracy z IMUZ w Falentach WSR w Szczecinie, WSR Wrocław i NOT w Bydgoszczy. Była to pierwsza inwentaryzacja torfowisk w Polsce oparta na dokumentacjach i syntezach torfowiskowych oraz badaniach uzupełniających własnych. Dzięki tym badaniom w latach 1980-1984 uczestniczył w pracach Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN w Warszawie kierowanego przez **prof. Stefana Kozłowskiego**. W tym czasie opublikował pracę: Ocena gospodarcza złóż torfowych w Polsce. Pokazał w niej rozmieszczenie torfowisk na terenie Polski w poszczególnych makroregionach gospodarczych, tabelaryczne dane liczbowe dotyczące zasobów torfu, powierzchni, liczby torfowisk, i ich użytkowanie w odniesieniu do poszczególnych typów złóż torfowych we wszystkich makroregionach gospodarczych na terenie kraju oraz 47 województwach. Zwrócił szczególną uwagę na konieczność ochrony torfowisk w Polsce, pielęgnację łąk torfowych, zwiększenie liczby rezerwatów torfowiskowych oraz jak najszybsze utworzenie Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Kontynuuje nadal badania stratygraficzne, szczególnie w odniesieniu do złóż torfowych o alimentacji soligenicznej i topogenicznej oraz gytiowisk w dolinie rzeki Niedzicy (woj. świętokrzyskie).

Kolejnym zagadnieniem naukowym, którym się zajmuje w szerszym zakresie, to oddziaływanie złóż torfowych na wybrane elementy infrastruktury oraz waloryzacja terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji torfowisk. Poza tym dynamiką procesu torfotwórczego torfowisk wysokich, ochroną mokradeł leśnych, przepuszczalnością wodną gleb torfowo-murszowych, wpływem użytkowania na zanikanie torfowisk oraz alimentacją złóż torfowych, waloryzacją i sukcesją roślinną na trenach poeksploatacyjnych.

Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego realizuje główne badania w kilku grupach zagadnień:

1. Geologia złóż torfowych i alimentacja.
2. Wielofunkcyjne znaczenie torfowisk i ochrona mokradeł.
3. Renaturyzacja mokradeł i dynamika procesu torfotwórczego torfowisk typu wysokiego.
4. Wpływ użytkowania na zanikanie gleb torfowo-murszowych i sukcesja roślinna na torfowiskach.
5. Przepuszczalność wodna gleb torfowo-murszowych w Polsce południowej.
6. Technologia pomiarów obliczeń objętości warstw osadów dennych w zbiornikach wodnych.
7. Efekty rekultywacji i degradacja hydrologiczna gleb na obszarach pogórniczych.

Dorobek naukowy to 167 prac, w tym 80 opublikowanych, poza tym 29 prac naukowo-badawczych o charakterze dokumentacyjnym (dokumentacje torfowiskowe). Pozostałe to prace studialne, projektowe, ekspertyzy i sprawozdania końcowe z wieloletnich badań. Spośród wszystkich jego prac 48 wykorzystano w praktyce.

Współpraca z krajowymi i zagranicznymi placówkami naukowymi

Prof. Krzysztof Lipka uczestniczył w zakończonym projekcie badawczym, finansowanym przez KBN w Instytucie Archeologii i Etnografii PAN w Krakowie. W ramach współpracy z Uniwersytetem w Wageningen (**prof. Van der Schaff**) uczestniczył w opracowaniu dwóch projektów badawczych KBN. Projekty dotyczyły badań nad dynamiką procesu torfotwórczego na kopułach torfowisk wysokich w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej oraz na torfowisku kontynentalnym w Biebrzańskim Parku Narodowym.

Działalność dydaktyczna

W zakresie pracy dydaktycznej prowadzi wykłady i ćwiczenia na kierunku studiów Inżynieria Środowiska: „Gleboznawstwo i torfoznawstwo", „Ochrona gleb", „Rekultywacja i ochrona torfowisk", „Geobotanika mokradeł", „Torfoznawstwo w praktyce inżynierskiej" oraz „Torfoznawstwo i ochrona torfowisk" na kierunku Ochrona środowiska, Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego, a także „Torfoznawstwo i ochrona mokradeł leśnych" na Wydziale Leśnym. Kontynuuje także współpracę w aspekcie ochrony torfowisk z nadleśnictwem w Torzymiu, woj. lubuskie oraz władzami administracyjno-samorządowymi w województwach: małopolskim, świętokrzyskim i podkarpackim.
Prowadzi wykłady i ćwiczenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, a także seminaria dyplomowe na studiach magisterskich.
Jest współautorem podręcznika dla studentów Wydziału Geologii AGH w Krakowie. Wykonał zestawy stałych preparatów porównawczych do oznaczania szczątków roślinnych w torfie do celów naukowych i dydaktycznych. Również miał udział w wykonaniu do celów dydaktycznych zielników roślinności bagiennej i łąkowej.
Pod jego opieką studenci wykonali 67 prac magisterskich i 6 inżynierskich (w tym 2 prace na AGH). Opracował oceny 98 prac magisterskich i 14 inżynierskich. Był także promotorem dwóch zakończonych przewodów doktorskich. Obecnie jest promotorem dwóch otwartych przez Radę Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji UR w Krakowie przewodów doktorskich, których obrony odbędą się w styczniu i lutym 2010 roku. Recenzował również 5 prac doktorskich. Opracował dwie recenzje dorobku naukowego i prac habilitacyjnych. Wykonywał także recenzje wniosków do projektów badawczych KBN i szeregu artykułów naukowych.
W latach 2004-2006 był opiekunem studenckich obozów naukowych w Krynicy, Bukowinie Tatrzańskiej oraz Puszczy Lubuskiej. Uczestnicy obozów naukowych na sesjach Kół Naukowych zdobyli wysokie miejsca na skalę ogólnopolską.

W ostatnich latach był członkiem Komisji Wydziałowej ds. dydaktycznych oraz wchodził w skład Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Od wielu lat jest członkiem komisji egzaminacyjnych dla dyplomantów studiów stacjonarnych i zaocznych.

W pierwszych latach pracy na Uczelni, kiedy jeszcze był stażystą, asystentem i starszym asystentem prowadził na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na byłym Wydziale Melioracji Wodnych ćwiczenia z przedmiotu „Torfoznawstwo" (ćwiczenia laboratoryjne i terenowe). Był również opiekunem prac magisterskich. Po uzyskaniu stopnia doktora jako adiunkt prowadził na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych ćwiczenia z przedmiotów „Torfoznawstwo" oraz „Gleboznawstwo", a później z przedmiotu „Gleboznawstwo i Torfoznawstwo". Również w tym okresie opiekował się magistrantami. W roku 1990 będąc na Uniwersytecie w Wageningen wygłosił wykład dla studentów pt. „Aktualna i przyszłościowa problematyka użytkowania torfowisk w Polsce."
Po habilitacji prowadził ćwiczenia i wykłady (w tym także ćwiczenia terenowe) z przedmiotów: „Gleboznawstwo i torfoznawstwo" (na I roku) oraz „Rekultywacja gleb i ochrona

torfowisk" (na III roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) – na dwóch kierunkach: Kształtowanie i Ochrona Środowiska i Inżynieria Wodna. Poza tym prowadził zajęcia dla studentów niestacjonarnych w Trzcianie koło Rzeszowa.

W ostatnich latach prowadził wykłady i ćwiczenia z takich przedmiotów jak: „Ochrona torfowisk" (studia niestacjonarne), „Ochrona gleb", „Geobotanika mokradeł", „Renaturyzacja i ochrona torfowisk" i „Torfoznawstwo w praktyce inżynierskiej". Dla studentów stacjonarnych prowadzi seminaria dyplomowe na Wydziałach Inżynierii Środowiska i Geodezji oraz Rolniczo-Ekonomicznym. Na tym ostatnim prowadzi również zajęcia z przedmiotu „Torfoznawstwo i ochrona torfowisk", na kierunku Ochrona Środowiska.

W okresie swojej pracy był członkiem Komisji ds. Dydaktycznych oraz Komisji Egzaminacyjnych na egzaminach dyplomowych.

Prof. Krzysztof Lipka aktualnie pisze książkę o torfowiskach Polski. Na podstawie wyników badań geologicznych torfowisk ombrogenicznych w Bieszczadach Zachodnich udowodnił szczególną odrębność morfologiczną i rozwojową w porównaniu do innych torfowisk typu wysokiego w Polsce. Kierując się wynikami tych badań zaproponował uzupełnienie klasyfikacji stratygraficznej złóż torfowych na terenie naszego kraju. Poza tym jego prace badawcze dotyczyły badań laboratoryjnych nad pęcznieniem torfów zdegradowanych w wyniku antropopresji. Prowadząc badania nad zanikaniem torfowisk w wyniku odwodnienia określił szybkość zmniejszania się ich miąższości i powierzchni wykazując, że udział mineralizacji w ubytku masy organicznej był czterokrotnie wyższy niż udział kurczliwości. Wyniki tych badań referowane były na kilku konferencjach naukowych.

Przyznane ważniejsze odznaczenia i nagrody

Za całokształt działalności pracy naukowej i dydaktyczno-wychowawczej na naszej Uczelni został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Poza tym za osiągnięcia w dziedzinie naukowo-badawczej szereg razy był wyróżniany indywidualnymi nagrodami JM Rektora UR w Krakowie.

Działalność organizacyjna

W roku 1992 był głównym inicjatorem i założycielem Towarzystwa Ochrony Torfowisk w Polsce przy AR w Krakowie, gdzie pełnił funkcję przewodniczącego. Od roku 2004 do chwili obecnej pełni funkcję zastępcy przewodniczącego (II kadencja) Komitetu Narodowego ds. Współpracy z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Torfowym (IPS) przy PAN w Warszawie.

Od wielu lat do chwili obecnej pełni funkcje prezesa Sekcji Wędkarskiej Koła Polskiego Związku Wędkarskiego Kleparz, będąc równocześnie członkiem zarządu w tym Kole. Poza tym jest sekretarzem w kole myśliwskim Polskiego związku Łowieckiego „SYLWAN" przy UR w Krakowie.

Zainteresowania pozanaukowe

Jego zainteresowania pozazawodowe to historia Polski, sport, wędkarstwo, łowiectwo i turystyka. W latach 1956–1976 uprawiał czynnie szermierkę (floret, szabla)oraz wioślarstwo jako zawodnik AZS, Cracovii, KKS. W latach 1995–1996 zdobył wicemistrzostwo Polski Oldboy'ów w szpadzie.

Fot. Jacek Mąka

NOMIMACJE PROFESORSKIE
Prof. dr hab. Marcin Rapacz

Katedra Fizjologii Roślin, Wydział Rolniczo-Ekonomiczny

Marcin Rapacz – profesor nauk biologicznych w zakresie biologii. Urodził się 12 grudnia 1968 roku w Krakowie.

Wykształcenie, stopnie i tytuły naukowe

Marcin Rapacz jest absolwentem V Liceum Ogólnokształcącego im. Augusta Witkowskiego w Krakowie, które ukończył z wyróżnieniem w roku 1987, po czym rozpoczął studia rolnicze na Wydziale Rolniczym z Oddziałem Technologii Żywności Akademii Rolniczej w Krakowie. W tym samym czasie w ramach indywidualnego toku nauczania studiował również biologię molekularną na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dyplom magistra inżyniera rolnictwa otrzymał w 1992 r. na podstawie pracy magisterskiej zatytułowanej: *Porównanie stopnia ozimości i mrozoodporności wyprowadzonych z podwojonych haploidów linii rzepaku ozimego*, wykonanej w Katedrze Fizjologii Roślin AR pod kierunkiem **prof. dr Adama Markowskiego**. Stopień doktora nauk rolniczych w zakresie agrotechniki/fizjologii roślin uzyskał w 1996 r. na Wydziale Rolniczym AR w Krakowie na podstawie rozprawy doktorskiej pt.: *Fizjologiczne podstawy oceny odporności na mróz rzepaku ozimego*, której promotorem był **prof. dr Adam Markowski**. Na tym samym Wydziale uzyskał w roku 2003 stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie agronomii, specjalność fizjologia roślin, na podstawie rozprawy pt. *Studia na udziałem aparatu fotosyntetycznego i procesów wzrostowych w kształtowaniu mrozoodporności roślin rzepaku*.

Przebieg pracy zawodowej

W 1991 roku, jeszcze podczas studiów, został zatrudniony w Katedrze Fizjologii Roślin Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego w charakterze asystenta stażysty. Po otrzymaniu odpowiednich stopni naukowych uzyskał tam kolejno stanowiska asystenta (w 1992 r.) i adiunkta (w 1997 r.). Od 1 stycznia 2009 r. zatrudniony był na stanowisku profesora nadzwyczajnego UR.

25 września 2009 roku Prezydent Rzeczpospolitej Polskiej w wyniku postępowania przeprowadzonego przez Radę Wydziału Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego nadał **Marcinowi Rapaczowi** tytuł naukowy profesora nauk biologicznych.

Zainteresowania naukowo-badawcze i dorobek naukowy

Podstawowym przedmiotem zainteresowań naukowych **Profesora Rapacza** są mechanizmy zaangażowane w regulacyjną rolę niskiej temperatury w procesach odpowiedzialnych za różnice i sezonowe zmiany odporności na mróz i zimotrwałości roślin zielnych, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w nich aparatu fotosyntetycznego. Głównym obiektem jego badań przed habilitacją był rzepak, a po habilitacji – również wybrane gatunki i genotypy roślin jednoliściennych.
Podstawowe kierunki działalności naukowej **prof. dr hab. Marcina Rapacza** to:

1) Rola fotosystemu II jako potencjalnego receptora regulującego odporność roślin na mróz.
2) Fizjologiczne i molekularne podstawy introgresji podwyższonej zimotrwałości z kostrzew (Festuca sp.) do życic (Lolium sp.).
3) Związek pomiędzy odpornością roślin na mróz i odpornością na indukowaną chłodem fotoinhibicję fotosyntezy.

Prof. dr hab. Marcin Rapacz

4) Wykorzystanie pomiarów fluorescencji chlorofilu do oceny stopnia uszkodzeń mrozowych.
5) Molekularne i fizjologiczne markery zimotrwałości jęczmienia.
6) Molekularne podstawy odporności roślin na suszę.
7) Czynniki wpływające na ekspresję genów regulujących przebieg procesu hartowania na mróz.

Dorobek publikacyjny **prof. Marcina Rapacza** obejmuje 127 pozycji, w tym 65 oryginalnych prac twórczych (34 w czasopismach posiadających Impact Factor), 2 prace przeglądowe, 54 doniesienia przedstawione na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych oraz 6 opublikowanych recenzji i opracowań dotyczących upowszechniania wiedzy. Brał również udział w edycji kilku wydawnictw książkowych. Warto dodać, że łączny Impact Factor (IF) dotychczasowych prac wynosi 56,97. **Prof. M. Rapacz** jest cenionym w kraju i za granicą specjalistą w zakresie odporności roślin na abiotyczne czynniki środowiska, a przede wszystkim zimotrwałości roślin. Jego prace są szeroko cytowane (222 cytowania o łącznym IF ponad 405) nie tylko w najwyżej notowanych czasopismach z dziedziny biologii roślin (Plant Journal, Plant Physiology, New Phytologist, Plant Cell and Environment), ale też genetyki (Evolution), ochrony środowiska (Atmospheric Environment, Ecotoxycology and Environmental Safety), czy technologii żywności (Food Research International). Świadczy to o przydatności jego dorobku w wielu dziedzinach nauki. **Profesor Rapacz** wykonał ponad 100 recenzji artykułów naukowych m.in. dla czasopism tak renomowanych jak New Phytologist (IF 5,178 – 7 recenzji), czy Physiologia Plantarum (IF 2,334 – 5 recenzji) oraz wiele recenzji krajowych i zagranicznych projektów badawczych.

Najważniejsze publikacje:

Rapacz M., 2002a. *Regulation of frost resistance during cold deacclimation and reacclimation in oilseed rape. A possible role of PSII redox state*. Physiol. Plant., 115: 236-243.

Rapacz M., 2002b. *Cold-deacclimation of oilseed rape (Brassica napus var. oleifera) in response to fluctuating temperatures and photoperiod*. Ann. Bot. 89: 543-549.

Rapacz M., Gąsior D., Zwierzykowski Z., Leśniewska-Bocianowska A., Humphreys M.W., Gay A.P., 2004. *Changes in cold tolerance and the mechanisms of acclimation of photosystem II to cold hardening generated be anther culture of Festuca pratensis ī Lolium multiflorum cultivars*. New Phytol. 161(4): 105-114.

Kosmala A., Zwierzykowski Z., Gąsior D., Rapacz M., Zwierzykowska E., Humphreys M.W., 2006. *GISH/FISH mapping of genes for freezing tolerance transferred from Festuca pratensis to Lolium multiflorum*. Heredity 96, 243–251.

Rapacz M., Wolanin B., Hura K., Tyrka M., 2008. *The effect of cold acclimation on photosynthetic apparatus and the expression of COR14b in four genotypes of barley (Hordeum vulgare) contrasting in their tolerance to freezing and high light treatment in cold*. Ann. Bot. 101: 689–699.

Rapacz M., Woźniczka A., 2008. *A selection tool for freezing tolerance in common wheat using the fast chlorophyll a fluorescence transient*. Plant Breed 128: 227–234.

Kosmala A., Bocian A., Rapacz M., Jurczyk B., Zwierzykowski Z., 2009. *Identification of leaf proteins differentially accumulated during cold acclimation between Festuca pratensis plants with distinct levels of frost tolerance*. J. Exp. Bot. 60: 3595–3609.

Rapacz M., Kościelniak J., Jurczyk B., Adamska A., Wójcik M., 2009. *Different patterns of physiological and molecular response to drought in seedlings of malt- and feed-type barleys (Hordeum vulgare)*. J. Agron. Crop. Sci., doi:10.1111/j.1439-037X.2009.00389.x.

Działalność dydaktyczna

Prof. Marcin Rapacz prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunkach Biotechnologia, Rolnictwo, głównie dla specjalności Agrobiologia, oraz Ochrona Środowiska. Jego działalność dydaktyczna obejmuje wykłady i ćwiczenia głównie w zakresie biochemii, biologii molekularnej roślin, biologii stresu, biologii adaptacji roślin, fitotroniki i biofizyki. Jest współautorem przewodnika do ćwiczeń z fizjologii i biochemii roślin.

Prof. Marcin Rapacz posiada znaczący dorobek w zakresie kształcenia młodej kadry. Był promotorem w dwóch zakończonych przewodach doktorskich oraz jest opiekunem dwóch kolejnych. Był recenzentem trzech rozpraw doktorskich i recenzentem wydawniczym rozprawy habilitacyjnej. Dodatkowo był i jest konsultantem prac doktorskich prowadzonych w macierzystej Katedrze lub w innych współpracujących z nim jednostkach PAN oraz Uniwersytetu Nauk Przyrodniczych w Aas (Norwegia). Był lub jest opiekunem 44 prac magisterskich, 7 inżynierskich oraz recenzentem 18 prac magisterskich. Sprawował też opiekę nad sześcioma studentami studiującymi indywidualnie. Wielu spośród jego byłych magistrantów i studentów indywidualnych kontynuuje kariery naukowe.

Od początku swojej pracy zawodowej był animatorem studenckiego ruchu naukowego będąc najpierw opiekunem sekcji Fizjologii Roślin Koła Naukowego Rolników, potem opiekunem tego Koła, ponownie opiekunem Sekcji, a od 2007 roku sprawuje opieką nad Kołem Naukowym Biotechnologów „Helisa".

Współpraca z krajowymi i zagranicznymi placówkami naukowymi

Prof. Marcin Rapacz legitymuje się znaczącym doświadczeniem we współpracy z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami naukowymi. W wyniku nawiązanej współpracy naukowej uczestniczył w międzynarodowych programach badawczych takich jak 5. Program Ramowy Unii Europejskiej SAGES (2001-2003), a także British-Polish Research

Partnership Programme. Najściślejsze kontakty naukowe wiążą go z Uniwersytetem w Aberystwyth (Institute of Biological, Environmental and Rural Sciences, dawniej samodzielny instytut IGER) oraz dwiema instytucjami norweskimi – instytutem Bioforsk oraz Norweskim Uniwersytetem Nauk Przyrodniczych w Aas. W Norwegii uczestniczył jako wykonawca, lub konsultant w czterech projektach badawczych, prowadzi też seminaria dla doktorantów oraz szkolenia.

W kraju, najważniejszymi współpracownikami są pracownicy Instytutu Genetyki Roślin PAN w Poznaniu (m.in. **prof. Zbigniew Zwierzykowski**, **dr Arkadiusz Kosmala**), ale też Politechniki Rzeszowskiej i Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin. Podobnie jak w przypadku partnerów zagranicznych w ramach współpracy realizowane są projekty badawcze owocujące licznymi wspólnymi publikacjami.

Zagraniczne staże naukowe

Bezpośrednio po ukończeniu studiów odbył dwumiesięczny staż w niemieckiej firmie hodowlanej Novartis Seeds (wówczas Gebrüder Dippe Gmbh). W roku 2002 przebywał z wizytą naukową w Norwegii, gdzie zapoznawał się z funkcjonowaniem placówek instytutu badawczego Bioforsk. W latach 2003 i 2005 podczas kilkutygodniowych pobytów realizował projekty naukowe w IGER (Aberystwyth, Walia) i Aas (Norwegia).

Przyznane granty

Prof. Marcin Rapacz uczestniczył lub uczestniczy w realizacji 23 projektów badawczych, z czego w 14 był lub jest kierownikiem projektu lub zadań badawczych realizowanych w UR. Projekty te realizowane są zarówno w kraju, jak i we współpracujących jednostkach zagranicznych (5) i finansowane z różnych źródeł krajowych (KBN/MNiSW; Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, MRiRW, NCBiR – granty zamawiane), jak i zagranicznych (5 Program Ramowy UE, British Council, Norwegian Research Council). Obecnie rozpoczyna jako kierownik zadania bądź wykonawca realizację dwóch projektów w ramach Działania 1.3, Poddziałania 1.3.1., Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Współpraca z praktyką

Prof. M. Rapacz od wielu lat współpracuje z firmami hodowlano-nasiennymi, głównie HR Szelejewo i Danko w Choryni. Na zlecenie hodowców opracował metodykę oceny zimotrwałości festulolium i pszenicy przy użyciu techniki pomiarów fluorescencji chlorofilu. Jest także współtwórcą metod selekcji w kierunku odporności na suszę i zimotrwałości z użyciem markerów molekularnych. Niektóre proponowane przez niego techniki selekcyjne zostały zastosowane w praktyce.

Przynależność do krajowych towarzystw naukowych

Prof. M. Rapacz jest członkiem Polskiego Towarzystwa Biologii Eksperymentalnej Roślin.

Działalność organizacyjna

Już od czasów studenckich był nieprzerwanie członkiem Wydziałowej Komisji Dydaktycznej na Wydziale Rolniczo-Ekonomicznym, jednym z organizatorów, a potem przewodniczącym Rady Specjalności Agrobiologia. Przez wiele lat zajmował się też układaniem harmonogramów zajęć dla studentów kierunku Rolnictwo. Był współorganizatorem kilku krajowych i międzynarodowych konferencji i warsztatów naukowych.

W swojej Katedrze zorganizował w latach 2000-2002 pracownię pomiarów fluorescencji chlorofilu i wymiany gazowej metodą pomiarów zmian stężenia tlenu, a w latach 2005-2007 pracownię biologii molekularnej. Wyposażenie pracowni umożliwia ilościowe badania zmian poziomu transkryptu (Real-time PCR) oraz produktów translacji (western-blotting).

Obecnie jest członkiem Rady Międzywydziałowego Kierunku Studiów „Biotechnologia". Był pierwszym uczelnianym koordynatorem programu Erasmus, a obecnie pełni funkcję koordynatora tego programu dla kierunku „Biotechnologia". Jest pełnomocnikiem kierownika Biotechnologii – Studiów Międzywydziałowych ds. organizacji Festiwalu Nauki. Jest członkiem Senackiej Komisji ds. Oceny Samodzielnych Pracowników Naukowych i Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej. Ponadto jest redaktorem prowadzącym w czasopiśmie z listy filadelfijskiej (Acta Physiologiae Plantarum) oraz członkiem Rady Naukowej Instytutu Fizjologii Roślin PAN.

Od 1 września 2009 roku pełni funkcję Kierownika Katedry Fizjologii Roślin.

Przyznane ważniejsze odznaczenia i nagrody

Różne aspekty pracy **Profesora Rapacza** były wielokrotnie nagradzane. Za działalność naukową został pięciokrotnie wyróżniony Nagrodą Rektora UR w Krakowie oraz, zespołowo, dyplomem uznania Sekretarza Naukowego PAN. Był również dwukrotnym stypendystą Rektora UR, oraz laureatem nagrody Rektora UR za działalność organizacyjną. Został również wyróżniony przez studentów w konkursie na najlepszego wykładowcę Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego (Top Doktor).

Najwyższym zdobytym przez niego wyróżnieniem jest Srebrny Krzyż Zasługi.

Zainteresowania pozanaukowe

Jego największą pasją są podróże i górskie wędrówki – zarówno bardzo dalekie, jak i te bliższe, zwłaszcza w ukochane Bieszczady. Fotografuje. Jest autorem dwóch zbiorów poezji wydanych w okresie, gdy należał do grupy poetyckiej, której twórcą i mistrzem był **Jerzy Harasymowicz**. Bardzo lubi słuchać muzyki, szczególnie klasycznego rocka, bluesa i punka. W wolnych chwilach czyta książki historyczne, lub spędza czas z przyjaciółmi w ulubionym pubie.

Wspomnienie o prof. dr hab. Pawle Michale Pisulewskim (1945–2009)

Prof. dr hab. Paweł Michał Pisulewski zmarł 30 października 2009 r. w Krakowie.

Uroczystości pogrzebowe, z udziałem rodziny, licznych przyjaciół i współpracowników, odbyły się 9 listopada 2009 r. na Cmentarzu Rakowickim.

W imieniu społeczności akademickiej Uniwersytetu Rolniczego zmarłego pożegnali: JM Rektor UR, **prof. dr hab. Janusz Żmija**, Prodziekan Wydziału Technologii Żywności, **prof. dr hab. Marek Sikora** oraz w imieniu Katedry Żywienia Człowieka WTŻ, **dr inż. Jerzy Pałasiński**. W imieniu dyrekcji i pracowników Instytutu Zootechniki w Krakowie zmarłego pożegnał **prof. dr hab. Eugeniusz Herbut**.

Paweł Michał Pisulewski urodził się 25 stycznia 1945 r. w Krakowie. Studia na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie ukończył w 1968 r. Stopień doktora nauk rolniczych w zakresie żywienia zwierząt, uzyskał na Wydziale Zootechnicznym AR w Krakowie, w roku 1974. Stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie żywienia zwierząt uzyskał w Instytucie Zootechniki w Krakowie w 1982 r., na podstawie rozprawy pt. *Stopień pokrycia potrzeb aminokwasowych owiec w warunkach żywienia mocznikiem*. W 1994 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nauk rolniczych.

Przebywał kilkakrotnie na zagranicznych stażach naukowych, m.in. w: University of Nottingham (1977-1979, 1983-1984), Institut National de la Recherche Agronomique, Centre de Rennes (1991-1993, 1994).

W 1971 r. został zatrudniony w Instytucie Zootechniki w Krakowie, pełniąc w latach 1980-1988 funkcję kierownika Pracowni Biochemii Stosowanej w Zakładzie Żywienia Zwierząt. Przez rok pracował w SGGW, a następnie powrócił na stanowisko docenta w Zakładzie Żywienia Zwierząt IZ.

W 1995 r. podjął pracę w Katedrze Żywienia Człowieka Wydziału Technologii Żywności AR w Krakowie. Od 1997 r., do ostatnich swoich dni, piastował stanowisko kierownika tej Katedry. W latach 1999-2002 był prodziekanem, a w latach 2005-2008 dziekanem Wydziału Technologii Żywności. Pełnił w Uczelni liczne funkcje, m.in.: Pełnomocnika Rektora ds. Integracji Europejskiej (1997-2000) oraz Członka Rady Programowej Studium Doktoranckiego (2002-2008).

Był Członkiem wielu prestiżowych organizacji naukowych, m.in.: Komisji Nauk Rolniczych i Leśnych PAN (Oddział w Krakowie), Komisji Nauk Rolniczych PAU w Krakowie, Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności (Oddziału Małopolskiego), Polskiego Towarzystwa Badań nad Miażdżycą, a także Association Europeenne de Recherche sur les Proteagineux-AEP, International Union of Nutrition Society, Rady Naukowej Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonnej, jak również Recenzentem Państwowej Komisji Akredytacyjnej (2002-2006) oraz Konsultantem FAO UN ds. światowych zasobów pasz lignocelulozowych i ich wykorzystania.

Podczas wieloletniej działalności dydaktycznej na Wydziale Technologii Żywności zajmował się zagadnieniami żywienia człowieka oraz nauki o żywności.

Problematyka badawcza dotyczyła głównie wpływu warunków produkcyjnych, lub procesów przetwórczych na skład chemiczny, wartość odżywczą i właściwości funkcjonalne produktów spożywczych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.

Opublikował ponad 200 prac naukowych w renomowanych czasopismach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Za osiągnięcia naukowe został wyróżniony licznymi nagrodami, odznaczeniami i medalami, m.in.: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Medalem im. Profesora Franciszka Nowotnego za Zasługi dla Wydziału Technologii Żywności Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

Niezwykłe cechy osobowe **Profesora Pawła Michała Pisulewskiego** – dar zjednywania ludzi, serdeczność, życzliwość, wewnętrzny spokój, takt oraz poczucie humoru sprawiły, iż Katedra Żywienia Człowieka stała się harmonijnie i sprawnie działającym zespołem, a praca nie tylko obowiązkiem ale i przyjemnością. Był jednocześnie przełożonym i przyjacielem, mającym zawsze szacunek dla innych.

Odszedł od nas wyjątkowy, wspaniały i szanowany Człowiek, Nauczyciel i Wychowawca licznego grona studentów.

dr hab. inż. Teresa Leszczyńska, prof. UR

Wspomnienie o dr hab. Janie Barteczko, prof. UR (1944-2009)

JAN BARTECZKO – dr hab. nauk zootechnicznych, profesor Uniwersytetu Rolniczego

6 listopada 2009 r. na Cmentarzu Parafialnym w Krakowie-Mydlnikach, rodzina, społeczność akademicka, a także liczne grono kolegów i przyjaciół pożegnało zmarłego 1 listopada 2009 r., naszego Kolegę, długoletniego pracownika Katedry Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa, **Jana Barteczko**.

Jan Barteczko urodził się 11.06.1944 r. w Tarnowskich Górach. Tam również ukończył szkołę podstawową, a następnie Technikum Rolnicze w Nakle Śląskim. Ze środowiskiem akademickim w Krakowie był związany od 1964 roku, kiedy to został przyjęty na I rok Wydziału Zootechnicznego ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. Okres studiów śp. Jana Barteczki należy uznać za bardzo owocny. Potrafił godzić naukę, osiągając bardzo dobre wyniki, z pracą na rzecz środowiska studenckiego. Był starostą, organizował wiele imprez kulturalnych i turystycznych, w tym współorganizował słynne w owym czasie złazy zootechnika, będące świętem Wydziału. Brali w nich udział niemal wszyscy studenci i liczni pracownicy. Aktywnie działał w Wydziałowej Radzie Zrzeszenia Studentów Polskich oraz w znanym, całemu środowisku krakowskiemu, Studenckim Klubie „Buda", w którym pełnił funkcję kierownika.

Studia ukończył w 1969 roku, broniąc pracę magisterską na jedynej wówczas w Polsce specjalizacji „Biologia rozrodu zwierząt" (tytuł pracy *Aktywność aminopeptydaz w osoczu nasienia tryków żywionych dawkami o zróżnicowanym poziomie białka*). W tym samym roku podjął pracę jako asystent-stażysta w Katedrze Żywienia Zwierząt kierowanej przez **profesora Stanisława Trelę**. Jego zainteresowania badawcze w tym czasie skupiały się wokół żywienia mięsożernych zwierząt futerkowych. Współpracował z Krajowym i Wojewódzkim Związkiem Hodowli Zwierząt Futerkowych, a także z licznymi fermami prowadzącymi hodowlę tych zwierząt, odbywając m.in. staż produkcyjny w tym zakresie. Efektem tej współpracy i realizowanych badań utylitarnych była praca doktorska pt.: *Wpływ żywienia dawkami pasz o różnej zawartości i stopniu zjełczenia tłuszczu na wykorzystanie składników pokarmowych i płodność u norek*, obroniona z wyróżnieniem w 1976 roku.

W kolejnych latach praca naukowo-dydaktyczna **dr hab. Jana Barteczki, prof. UR** skupiała się na zagadnieniach związanych z konserwacją zielonek i wilgotnego ziarna zbóż. W tym też czasie jego zainteresowania badawcze przesunęły się na ocenę wartości energetycznej i potrzeb białkowych u zwierząt monogastrycznych. Budując swój warsztat badawczy odbył liczne staże naukowe w renomowanych ośrodkach zagranicznych, m.in. na Politechnice w Zurychu (20 mies.), w Niemieckiej Akademii Nauk (3 mies.), Wyższej Szkole Weterynaryjnej w Hanowerze (4 mies.). Łącznie odbył 5 staży długoterminowych i 5 krótkoterminowych, co pozwoliło na wdrożenie do naszych badań wielu nowatorskich rozwiązań i wprowadzenie nowych metod badawczych w zakresie przemiany materii u zwierząt monogastrycznych. Konsekwentnie rozwijał ten kierunek badań, co znalazło swój wydźwięk w pracy habilitacyjnej,

Dr hab. Jan Barteczko, prof. UR

pt.: *Badania nad metabolizmem energii u kurcząt brojlerów*, zakończonej kolokwium habilitacyjnym w 2003 roku.

Poza wymienioną wyżej rozległą tematyką badawczą należy zwrócić uwagę na kolejne zainteresowania **śp. Jana Barteczki**, które dotyczyły:

- wpływu poziomu włókna surowego i dodatku różnego rodzaju tłuszczu paszowego na wartość energetyczną mieszanek oraz efektywność żywienia drobiu,
- wpływu dodatku różnych pasz na produkcję gazów jelitowych u psów oraz doboru komponentów paszowych do produkcji karmy dla psów i kotów, ptaków ozdobnych i gryzoni,
- modyfikacji składu chemicznego i właściwości sensorycznych mięsa drobiowego i wieprzowego.

Dorobek naukowo-badawczy **dr hab. Jana Barteczki, prof. UR** obejmuje ponad 200 pozycji. Na podkreślenie zasługuje autorstwo i współautorstwo 7 rozdziałów, ciągle aktualnego i cieszącego się dużym zainteresowaniem szerokiego kręgu odbiorców (studentów i praktyków), 3-tomowego podręcznika „Żywienie zwierząt i paszoznawstwo", autorstwo norm żywienia brojlerów oraz czynny udział w ponad 100 konferencjach naukowych, w tym 30 zagranicznych, gdzie prezentował wyniki swoich nowatorskich badań. Ukoronowaniem tego dorobku było powołanie w 2007 roku **dr hab. Jana Barteczki** na stanowisko profesora AR. W bieżącym roku przygotowywał dokumentację do wniosku o tytuł profesora, mając w swoim dorobku 2 doktorantów, w tym jednego po obronie i jedną osobę z gotową pracą doktorską, a także wspomniany wcześniej bardzo duży dorobek naukowy oraz dydaktyczny i organizacyjny. Niestety, nieuleczalna choroba przeszkodziła naszemu Koledze w realizacji tych ambitnych celów. Przyszła niespodziewanie, niwecząc wszelkie Jego plany i pozostawiając nas w głębokim smutku i żalu. Odszedł przedwcześnie w dniu Jubileuszu 40-lecia swojej pracy zawodowej.

Wspominając **dr hab. Jana Barteczkę, prof. UR** nie sposób pominąć Jego olbrzymiego zaangażowania w życie Uczelni, Wydziału i naszej Katedry na wszystkich odcinkach kariery naukowej, dydaktycznej oraz organizacyjnej. Był niekwestionowanym, uznanym autorytetem w zakresie żywienia drobiu, a także psów, kotów i zwierząt amatorskich. Będąc wspaniałym nauczycielem akademickim prowadził, w wymiarze przekraczającym pensum, rozliczne zajęcia dydaktyczne, w tym wykłady, pracownię magisterską i elektywy z zakresu żywienia zwierząt i paszoznawstwa na studiach stacjonarnych i zaocznych Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt oraz Wydziału Rolniczego. Prowadził ponadto autorskie elektywy z „Metod badań żywieniowych" oraz „Żywienia zwierząt amatorskich i laboratoryjnych", a także wykłady z „Żywienia psów i kotów". Opracował autorski program i prowadził zajęcia z przedmiotu „Żywienie ryb akwariowych" na kierunku Rybactwo.

Był opiekunem ponad 80 prac dyplomowych, w tym wielu wyróżnionych w konkursach. Stworzył „własną szkołę" dydaktyczną. Wielu wychowanków i magistrantów Profesora to dzisiaj samodzielni pracownicy uczelni i instytutów badawczych. Przekazując im swoją wiedzę i doświadczenie uczył nie tylko spraw fachowych, ale też był wzorem zachowania, kultury osobistej i mądrości życiowej. Jego zajęcia dydaktyczne były nie tylko interesujące, nowatorskie i unikalne, ale także wesołe i dlatego dla wielu niezapomniane. Jako Jego koledzy możemy stwierdzić, że dla młodzieży, studentów i nas wszystkich był niedoścignionym wzorem.

Wiele swojego czasu Profesor poświęcał sprawom organizacyjnym, przygotowując i biorąc od 30 lat udział w Okręgowych Olimpiadach Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, jako przewodniczący jury bloku Produkcja Zwierzęca. Był członkiem Senatu i pracował w wielu senackich komisjach. Szczególnie cenił sobie pracę, ze względu na możliwość pomocy innym, w Uczelnianej Komisji Socjalnej oraz Rektorskiej Komisji ds. Funduszu Stypendialnego, gdzie pełnił funkcję przewodniczącego. Był członkiem zarządu Krakowskiego Koła PTZ, a następnie członkiem Komisji Rewizyjnej Zarządu Głównego PTZ. Pracował także w wielu komisjach PAN.

Za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną **Jan Barteczko** został odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotą i Srebrną Odznaką Miasta Krakowa, a także odznaczeniami resortowymi. Był ponadto wyróżniony 2-krotnie nagrodami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz licznymi nagrodami Rektora Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

Odejście **Jana Barteczki** jest dla nas, jak i zapewne dla całej społeczności akademickiej UR, niepowetowaną stratą. Zabrakło tak niespodziewanie naszego wspaniałego Kolegi i Przyjaciela. Starsi z nas zapamiętają Go jako aktywnego uczestnika życia towarzyskiego, pełniącego ostatnio funkcję Prezesa Stowarzyszenia Przyjaciół Klubu „Buda". Wszystkim zaś pracownikom Katedry trudno będzie wyobrazić sobie nasze Wigilie, spotkania towarzyskie, wyjazdy na narty, czy sesje naukowe, bez udziału Profesora. To On, dzięki swojemu stylowi bycia, poczuciu humoru i braku dystansu do siebie, stwarzał atmosferę godną każdego spotkania, niezależnie od wieku zebranych, czy posiadanych tytułów naukowych.

Dla wszystkich, z którymi się spotykał, był życzliwym kolegą i niezawodnym przyjacielem. W odczuciu koleżanek i kolegów, nie tylko naszej Katedry, ale także dla całego środowiska Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, pozostanie w naszej pamięci jako wspaniały człowiek i wychowawca młodzieży.

dr Krzysztof Furgał oraz koleżanki i koledzy z Katedry Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa

Wspomnienie o mgr inż. Julianie Frydzie (1950-2009)

2 listopada 2009 r. zmarł nagle **mgr inż. Julian Fryda** – zastępca dyrektora Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Krynicy. Uroczystszości pożegnalne odbyły się 5 listopada 2009 r. na cmentarzu w Krynicy–Słotwinach, w obecności rodziny i bardzo licznego grona współpracowników, leśników i mieszkańców Krynicy. W imieniu społeczności akademickiej Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie zmarłego pożegnał **JM Rektor prof. dr hab. Janusz Żmija**, w imieniu współpracowników dyrektor Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Krynicy **Józef Bogacz**, w imieniu władz rządowych wiceminister Obrony Narodowej **Zenon Kosiniak-Kamysz**, w imieniu kolegów leśników dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach **dr inż. Kazimierz Szabla** oraz w imieniu myśliwych prezes Koła Łowieckiego „Leśnik" **dr inż. Tadeusz Kubacki**. Na zakończenie uroczystości pogrzebowych hejnaliści myśliwscy odegrali sygnał „Ostatnie pożegnanie".

Julian Fryda urodził się 8 stycznia 1950 r. w Bereście koło Krynicy w rodzinie chłopskiej. W 1957 r. rozpoczął naukę w szkole podstawowej w Bereście. Po jej ukończeniu w 1964 r. został przyjęty do Liceum Ogólnokształcącego w Krynicy. W roku 1968 uzyskał świadectwo dojrzałości i po zdaniu egzaminów wstępnych został przyjęty na I rok studiów na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. W 1973 r. obronił pracę magisterską z gleboznawstwa leśnego i uzyskał tytuł naukowy magistra inżyniera leśnictwa. W 1974 r. został powołany do odbycia służby wojskowej w ramach obowiązkowego szkolenia studentów. Służbę wojskową zakończył w listopadzie i uzyskał stopień wojskowy podporucznika rezerwy.

Pracę zawodową rozpoczął 1 stycznia 1975 r. w Leśnym Zakładzie Doświadczalnym w Krynicy zajmując kolejno następujące stanowiska: specjalisty technicznego w Stacji Terenowej Instytutu Ekonomiki Leśnictwa i Organizacji Gospodarstwa Leśnego (1975-1977), adiunkta (1977-1984), nadleśniczego (1984-1986) i zastępcy dyrektora (1986-1991). W latach 1988-1989 w ramach umowy między LZD Krynica i Naftobudową Kraków przebywał na kontrakcie leśnym w RFN. W roku 1991 zatrudnił się w firmie „KRAKSERVIS" – Przedsiębiorstwo Współpracy Gospodarczej Biuro Eksportu Kraków. W latach 1991-1996 przebywał na kontrakcie zagranicznym i zajmował stanowiska specjalisty ds. leśnych oraz zastępcy dyrektora. Ponownie został zatrudniony w LZD Krynica 1 kwietnia 1996 r. na stanowisku głównego inżyniera a następnie na stanowisku zastępcy dyrektora.

W czasie długoletniej pracy w Leśnym Zakładzie Doświadczalnym wykazał się bardzo dużym zaangażowaniem w jego rozwój i prawidłowe funkcjonowanie. Wiele czasu poświęcił rozbudowie infrastruktury leśnej, hodowli lasu – szczególnie przebudowie drzewostanów przedplonowych i zamierających świerczyn – oraz zagospodarowaniu łowieckiemu lasów. Był organizatorem i kierownikiem Ośrodka Hodowli Zwierzyny w LZD oraz doskonałym myśliwym. Kultywował dawne obyczaje łowieckie i propagował je wśród młodych adeptów myślistwa.

Dużo czasu poświęcał pracy społecznej. Był członkiem Rady Miasta i Gminy Krynica, w której zabiegał o poprawę warunków życiowych stałych mieszkańców Krynicy-Zdroju. Przez wiele lat był przewodniczącym Komitetu Budowy Kościoła i Rady Parafialnej w Krynicy–Słotwinach. Aktywnie uczestniczył w gazyfikacji i kanalizacji Mochnaczki Wyżnej i Niżnej. Pomagał wielu ludziom w rozwiązaniu rożnych problemów zawodowych i życiowych. Za zaangażowanie w prace i działalność społeczną został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz licznymi odznaczeniami łowieckimi.

Mgr inż. Julian Fryda

Julian Fryda był bardzo dobrym leśnikiem, który większość swojego życia poświęcił krynickim lasom. W dniu swojej niespodziewanej śmierci dopinał szczegóły organizacyjne polowania hubertowskiego odbywającego się w dniu święta patrona myśliwych św. Huberta. W następnym dniu miał prowadzić to polowanie.

W pamięci współpracowników pozostanie na zawsze skromnym, uczciwym, pracowitym i życzliwym człowiekiem.

Marian Łuszczak

Z prac Senatu

Informacja z przebiegu obrad Senatu UR w dniu 13 listopada 2009 r.

Rektor poinformował, że w ostatnim czasie zmarli: **mgr Jerzy Korfel** – emerytowany pracownik Wydziału Ogrodniczego, **inż. Marek Uhl** – emerytowany pracownik Działu Praktyk, **prof. dr hab. Paweł Pisulewski** – dziekan Wydziału Technologii Żywności (2005-2008), prodziekan ds. Nauki i Współpracy WTŻ (1999-2002) oraz kierownik Katedry Żywienia Człowieka, **dr hab. Jan Barteczko, prof. UR** – pracownik Katedry Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt oraz **mgr inż. Julian Fryda** – zastępca dyrektora Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Krynicy-Zdroju. Senat uczcił ich pamięć chwilą ciszy.

Rektor wręczył list gratulacyjny **Marcinowi Rapaczowi**, który otrzymał tytuł profesora nauk biologicznych. Poinformował, że **Krzysztof Lipka** otrzymał tytuł profesora nauk rolniczych.

Senat pozytywnie zaopiniował zatrudnienie **dr hab. inż. Jana Radonia** na stanowisku profesora nadzwyczajnego UR w Katedrze Budownictwa Wiejskiego.

Senat utworzył specjalność „Enologia" w ramach kierunku Technologia Żywności i Żywienie Człowieka na Wydziale Technologii Żywności na I stopniu studiów niestacjonarnych, od roku akademickiego 2010/2011.

Senat zatwierdził:
- sprawozdanie z realizacji planu rzeczowo-finansowego za 9 miesięcy 2009 r.,
- korektę planu rzeczowo-finansowego na 2009 r.

Senat wyraził zgodę na:
- ustanowienie służebności przesyłu na działce nr 60/7 obr. 23 Kraków-Śródmieście na rzecz Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S. A. w Krakowie,
- sprzedaż lokali mieszkalnych wraz z ułamkową częścią prawa własności gruntu, tj. działki ewidencyjnej nr 159/3 o pow. 0,1356 ha obr. 51 Kraków-Krowodrza położonej w Krakowie przy ul. Korzeniaka 61,
- sprzedaż udziału w wys. 4/10 w działce nr 159/2 obr. 51 Kraków-Krowodrza położonej przy ul. Korzeniaka 61,
- sprzedaż działki nr 883/10 o pow. 1,3158 ha położonej w Porębie Spytkowskiej, gm. Brzesko,
- zamianę z Gminą Krynica – Zdrój nieruchomości położonych w Krynicy-Zdroju (według załączników) oraz ustanowienie na rzecz Gminy Krynica – Zdrój służebności drogowej na działkach nr 1013, 1037, 159 położonych w Krynicy-Zdroju oraz działce nr 572/4 położonej w Mochnaczce Niżnej,
- sprzedaż działki nr 240/5 o pow. 0,0452 ha położonej w Prusach, gm. Kocmyrzów-Luborzyca.

Senat wyraził zgodę na zawarcie przez Rektora na okres trzech lat tj. do 30 września 2012 roku umowy-porozumienia o współpracy z Połtawską Państwową Akademią Rolniczą (Ukraina) w dziedzinie badań naukowych i kształcenia, w tym wymianę pracowników naukowych.

Informacja z przebiegu obrad Senatu UR w dniu 18 grudnia 2009 r.

Rektor poinformował, że w ostatnim czasie zmarli: **Jan Karwacki** – emerytowany pracownik Wydziału Ogrodniczego oraz **prof. dr hab. Roman Krzeszewski** – emerytowany pracownik Wydziału Inżynierii Produkcji i Energetyki. Senat uczcił ich pamięć chwilą ciszy.

Senat pozytywnie zaopiniował zatrudnienie:
- **prof. dr hab. Bogusława Barabasza** na stanowisku profesora zwyczajnego w Katedrze Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny,
- **prof. dr hab. Stanisława Kokoszki** na stanowisku profesora zwyczajnego w Instytucie Inżynierii Rolniczej i Informatyki,
- **prof. dr hab. Janusza Kolowcy** na stanowisku profesora zwyczajnego w Katedrze Inżynierii Mechanicznej i Agrofizyki.

Senat pozytywnie zaopiniował podjęcie prac zmierzających do utworzenia w Uczelni w 2010 r. rolniczego gospodarstwa doświadczalnego jako ogólnouczelnianej jednostki organizacyjnej w pionie Rektora mającej na celu prowadzenie wzorcowego gospodarstwa rolnego, wdrażanie do gospodarki rolnej wyników badań naukowych, a także tworzenie dla jednostek naukowo-dydaktycznych Uczelni bazy doświadczalnej dla realizacji prac naukowo-badawczych.

Senat zatwierdził:
- sprawozdanie z działalności Wydawnictwa UR za lata 2006-2009.
- założenia do planu rzeczowo-finansowego na 2010 r.

Senat upoważnił Rektora do wprowadzenia zmian w planie rzeczowo-finansowym na 2009 r.

Senat zatwierdził plan remontów na 2010 r.

Senat wyraził zgodę na zawarcie przez Rektora umów-porozumień z:
- University of Skövde (Szwecja) w dziedzinie badań naukowych i kształcenia, w tym wymianę pracowników naukowych i studentów;
- Państwowym Federalnym Urzędem Edukacyjnym Wyższego Szkolnictwa Zawodowego *„Moskiewska Narodowa Akademia Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. K. I. Skriabina"* (Rosja) w dziedzinie badań naukowych.

Oryginały protokołów wraz z załącznikami znajdują się w Biurze Rektora Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

Opracowanie: Monika Marszalik

XXIX Ogólnopolska Szkoła Hydrauliki Współczesne problemy hydrauliki koryt otwartych w nawiązaniu do Ramowej Dyrektywy Wodnej

Jałowcowa Góra – Dobczyce, 22-25 września 2009 r.

Tegoroczna Szkoła Hydrauliki była pierwszą od 2004 roku Szkołą organizowaną w języku polskim. Historia Szkoły sięga roku 1981, w którym została powołana przez Instytut Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku. Kierownikiem naukowym został **Wojciech Majewski**, ówczesny docent IBW PAN. Od roku 2006, na mocy decyzji Komitetu Gospodarki Wodnej, organizatorem Szkoły został Instytut Geofizyki PAN w Warszawie, a kierownikiem naukowym – **prof. Paweł Rowiński**. W roku 2008 Szkoła została zorganizowana pod auspicjami IAHR.

XXIX Szkoła Hydrauliki została zorganizowana przez Katedrę Inżynierii Wodnej i Geotechniki UR w Krakowie, pod patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego i RZGW w Krakowie, Rektora Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.
Przewodniczącym Komitetu Programowego Szkoły jest **prof. Wojciech Bartnik**. Powrót do języka polskiego (w cyklu dwuletnim) stanowił odpowiedź na zapotrzebowanie środowiska naukowego młodych naukowców, którzy z większą swobodą mogą przedstawiać i konsultować swoje prace badawcze oraz tezy prac doktorskich.
Tegoroczna Szkoła obejmowała tematy:

1. **RDW i DP w zlewniach rzek nizinnych i górskich**
   – eksploatacja i zarządzanie dużymi budowlami wodnymi

2. **Zastosowanie hydroinformatyki w inżynierii rzecznej**
   – modelowanie przepływu wód powodziowych
   – zastosowanie narzędzi GIS
   – ocena zagrożenia powodziowego
   – zarządzanie powodzią
3. **Badania laboratoryjne i modele fizyczne koryt otwartych**

Ogółem podczas Szkoły wygłoszono 39 referatów w tym 8 zamawianych.

Na uroczystym otwarciu gościł między innymi Burmistrz Gminy i Miasta Dobczyce – **Marcin Pawlak**, który zapoznał uczestników z kulisami powodzi, jaka miała miejsce w centrum Dobczyc wiosną tego roku. Po otwarciu Szkoły przez **prof. Wojciecha Bartnika** zostały wygłoszone referaty zamawiane; **dr inż. Jerzy Grela** – *Ocena planów gospodarki wodnej w obszarze działania RZGW*, **prof. Elżbieta Nachlik** (PK) – *Miejsce hydrauliki w harmonizacji działań dla zabezpieczenia przed powodzią z ochroną ekosystemów wodnych*, **prof. Mariana Mokwy** (UP Wrocław) – *Obliczenia hydrauliczne przepławek dla ryb*.
Sesję pierwszą otworzył **prof. Artur Radecki-Pawlik** (UR Kraków) referatem: *Wyznaczenie przepływu brzegowego w korycie cieku*, a zakończył **dr hab. inż. Zbigniew Popek** (SGGW) – *Charakterystyka ruchu wleczonego rumowiska piaszczystego*. Ponadto w tej sesji zaprezentowano jeszcze dwa referaty zamawiane: *Rozkłady prędkości wody*

w korytach otwartych z roślinnością – **prof. Janusza Kubraka**, i *Wpływ akumulacji rumowiska i roślinności terenów zalewowych na stan zagrożenia powodziowego w obszarze cofkowym zbiornika Jeziorsko*, autorstwa **prof. Bogusława Przedwojskiego** (UP Poznań). Sesję IV otworzył referat **dr Jacka Bonenberga** (PROECO Warszawa) – *Kryteria oceny użytkowania zlewni rzecznych w planowaniu gospodarowania wodami*.

W poszczególnych sesjach swoje prace badawcze zaprezentowali naukowcy z ośrodków z całej Polski m.in. z: Instytutu Geofizyki PAN w Warszawie, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Politechniki Krakowskiej, Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Warszawskiego, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Krakowie.
Na Seminarium Młodej Kadry Naukowej tezy swoich prac doktorskich zaprezentowali: **mgr inż. Maciej Wyrębek**, **mgr inż. Mateusz Strutyński**, **mgr inż. Anna Połoska-Wróbel** i **mgr inż. Tomasz Klaja**.

Treść i merytoryczna wartość zaprezentowanych referatów została oceniona podczas dyskusji zamykających poszczególne sesje. Jak poprzednie Szkoły i ta zaowocowała licznymi kontaktami wśród młodych naukowców i pozwoliła na spotkania z gronem profesorów zajmujących się różnymi zagadnieniami nauk hydrauliki wody. Podczas Szkoły zorganizowany został również wyjazd studialny na stopień wodny Kościuszko. Materiały przesłane przez uczestników Szkoły zostaną opublikowane w recenzowanym czasopiśmie naukowym Acta Scientiarum Polonorum w roku 2009.

Tekst i zdjęcie: dr inż. Andrzej Strużyński

COST 928
3rd Annual Workshop
Kraków, 23-25 września 2009 r.

Od 23 do 25 września 2009 r. w Centrum Kształcenia Ustawicznego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie odbyły się trzecie doroczne warsztaty akcji COST 928 pod hasłem „Bioprocesy w żywności" (Food Bioprocessing). Krakowskie spotkanie zorganizowała Katedra Biotechnologii Żywności UR (**prof. Krzysztof Żyła**), Katedra Chłodnictwa i Koncentratów Spożywczych UR (**prof. Krzysztof Surówka**), Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach (**dr Dorota Konopacka**) oraz Oddział Małopolski Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności (**dr inż. Maria Walczycka**).

Uczestnicy 3rd Annual Workshop

Przerwa kawowa

W spotkaniu wzięło udział 56 uczestników z 19 państw Unii Europejskiej i Turcji, sygnatariuszy akcji COST 928 (Rysunek 1). Przedstawiono 48 prezentacji w tym 28 referatów przydzielonych do sekcji „Składniki żywności funkcjonalnej", „Bioprzetwórstwo żywności" i „Enzymologia". W sekcji „Krótkoterminowa Wymiana Naukowa" (Short Term Scientific Mission) wystąpiło 5 doktorantów.

W sekcji STSM, której przewodniczył **profesor Craig Faulds**, koordynator programu wymiany doktorantów, zaprezentowano min. wyniki najnowszych badań nad zastosowaniem enzymów do usuwania alergenów orzeszków ziemnych i mleka, systemem nadprodukcji beta-galaktozydaz w *Lactococcus lactis* oraz modelowaniem inaktywacji oksydaz polifenolowych. Doniesienia w sekcji „Składniki żywności funkcjonalnej" dotyczyły enzymatycznej modyfikacji pektyn i mikrobiologicznych polisacharydów, fruktooligosacharydów, bakteriocyn z *Lactobacillus rhamnosus*, kwasu ferulowego, hydrolizatów białkowych, włókna pokarmowego otrzymanego z odpadu po produkcji mleczka sojowego, czy modyfikowanych transglutaminazą jadalnych osłonek białkowych. **Profesor Gökman** z Turcji przewodniczył sesji na temat bioprzetwarzania żywności, w której przedstawiono min. enzymatyczną modyfikację technologii piekarskiej litewskiego chleba żytniego, mikrobiologiczno-enzymatyczną redukcję ilości białek alergizujących podczas fermentacji pieczywa pszennego, zastosowanie enzymów w produkcji pieczywa bezglutenowego oraz wykorzystanie pulp warzywnych do wzbogacania niskotłuszczowych wędlin. Sesja piątkowa, której przewodniczył **profesor Henk Schols** dotyczyła zagadnień szeroko rozumianej enzymologii. W referatach

przedstawiono nowy system ekspresji laktazy w *Aspergillus niger*, biosyntezę tannazy w *Lactobacillus plantarum*, technologiczne aspekty aktywności esterazy pektynianowej. Przedstawiono również systemy z unieruchomionymi biokatalizatorami min. beta galaktozydazy z *Lactobacillus bulgaricus* oraz lipazy z *Pseudomonas aeruginosa*. Zaprezentowano także możliwości pełnej hydrolizy arabinianów buraka cukrowego przez arabinazy z *Chrysosporium lucknowense*.

Podobnie jak w Wiedniu i Stambule (gdzie odbywały się pierwsze i drugie doroczne warsztaty akcji COST 928) także w spotkaniu krakowskim każdej prezentacji towarzyszyła bardzo ożywiona, autentyczna dyskusja naukowa, co wydaje się istotną wartością tego typu międzynarodowych spotkań doktorantów i doświadczonych badaczy. Dyskutowano także, choć tylko kuluarowo, o problemach przedstawionych na 19 doniesieniach posterowych.

Mimo ambitnego i napiętego harmonogramu sesji uczestnicy konferencji podczas spotkania powitalnego wysłuchali zespołu „Skalni", w drugim dniu sesji zwiedzili wzgórze wawelskie, a także restaurację, w której uroczysta kolacja zakończyła się tuż przed opuszczeniem bron w zamkowych bramach.

Kolejne spotkanie uczestników akcji COST 928 odbędzie się w 2010 roku w Neapolu.

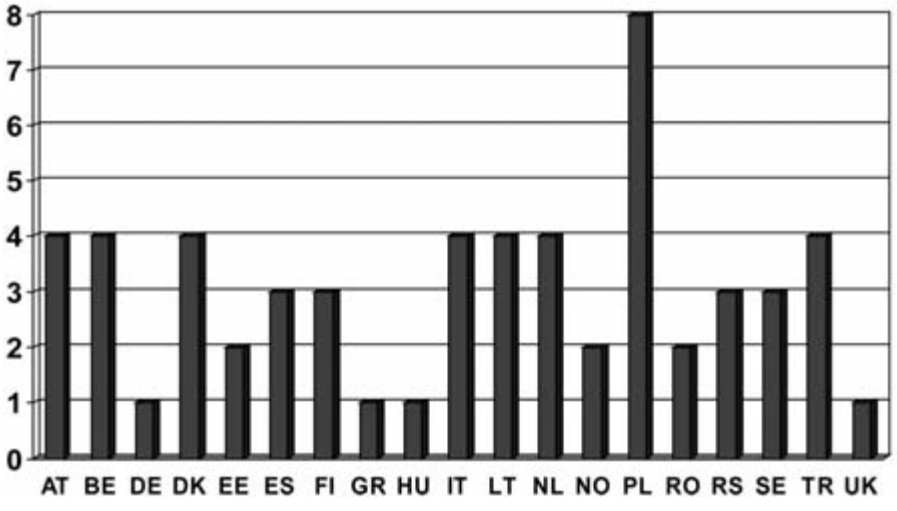

Rysunek 1: Podział uczestników spotkania wg narodowości

Organizatorzy konferencji składają serdeczne podziękowania Dziekan Wydziału Technologii Żywności UR prof. Teresie Fortunie za uroczyste otwarcie konferencji, pracownikom CKU UR oraz Stołówki UR przy ul. Klemensiewicza za życzliwą i profesjonalną obsługę oraz wszystkim, którzy pomogli w zorganizowaniu i sprawnym przeprowadzeniu tego spotkania.

prof. dr hab. Krzysztof Żyła

Pamiątkowe zdjęcie uczestników warsztatów

Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Osiągnięcia naukowe a praktyka zootechniczna"

Kraków, 17 października 2009 r.

17 października 2009 roku na Wydziale Hodowli i Biologii Zwierząt odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa, pt.: *Osiągnięcia naukowe a praktyka zootechniczna* poświęcona prezentacji wyników najnowszych badań z zakresu badań na zwierzętach. Zanim przystąpiono do obrad plenarnych, dziekan Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, **prof. dr hab. lek. wet. Jerzy Niedziółka** udekorował pana **prof. dr hab. Edwarda Wierzchosia** Odznaką Honorową „Za zasługi dla Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie przyznaną przez Radę Wydziału HiBZ.

Tegoroczne obrady podzielone na 3 sesje plenarne, połączone były z Jubileuszem 80-lecia urodzin dwóch emerytowanych profesorów Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, **prof. dr hab. Juliana Kamińskiego** oraz **prof. dr hab. Jana Kaczmarczyka**.

Podczas I i III sesji przedstawiono 12 doniesień naukowych obejmujących szerokie spektrum zagadnień i ukazujących aktualne problemy badawcze, pozostałe prace zaprezentowano w formie posterów.

Niezwykle podniosła była II sesja plenarna poświęcona wymienionym już Jubilatom. **Prof. dr hab. Franciszek Borowiec** w referacie *Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna prof. dr hab. Juliana Kamińskiego. Podsumowanie w 80 rocznicę urodzin* przedstawił sylwetkę i dokonania Jubilata, a obecny kierownik Katedry Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa, **prof. dr hab. Maciej Z. Kowalski** wygłosił referat pt.: *Współczesne kierunki badań w dziedzinie żywienia zwierząt*. Okolicznościowy referat, pt.: *Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna prof. dr hab. Jana Kaczmarczyka. Podsumowanie na 80-lecie urodzin* zaprezentował **prof. Czesław Klocek**. Ostatni referat, pt.: *Aktualne kierunki badań w hodowli i chowie trzody chlewne* – przedstawił **dr inż. Tomasz Schwarz**. Jubilaci otrzymali liczne gratulacje i życzenia, w tym od władz Uniwersytetu i Wydziału HiBZ oraz od środowiska naukowego zootechników w Polsce, w imieniu którego wystąpiła **prof. Dorota Jamróz**, przewodnicząca Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN. W konferencji wzięło udział 85 osób z kraju i zagranicy.

Niezależnie od referatów i doniesień przedstawionych na żywo, w holu Budynku Jubileuszowego, gdzie prowadzono obrady, zorganizowano sesję plakatową, na której zaprezentowano łącznie 53 prace z 6 uczelni wyższych i ośrodków naukowo-badawczych: Instytutu Biologii Zwierząt (Ukraina), Uniwersytetu Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet

Otwarcie konferencji

Dziekan WHiBZ wręcza listy gratulacyjne jubilatom

Uczestnicy konferencji

Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Instytutu Zootechniki – PIB w Balicach k. Krakowa oraz Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie.

Najliczniej reprezentowany był Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt, którego pracownicy przedstawili 33 prace, na drugim miejscu, z 15 pracami, znalazł się Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy w Balicach.

Prace prezentowane podczas sesji plakatowej (w nawiasach podano liczbę doniesień) obejmowały następującą tematykę badawczą: paszoznawstwo i żywienie zwierząt (4), pasożyty wewnętrzne u zwierząt gospodarskich (3), chów i hodowla bydła (1), chów i hodowla owiec i kóz (9), hodowla i użytkowanie koni (5), hodowla i użytkowanie trzody chlewnej (10), hodowla drobiu (8), chów i hodowla zwierząt futerkowych (9), hodowla psów (2).

Należy dodać, że tematyka badawcza sesji plakatowej obejmowała także zagadnienia wpływu skażenia środowiska na organizm człowieka, czego przykładem jest doniesienie **A. K. Wójtowicz** i in., pt.: *DDT i jego metabolit DDE hamują aktywność enzymu CYP1A1 w komórkach łożyska ludzkiego*.

Podsumowując sesję plakatową, należy podkreślić wysoki poziom prezentowanych prac, obejmujących większość gatunków zwierząt gospodarskich, w aspekcie ich żywienia, zdrowotności, reprodukcji oraz użytkowości produkcyjnej. Ponadto, liczne prace dotyczyły hodowli zachowawczej różnych gatunków zwierząt gospodarskich (konie huculskie, polska owca górska, zielononóżka kuropatwiana).

Na szczególne podkreślenie zasługuje bardzo duży udział w obradach oraz zaangażowanie młodych pracowników nauki z Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt w przygotowanie Konferencji oraz prezentację posterów.

Streszczenia (polskie i angielskie) wszystkich wystąpień plenarnych oraz plakatów zamieszczono w starannie wydanych materiałach konferencyjnych

prof. dr hab. Czesław Klocek
dr hab. Józef Bieniek, prof. UR

PONIŻEJ ZAMIESZCZAMY TEKSTY WYSTĄPIEŃ POŚWIĘCONE JUBILATOM

Jubileusz 80-lecia prof. zw. dr. hab. Juliana Kamińskiego

Spotykamy się dzisiaj, aby świętować piękny Jubileusz 80-lecia urodzin dostojnego **profesora Juliana Kamińskiego** oraz 55-lecie Jego pracy naukowej i dydaktycznej. Ten dzień jest wielkim świętem dla Katedry, szczególnie dla nas, wychowanków Profesora, oraz całej społeczności akademickiej.

Profesor J. Kamiński całe swoje życie zawodowe związał z naszym Wydziałem, na którym ukończył studia i wykonał pracę magisterską. Była to praca pionierska, na owe czasy, a dotyczyła możliwości wykorzystania mocznika w żywieniu przeżuwaczy.

Po ukończeniu studiów Jubilat odbywa 3-miesięczny kurs, organizowany przez PAN, dotyczący zastosowania izotopów w biologii i rolnictwie. Równocześnie włącza się w nurt badań prowadzonych przez Katedrę Fizjologii Zwierząt naszego Wydziału. Opanowanie wielu metod badawczych i przeprowadzenie badań, nadaje młodemu adeptowi nauki ukierunkowanie badawcze. Prowadzi badania pod kierunkiem **prof. Zygmunta Ewy'ego**, dotyczące czynności tarczycy w rejonach wolotwórczych. Uzyskane wyniki przedstawia w pracy doktorskiej. Po uzyskaniu stopnia doktora podejmuje pracę na stanowisku adiunkta w Katedrze Żywienia Zwierząt, kierowanej przez **prof. Stanisława Trelę**. Włącza się w nurt badań prowadzonych w Katedrze, pogłębia wiedzę z zakresu badań fizjologiczno-żywieniowych i doświadczalnictwa zootechnicznego, doskonali swój warsztat badawczy. W tym zakresie odbywa 6-miesięczny staż naukowy w Katedrze Żywienia Zwierząt WSR we Wrocławiu. Po odbyciu stażu podejmuje samodzielne badania, o dużym znaczeniu tak poznawczym jak i utylitarnym. Badania dotyczą mechanizmu działania niektórych dodatków antybiotykowych w żywieniu brojlerów i ich wpływu na wskaźniki produkcyjne i zdrowotne ptaków.

W dalszych etapach badań, prowadzonych przy współpracy z Instytutem Zootechniki i Katedrą Mikrobiologii naszej Uczelni, Jubilat, rozwiązuje problemy dotyczące wpływu antybiotyków na mikroflorę przewodu pokarmowego kurcząt oraz na strawność tłuszczu i magazynowanie witaminy A i B_{12} w wątrobie tych ptaków. Badania obejmują również wskaźniki produkcyjne brojlerów, pobrania i wykorzystania paszy. Z tego zakresu została przygotowana praca habilitacyjna, na podstawie której Rada Wydziału Zootechnicznego nadała Jubilatowi stopień doktora habilitowanego nauk rolniczych w roku 1969. Były to badania bardzo istotne, nowatorskie, o szerokim aspekcie praktycznym. W dalszej pracy naukowej Jubilat rozszerza badania na kurczętach. Bada wpływ poziomu włókna w mieszankach treściwych na strawność, wykorzystanie składników pokarmowych oraz na mikroflorę przewodu pokarmowego. Wyniki z tych badań zostały wykorzystane przez fermy drobiu rzeźnego.

Ważnym i owocnym etapem rozwoju naukowego Jubilata był okres związany z 14-miesięcznym pobytem na stażu w Uniwersytecie Stanowym w Illinois w USA. To okres bardzo twórczy, interesujący, a prowadzone zespołowe badania, w których aktywnie uczestniczył, były nowatorskie, a nawet odkrywcze. Wykazano bowiem, że pierwszymi limitującymi aminokwasami u młodych przeżuwaczy są: metionina, lizyna, treonina i tryptofan.

To pozwoliło na opracowanie pełnego zapotrzebowania na aminokwasy u rosnących owiec. Badania te są nadal aktualne, a dodatkowo rozszerzone na bydło. Stosowany obecnie w Polsce system wartościowania i normowania pasz ujmuje zapotrzebowanie przeżuwaczy na lizynę i metioninę.

Po odbytym stażu i powrocie do kraju, jako samodzielny pracownik, zostaje zatrudniony w Instytucie Stosowanej Fizjologii Zwierząt, pełniąc równocześnie funkcję wicedyrektora tego Instytutu. Zmiana w zatrudnieniu wynikała z reorganizacji jednostek naukowych na Uczelni. Po objęciu tego stanowiska podejmuje trud zorganizowania w Instytucie Zespołu Biochemii Zwierząt, którym kieruje przez 12 lat, prowadząc badania z zakresu fizjologii zwierząt i biochemii oraz wykłady i seminaria dla studentów i doktorantów z zakresu biochemii.

Prowadzone badania, w tym okresie, wpisują się w zakres problematyki realizowanej w czołowych ośrodkach naukowych w kraju i świecie. Były to badania wyprzedzające i perspektywiczne, mające znaczenie poznawcze i utylitarne w chwili obecnej. Dotyczyły one problematyki obejmującej strukturę i funkcję frakcji lipoproteinowych i cholesterolu w surowicy krwi oraz odkładanie się cholesterolu w jajach kur i mięsie kurcząt. Z tego zakresu opublikowano kilka prac w renomowanych czasopismach naukowych oraz przedstawiono wyniki na wielu konferencjach i sympozjach krajowych i zagranicznych.

Uwieńczeniem dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego, Jubilata, było nadanie, przez Radę Państwa, tytułu profesora na wniosek Rady Wydziału Zootechnicznego AR w Krakowie w 1978 r.

Ze względu na ponowną reorganizację jednostek naukowych w Akademii Rolniczej, **Profesor Kamiński** przechodzi do Katedry Żywienia Zwierząt w 1981 roku, i obejmuje funkcję kierownika Katedry. Tę funkcję pełnił do 1999 roku.

Od lewej: prof. J. Kaczmarczyk, prof. J. Kamiński, prof. J. Niedziółka

Dysponując dużą wiedzą i doświadczeniem z zakresu badań fizjologicznych zwierząt i biochemii, profesor, włącza się aktywnie w nurt badań żywieniowych i żywieniowo-fizjologicznych realizowanych w Katedrze, dotyczących zarówno badań prowadzonych na nieprzeżuwaczach jak i przeżuwaczach. Tematyka ta jest realizowana w ramach centralnego programu badań podstawowych i rozwojowych oraz programie międzyresortowm, a także projektach badawczych. Były to bada-

Jubilaci przyjmują gratulacje

nia wielokierunkowe, kompleksowe o różnych aspektach poznawczych i aplikacyjnych. Do najważniejszych należy zaliczyć badania zmierzające do zwiększenia wartości odżywczej i prozdrowotnej produktów zwierzęcych w oparciu o czynniki żywieniowe, u różnych gatunkach zwierząt. Z tych badań opublikowano wiele prac naukowych w czasopismach z IF, a część wyników wdrożono do praktyki zootechnicznej.

Kolejnym ważnym zagadnieniem, którym kierował **Profesor Kamiński**, były badania realizowane w ramach grantu finansowanego przez KBN, a dotyczące adaptacji systemu INRA w warunkach polskich. Badania wykazały, że system ten przewyższa system tradycyjny i w pełni się sprawdza w naszych warunkach produkcyjnych, przy wyższych wydajnościach krów mlecznych. Opracowano wiele pasz polskich w miernikach systemu INRA, które zostały uwzględnione w Normach Żywienia Zwierząt.

Katedra, którą kierował **Profesor Kamiński**, była prekursorem wprowadzania tego systemu w Polsce, a system wartościowania pasz i normowania dla przeżuwaczy nadal funkcjonuje w praktycznym ich żywieniu.

Za osiągnięcia uzyskane w badaniach, zespół badawczy pod kierownictwem Jubilata, był wielokrotnie nagradzany nagrodami i wyróżnieniami, w tym nagrodą IIº Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dzięki staraniom **Profesora Kamińskiego**, Katedra prowadziła ożywione kontakty z wieloma ośrodkami krajowymi i zagranicznymi, niektóre z nich są nadal kontynuowane. Współpraca obejmowała, zarówno wspólne badania, wzajemną wymianę pracowników, doświadczeń badawczych i metod analitycznych, czy wymianę literatury. Działalność naukowa, w tym zakresie, obejmowała ośrodki zagraniczne, tj.: Francję, Włochy, Kanadę, Niemcy, Czechy, Słowację i Izrael oraz ośrodki krajowe: we Wrocławiu, Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonnie, Poznaniu, Olsztynie, Lublinie, Bydgoszczy, Szczecinie oraz Instytut Zootechniki-PIB.

Profesora Kamińskiego cechowała duża troska o rozwój młodej kadry naukowej. Był promotorem 5 prac doktorskich, 95 prac magisterskich oraz opiekunem 5 przewodów habilitacyjnych. Profesor ma również duży udział w rozwoju kadry naukowej w innych ośrodkach naukowych w kraju. Świadczy o tym wykonanie 20 recenzji rozpraw doktorskich, w tym 3 po przejściu na emeryturę, 24 oceny dorobku naukowego i prac habilitacyjnych (2 po przejściu na emeryturę), zaopiniowanie 23 wniosków na stanowisko profesora zwyczajnego i tytuł profesora nadzwyczajnego (3 jako senior), 4 kandydatów na członka korespondenta PAN oraz przygotowanie opinii na tytuł doktora honoris causa. Wykonał 306 recenzji różnego rodzaju prac naukowych, wniosków grantowych i sprawozdań z grantów (w tym 56 jako senior). Dorobek naukowy Profesora, ze względu na objętość, zasługuje na uznanie. Obejmuje on około 200 pozycji, w tym rozdziały w ogólnopolskim podręczniku akademickim z zakresu żywienia zwierząt i paszoznawstwa, skrypty dla studentów, prace naukowe oryginalne, artykuły popularno-naukowe, referaty i doniesienia na konferencje krajowe i zagraniczne. Z tego przeglądu dorobku naukowego jasno wynika, że Jubilat pomimo przejścia na emeryturę jest nadal aktywnym pracownikiem naukowym.

Przez cały okres pracy zawodowej (45 lat), Profesor z wielkim zaangażowaniem realizował program dydaktyczno-wychowawczy. Zawsze w pełnym wymiarze pensum dydaktycznego, prowadził wykłady, seminaria, ćwiczenia dla studentów i doktorantów z zakresu fizjologii zwierząt, biochemii oraz żywienia zwierząt i paszoznawstwa. Jako prodziekan aktywnie pracował nad unowocześnieniem i rozszerzeniem programu studiów. Był inicjatorem indywidualnego toku studiów oraz włączenia studentów w prace naukowe w Katedrach, w ramach studenckich kół naukowych. Ruch ten bardzo prężnie pracuje i rozwija się na naszym Wydziale do chwili obecnej.

Jubilat po przejściu na emeryturę nadal utrzymuje ożywione kontakty ze studentami, bowiem przez okres ostatnich 10 lat prowadził seminaria i wykłady dla studentów naszego wydziału i wydziału rolniczo-ekonomicznego. **Prof. J. Kamiński** to wielki przyjaciel i autorytet dla studentów. Jego partnerskie traktowanie studentów wzbudza powszechne uznanie i szacunek dla profesora i wychowawcy.

Owocem tego było przyznanie **prof. Kamińskiemu**, na wniosek organizacji młodzieżowych, nagrody IIº Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Prof. Kamiński wiele czasu i sił poświęcał szeroko rozumianej działalności organizacyjnej i społecznej na Wydziale i Uczelni oraz w kraju. Nie sposób wymienić wszystkich funkcji i zasług profesora Kamińskiego na tym polu. Najważniejsze to:

- 2 kadencje prodziekana ds. studenckich,
- 2 kadencje dziekana,
- 2 kadencje prorektora ds. studenckich,
- przez 3 miesiące pełnił funkcję rektora AR,
- przez 32 lata przewodniczył Komitetowi Okręgowemu Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, a od 2008 r. jest członkiem Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych,
- członek Komisji Żywienia Zwierząt KNZ PAN i wieloletni jej przewodniczący,
- obecnie Honorowy Członek KNZ PAN,
- członek Rady Naukowej IZ, przewodniczący Rady Naukowej Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN,
- wiceprzewodniczący Komisji Rolniczo-Leśnej Krakowskiego Oddziału PAN.

Za zasługi i osiągnięcia w działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej przyznano **Prof. Kamińskiemu** wysokie odznaczenia państwowe:

- Krzyż Oficerski Odrodzenia Polski,
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,
- Medal Edukacji Narodowej oraz odznaczenia resortowe i lokalne.

Przedstawiony dorobek, we wszystkich obszarach działalności stawia Jubilata w szeregu wybitnych pracowników nauki i wychowawców młodzieży. Wyjątkowa kultura osobista,

wyrozumiałość, świetna współpraca z młodzieżą akademicką, sprawia, że **prof. J. Kamiński** cieszy się wielkim szacunkiem i uznaniem wśród społeczności akademickiej.
Szczególnie ceni dobrą atmosferę w miejscu pracy, o którą ciągle zabiega i wspiera. Odzwierciedleniem tego są uroczyste i serdeczne spotkania pracowników Katedry z okazji świąt Bożego Narodzenia, czy świąt Wielkanocnych oraz innych uroczystości Katedry.
Profesor Kamiński jest wielkim miłośnikiem i orędownikiem przyrody. Jest organizatorem słynnych, i cieszących się wielkim powodzeniem, pieszych rajdów górskich, grzybobrania oraz spędzania czasu, w okresie zimowym, na różnego rodzaju imprezach narciarskich. Uprawia czynnie narciarstwo zjazdowe.
Interesuje się malarstwem, literaturą i poezją, również tą satyryczną, jest autorem wielu limeryków.

Gorąco dziękujemy, wielce szanownemu i drogiemu Profesorowi, za jego opiekę w okresie kierowania Katedrą, za wspaniałą atmosferę stworzoną w pracy, za życzliwość i troskę o dobro każdego z nas. Dziękujemy, że do chwili obecnej nadal żywo interesuje się wszystkimi sprawami dotyczącymi Katedry, za wsparcie i udzielanie rad w trudnych chwilach, za radość okazywaną, kiedy pracownicy Katedry odnoszą sukces, za codzienną obecność w Katedrze.

Z całego serca Dziękujemy!!

W imieniu pracowników Katedry pragnę przekazać Panu Profesorowi życzenia: długich lat życia w dobrym zdrowiu i samopoczuciu, wiele pomyślności w życiu osobistym i zadowolenia z realizacji wszystkich zamierzeń.

Panie Profesorze pracownicy z otwartymi rękoma zawsze oczekują Pana w Katedrze.

prof. dr hab. Franciszek Borowiec
Katedra Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa

Działalność naukowa prof. dr hab. Jana Kaczmarczyka w 80-tą rocznicę urodzin

Jan Kaczmarczyk urodził się 6 maja 1929 r. w Łąkcie Górnej. W roku 1953 ukończył studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego i został zatrudniony w Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt Wyższej Szkoły Rolniczej. W 1963 r. otrzymał stopień doktora nauk rolniczych na podstawie pracy *Obserwacje nad cyklem płciowym macior ze szczególnym uwzględnieniem zmian cytologicznych w ich drogach rodnych*, a w 1973 r. stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy *Wpływ poziomu białka w dawkach pokarmowych dla loch prośnych rasy polskie białej zwisłouchej na ich ciężar, retencję azotu, liczbę i jakość potomstwa*. W 1983 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w roku 1989 profesora zwyczajnego.

Wystąpienie prof. Franciszka Borowca

W latach 1974-1992 był kierownikiem Zakładu Hodowli Trzody Chlewnej, a następnie do 1998 r. Katedry Hodowli Trzody Chlewnej Akademii Rolniczej w Krakowie. Jest członkiem Komisji Nauk Zootechnicznych PAN i Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. **Prof. Jan Kaczmarczyk** odbył staże naukowe w renomowanych zagranicznych placówkach naukowych: Instytucie Hodowli Zwierząt w Kopenhadze, Uniwersytecie Humboldta w Berlinie, Wyższej Szkole Pedagogicznej w Nitrze, Uniwersytecie Rolniczym w Keszthely, oraz na Uniwersytecie w Lublanie.

Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych Jego działalność naukowa koncentrowała się wokół problematyki oceny efektywności użycia świń Svenska Landrace do poprawy cech mięsnych pogłowia świń na tzw. zapleczu surowcowym przemysłu bekonowego. Pierwsze próby dolewu krwi Sv. Landrace do populacji świń zwisłouchych na terenie województw krakowskiego i rzeszowskiego dały dobre rezultaty, co spowodowało wzrost ekspansywności świń rasy zwisłouchej kosztem rasy wbp. W badaniach porównawczych wykazano między innymi, że korzystny wpływ Sv. Landrace na użytkowość rozpłodową, tuczną i rzeźną świń zwisłouchych nie powinien przyczynić się do eliminacji rasy wielkiej białej polskiej. Wnioskowano więc utrzymanie obu ras na terenie woj. krakowskiego i rzeszowskiego, co z perspektywy kilkudziesięciu lat okazało się w pełni słuszne.

W działalności naukowej **prof. Jana Kaczmarczyka** i kierowanej przez niego Katedry, problematyka rozrodu świń stanowiła ważny kierunek badań. Wzrost zainteresowania hodowców świń możliwością zastosowania w praktyce unasieniania loch, jak również możliwość ścisłej współpracy z Katedrą Fizjologii Rozrodu Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, kierowanej wówczas przez **prof. Władysława Bielańskiego**, były inspiracją do podejmowania prac mających na celu poznanie przebiegu cyklu rujowego loch rasy pbz przy wykorzystaniu cytogramu pochwowego i zachowania loch. W pracy pt:. *Obserwacje nad cyklem płciowym macior ze szczególnym uwzględnieniem zmian cytologicznych w ich*

drogach rodnych nie potwierdzono celowości wykorzystania cytogramu pochwowego loch do wykrywania poszczególnych faz cyklu płciowego, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie tylko fazy estralnej i lutealnej jajników. Natomiast znacznie większą wartość diagnostyczną mają zmiany zewnętrznych części narządów rodnych i zachowanie loch. **Profesor Jan Kaczmarczyk**, jako jeden z pierwszych w kraju (1962 r.) uzyskał prosięta urodzone po sztucznym unasienianiu.

Rozwinięciem problematyki związków pomiędzy cechami rozpłodowymi i warunkami chowu były badania podejmowane przez **dr Annę Branny** i **prof. Jana Kaczmarczyka**, w których dokonano oceny stanu narządów rozrodczych loszek z tuczu przemysłowego (fermy typu Kołbacz) i tradycyjnego (z gospodarstw drobnotowarowych). Wykazano istotne różnice w masie macicy i jajników na korzyść loszek odchowanych w gospodarstwach drobnotowarowych, żywionych utrzymywanych w tradycyjnych warunkach, a także co szczególnie istotne, że zdolności rozrodcze loszek są kształtowane między innymi przez warunki wychowu. Wyniki tych badań potwierdziły między innymi słuszność zmiany stosowanej wcześniej organizacji produkcji materiału remontowego dla ferm wielkotowarowych. Funkcję produkcji materiału remontowego (loszek hodowlanych) przejęły tzw. fermy satelitarne.

Żywienie świń, a szczególnie loszek hodowlanych i loch to problem wiodący w działalności naukowej Jubilata. W początkowym okresie badania te miały na celu określenie poziomu białka w dawkach pokarmowych loch prośnych na masę ciała, zużycie paszy, straty masy ciała podczas laktacji, bilans azotu, grubość słoniny grzbietowej (pomiar przyżyciowy przy użyciu aparatury ultradźwiękowej) i użytkowość rozpłodową. Natomiast od roku 1975 (wspólnie z **prof. J. Koczanowskim** i później z **prof. W. Migdałem**) do weryfikacji poziomu żywienia loszek i loch włączono także badania uwzględniające poziom i źródła energii (tłuszczu) przy wykorzystaniu nie stosowanych dotychczas w kraju kryteriów takich jak; rozwój narządów rozrodczych loszek, wielkość owulacji, ilość i jakość siary oraz mleka. Stosunkowo liczny zestaw publikacji na temat wykorzystania tłuszczów roślinnych i zwierzęcych (łój, smalec, tran) należy zaliczyć do oryginalnych i cennych tak z poznawczego, jak i praktycznego punktu widzenia. Wyniki tych badań zostały przekazane do wdrożenia w produkcji jako zalecenia odnośnie wykorzystania w żywieniu loch wysokoprośnych i karmiących (do 21 dnia laktacji) oleju rzepakowego z odmian uszlachetnionych i odpadowych tłuszczów zwierzęcych.

Tematykę badawczą z zakresu technologii produkcji i systemów utrzymania świń Jubilat podjął wraz z zespołem pracowników już w latach 60-tych. W sumie wykonano ponad 40 opracowań. Rezultatem podjętych badań było opracowanie i wdrożenie technologii chowu loch luźnych i prośnych w kojcach indywidualnych o ograniczonej powierzchni. Do podstawowych zalet indywidualnego utrzymania świń zaliczono: wzrost wykorzystania powierzchni produkcyjnej budynków, zastosowanie indywidualnego, a tym samym w pełni dostosowanego do potrzeb zwierząt, żywienia. Zaś za wady uznano: brak możliwości swobodnego poruszania się, wzrost nakładów robocizny związanej z bezpośrednią obsługą loch, oraz wydłużenie czasu trwania porodu u loch ze wszystkimi konsekwencjami takimi jak wzrost zagrożenia infekcyjnego układu rodnego, a w szczególności zaburzenie produkcji siary i inne. Pomimo tych niedogodności indywidualny system chowu loch luźnych i prośnych uznano wówczas za prawidłowy i możliwy do szerszego zastosowania pod warunkiem: kontrolowanego, dostosowanego do potrzeb żywienia, zaostrzenie selekcji na sprawność układu ruchu i silną konstytucję, zapewnienie możliwości ruchu na wybiegach.

Zainteresowanie problematyką z zakresu systemów utrzymania i żywienia loszek oraz loch jak również wynikami badań wykazywali i wykazują hodowcy krajowi i zagraniczni (z Węgier, Niemiec i krajów bałkańskich). Badania nad oddziaływaniem warunków utrzymania loch w okresie „odpoczynku" i ciąży na śmiertelność płodów oraz straty prosiąt w okresie okołoporodowym są kontynuowane także obecnie. Wszystkie uznane za ważniejsze wyniki badań były referowane na konferencjach krajowych i zagranicznych (PTZ, PTNW, Uniwersytet Humboldta w Berlinie, Uniwersytet Karola Marksa w Lipsku, VSP w Nitrze, EAAP w Budapeszcie, Berlinie, Warszawie i Wiedniu).

Prof. J. Kaczmarczyk był opiekunem 130 studenckich prac dyplomowych, promotorem 8 rozpraw doktorskich. Jest autorem i współautorem 210 prac naukowych i popularnonaukowych. Wykonał ponad 20 ocen dorobku naukowego stanowiącego podstawę do ubiegania się o tytuł naukowy profesora, 10 recenzji habilitacyjnych i 22 recenzje doktorskie, ocenił 21 wniosków badawczych Komitetu Badań Naukowych, oraz 240 recenzji wydawniczych.
Za działalność naukową i dydaktyczną otrzymał Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej (III° w 1972 r. i 1978 r.; II° w 1987 r.). Został również odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Zasłużony dla Rolnictwa Polskiego.
Jego działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna stanowi znaczący wkład w rozwój tak ważnej dyscypliny naukowej, jaką jest hodowla świń.

Szanowny Panie Profesorze!
Wszystkiego najlepszego!

prof. dr hab. Czesław Klocek
Katedra Hodowli Trzody Chlewnej
i Małych Przeżuwaczy

Współpraca z Instytutem Biologii RAN w Pietrozawodsku (Karelia, Rosja)

Instytut Biologii Rosyjskiej Akademii Nauk (IB RAN) w Pietrozawodsku wchodzi w skład Karelskiego Centrum Naukowego Rosyjskiej Akademii Nauk, którego podstawowym zadaniem jest badanie przyrody Karelii, subarktycznego regionu Europy.

Pod względem geograficznym, Karelia jest krainą położoną u podstawy półwyspu Skandynawskiego i rozciągającą się pomiędzy Morzem Białym a Zatoką Fińską. Jej krajobraz jest równinny, łagodnie pofałdowany; lasy stanowią 49 proc. areału, a wody – 25 proc. Łącznie znajduje się tam około 66 tys. jezior, wiele rzek i strumieni, bagien i torfowisk. Atrakcją Karelii są walory przyrodniczo-krajobrazowe, w znacznym stopniu nieskażone wpływem cywilizacji oraz zabytki architektury drewnianej. Przyroda tego regionu jest rzeczywiście piękna. W lasach dominują sosny i świerki, występuje też kilka gatunków brzozy, osika oraz liczne rośliny o jadalnych owocach. Żyje tam wiele gatunków dzikich zwierząt, dużo z nich jest zapisanych w Czerwonej Księdze; oprócz zwierząt futerkowych, takich jak: bobry, piżmaki, norki amerykańskie czy jenoty, spotyka się dziki, łosie i renifery, także niedźwiedzie, wilki, rysie i borsuki. Natomiast pod względem administracyjnym Karelia jest autonomiczną republiką, pozostającą w składzie Federacji Rosyjskiej, zajmując powierzchnię 180.500 km^2. Stolicą tej republiki jest Pietrozawodsk, w którym żyje około 280 tys. mieszkańców, co stanowi 40 proc. wszystkich obywateli Karelii.

Podstawowymi zagadnieniami, na których koncentrują się prowadzone w Instytucie Biologii badania to: biologia populacyjna, różnorodność biologiczna, ekofizjologia roślin i zwierząt, biochemia i biofizyka, genetyka, biologia molekularna i immunologia. Nasza Uczelnia już od wielu lat utrzymuje ścisłe kontakty naukowe z wchodzącym w skład Instytutu Laboratorium Ekologicznej Fizjologii Zwierząt. Inicjatorem współpracy i jej koordynatorem z ramienia Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie jest **prof. Bogusław Barabasz**, który już w 1985 roku jako pracownik Katedry Hodowli Zwierząt Futerkowych (obecnie Katedrą Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny) nawiązał znajomość z **prof. Nikołajem Tjutjunnikiem** z Pietrozawodska. Współpraca ta, początkowo nieformalna, nabrała oficjalnej formy w latach 1995-1997, a po prolongowaniu umowy w 1998-2000, weszła w zakres oficjalnej Umowy, realizowanej w ramach Porozumienia między Rządem RP a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie nauki i techniki (Warszawa, 25.08.1993). Jej efektem są liczne prace badawcze publikowane w czasopismach krajowych i zagranicznych oraz prezentowane na konferencjach naukowych w Polsce i w Rosji; trwa także wymiana pracowników naukowych. Realizowany w ramach współpracy temat dotyczy *Fizjologiczno-biochemicznych podstaw adaptacji ssaków do czynników otaczającego środowiska*. Badania prowadzone są na zwierzętach futerkowych należących do rzędu Carnivora oraz Rodentia. W większości przypadków są to gatunki wprowadzone do środowiska hodowlanego około 100 lat temu, a więc będące na wczesnym etapie domestykacji. Pozwala to na zbadania granic możliwości przystosowawczych organizmów oraz mechanizmów decydujących o odporności na czynniki środowiskowe u przedstawicieli tego samego gatunku

Prof. Bogusław Barabasz w trakcie prezentacji

Z prof. N. Tjutjunnikiem i prof. Balakiriewem na sympozjum

Uczestnicy sympozjum

Dr inż. Stanisław Łapiński z szopem praczem

żyjących na wolności i w niewoli w różnych strefach klimatycznych (Europa Północna i Środkowa).

Zarówno w Polsce, jak i w Rosji, po kilku latach stagnacji, obserwuje się olbrzymi wzrost skali produkcji zwierząt futerkowych. Jednak warunkiem dalszego rozwijania tej hodowli oraz otrzymywania satysfakcjonujących wyników produkcyjnych musi być lepsze poznanie fizjologicznych i biochemicznych procesów adaptacyjnych tych zwierząt. Zdobyta wiedza pomoże w optymalizacji warunków utrzymania na fermie i poprawie dobrostanu. Ze strony polskiej głównym przedmiotem badań są wskaźniki fizjologiczne i biochemiczne odzwierciedlające siłę oddziaływania czynników środowiskowych na organizm roślinożernych zwierząt futerkowych utrzymywanych na fermach w Polsce (szynszyle, nutrie oraz króliki).

Warto wspomnieć, że w ramach wymiany pracowników **dr inż. Stanisław Łapiński** został zaproszony do Instytutu Biologii w Pietrozawodsku, na krótkoterminowy staż naukowy. Była to doskonała okazja, aby bliżej poznać warsztat pracy znanych już wcześniej pracowników laboratorium, którzy w ostatnich latach niemal corocznie wizytują naszą Katedrę w Krakowie. W doskonale wyposażonym w aparaturę laboratorium prowadzone są kompleksowe badania nad mechanizmami zachowania homeostazy organizmów ze szczególnym uwzględnieniem aktywności enzymów katalizujących reakcje utleniania i redukcji, aktywność systemu antyoksydacyjnego limfocytów i ich zmian morfologicznych w różnych warunkach środowiskowych, wpływ witaminowych i mineralnych suplementów diety na wskaźniki morfologiczne i biochemiczne krwi i narządów.

Zarówno emerytowany kierownik laboratorium **prof. Nikołaj Tjutjunnik**, jak i aktualny kierownik **prof. Wiktor Iljuha** – poświęcili koledze z Polski wyjątkowo dużo czasu. Dzięki ich życzliwości miał on okazję nie tylko zapoznać się z tematyką prowadzonych badań naukowych, ale również z rosyjską kulturą, i miejscowymi zwyczajami, zabytkami i historią Pietrozawodska.

Miasto powstało w 1703 roku z inicjatywy cara Piotra I, który założył tu olbrzymie zakłady metalurgiczne produkujące głównie armaty i inny ciężki sprzęt. Aktualnie jest to stolica Autonomicznej Republiki Karelii, centrum naukowe, kulturowe i turystyczne regionu. **Dr inż. S. Łapiński** miał też okazję poznać okolice Pietrozawodska, m.in. najmniejszy rezerwat przyrody w Rosji – Kiwacz, który wziął swoją nazwę od przepięknego 11 m wodospadu. Ciekawym miejscem jest też oddalony o 60 km od Pietrozawodska, oryginalny zookompleks „Tri Medwedja". Został on utworzony w lesie nad jeziorem Samozero, przez zapaleńca, któremu przyświecała idea zgodnej koegzystencji człowieka ze zwierzęciem. Zgromadził on w swoim zwierzyńcu m.in. niedźwiedzie, łosie, szopy pracze, tchórze, wilki, rysie i jenoty. Na uwagę zasługuje też karelska architektura drewniana, której przykładem może być piękna cerkiew Zaśnięcia NMP w Kondopodze.

W roku bieżącym Instytut Biologii organizował kolejne, już IV Międzynarodowe Sympozjum, nt. *Współczesne problemy i metody ekologicznej fizjologii i patologii ssaków wprowadzonych do zookultury*, stanowiące rodzaj podsumowania współpracy za miniony okres. Z naszej Uczelni, z Katedry Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny, na konferencję pojechali: **prof. dr hab. Jerzy Niedziółka**, **prof. dr hab. Bogusław Barabasz** oraz **dr inż. Marcin Lis**, dołączając do odbywającego staż dr inż. Stanisława Łapińskiego. Przedstawione zostały następujące doniesienia:

[1] **Niedziółka J., Lis M.**: *The main epizootic problems in Poland* (*Podstawowe problemy epizootyczne w Polsce*).

[2] **Barabasz B., Łapiński S.**: E*stimation the lenght of inter-oestrus periods in chinchilla* (*Szacowanie zmian w długości okresów międzyrujowych u szynszyli*).

Rezerwat i wodospad „Kiwacz"

[3] **Łapiński S., Barabasz B., Bzymek J., Niedbała P.**: *The influence of temperament type of finnraccoon* (*Nyctereutes procyonoides*) *females on reproduction parameters* (*Wpływ temperamentu na parametry rozrodu samic jenotów*).
[4] **Lis M., Niedziółka J.**: *Termography being used in animal science* (*Wykorzystanie pomiarów termografii w naukach o zwierzętach*).

W Sympozjum uczestniczyli naukowcy z wielu rejonów Rosji, z Finlandii, Niemiec i Polski. Stwarzało to doskonałą okazję do wzajemnego poznania się, dyskusji a nawet planowania wspólnych badań. Pod naszym kierunkiem wysunięto propozycję dalszego rozwijania istniejącej współpracy, do której zostanie włączony MTT Agricultural Research Centre z Finlandii, reprezentowany przez pracowników z Fur Farming Research Station w Kannus. W ramach konferencji odbyła się wycieczka na fermę mięsożernych zwierząt futerkowych (norek, lisów polarnych i lisów pospolitych) „Priażinskij zwierosowchoz" leżącej około 40 km na północ od Pietrozawodska. Ferma jednak nie zachwyciła zwiedzających. Zabudowania fermowe były już stare, wyposażenie nienajlepsze, ferma boryka się z problemami paszowymi, co odbija się na wyrostowości zwierząt. Kierownictwo fermy przyjęło nas z nadzwyczajną gościnnością i otwartością w dyskusji i prezentacji problemów z którymi spotyka się na co dzień. Za szczególnie dotkliwe uważano słaby rozwój innych hodowli w tym rejonie (bydła, świń, drobiu) i przetwórstwa na miejscu (rzeźnie, ubojnie drobiu), co skutkuje brakiem odpadów mięsnych, które mogłyby być wykorzystane na paszę dla utrzymywanych na fermie zwierząt mięsożernych. Dużym utrudnieniem dla fermy jest także sprzedaż wyprodukowanych skór futerkowych, które z trudem i niedrogo sprzedawane są zaledwie na wewnętrznym rosyjskim rynku. Mimo wszystko wyjazd poza miasto, w przepiękne rejony Karelii w okresie złotej jesieni – pozostawił niezapomniane wrażenie.

Pobyt w Karelii był nie tylko owocny w kontakty naukowe, ale również pozwolił na lepsze poznanie uroków tego odległego zakątka Europy. Trzeba tu podkreślić niezwykłą serdeczność, z jaką gospodarze konferencji starali się zadbać o swoich gości. Jedną ze zorganizowanych przez nich atrakcji był rejs statkiem po wodach zatoki Pietrozawodskiej jeziora Oneskiego. Była to jednostka typu kocz, o wdzięcznej nazwie „Swiatitiel Nikołaj" zbudowana na wzór dawnych statków żaglowych. Tradycje żeglarskie w tym rejonie są duże, gdyż miejscowi od wieków pływali po wodach jeziora Oneskiego i Ładożskiego, dalej przez Morza Bałtyckie czy Białe docierając nawet w odległe rejony świata. W czasie rejsu organizatorzy zafundowali wspaniały bufet, wystrzały armatnie, rejs pod pełnymi żaglami. Nie sposób było w czasie krótkiego pobytu odwiedzić wszystkich atrakcyjnych zakątków Karelii, a są to: jedyny w swoim rodzaju skansen etnograficzny na wyspie Kiżi jeziora Onega, sanatoria i źródła wody mineralnej „Marsjalnyje Wody", zespół klasztorny na wyspie Walaam na jeziorze Ładoga czy neolityczne naskalne rysunki – petroglify. Niezaliczone atrakcje pozostawiono do następnego razu.

dr inż. Stanisław Łapiński
dr inż. Marcin Lis

Uczestnicy konferencji na żaglowcu „Swiatitiel Nikołaj"

Seminarium wyjazdowe studentów Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt

Nitra, 20-22 listopada 2009 r.

Królik hotot

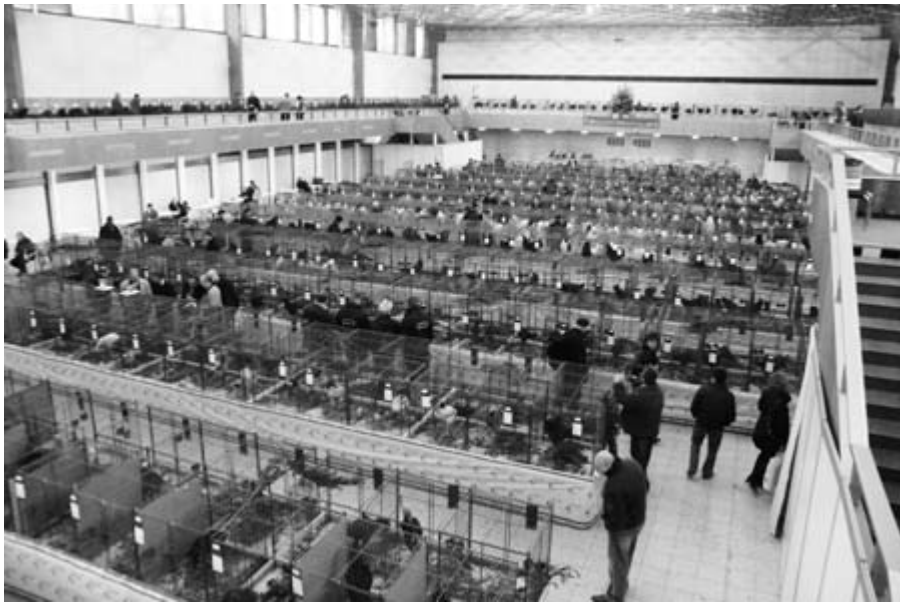

Widok jednej z hal

Od 20 do 22 listopada 2009 roku w Nitrze, na południu Słowacji, miała miejsce XXVI Europejska Wystawa Zwierząt. Ze względu na jej bogaty i atrakcyjny program, uznano, że jest to doskonała okazja dla studentów Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, zainteresowanych hodowlą zwierząt futerkowych i ptactwa, do zapoznania się z nowościami w tym zakresie.

Przygotowano wyjazd – autobus i noclegi w Nitrze oraz ciekawy program dla uczestników, traktując go jako seminarium wyjazdowe z zakresu hodowli drobnego inwentarza. Przed wyjazdem uczestnicy otrzymali specjalnie opracowany przez **mgr inż. Łukasza Migdała** przewodnik z programem seminarium wyjazdowego. W wyjeździe uczestniczyło 40 studentów oraz 7 pracowników naukowych. Opiekunami i organizatorami wyjazdu byli: **prof. dr hab. Bogusław Barabasz**, **dr hab. Józef Bieniek, prof. UR** oraz **mgr inż. Łukasz Migdał** (doktorant Katedry Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny).

Wystawa zachwyciła wszystkich bez wyjątku. Na terenach wystawowych „Agrokompleksu", położonych niemal w centrum Nitry, zaprezentowano ogromną kolekcję zwierząt zaliczanych do tzw. drobnego inwentarza, a więc: króliki, świnki morskie, drób grzebiący (kury) i pływający (gęsi, kaczki), perliczki, indyki, ptaki ozdobne i gołębie.

Szczególnie ciekawa ekspozycja królików – na wystawie zgromadzono 7108 sztuk

Prezentowały one niemal wszystkie powszechnie znane rasy, a więc olbrzymy, rasy

średnie, rasy długowłose, krótkowłose reksy oraz zminiaturyzowane. Spośród ras dużych, a więc olbrzymów niemieckich, srokaczy i baranów francuskich za nowość uznać należy niemal pełną kolekcję barwną baranów francuskich, były bowiem barany szare, białe czerwonookie, żelaziste, czarne, niebieskie, madagaskarskie, havana, żółte i aguti. Z imponującej różnorodnością i liczebnością, kolekcji ras średnich, z powodzeniem wykorzystywanych ostatnio do mięsnych krzyżówek tzw. broilerowych, wystawiono: nowozelandzkie, kalifornijskie białe i czerwone, burgundzkie, wiedeńskie niebieskie i białe, a także rzadziej spotykane, jak: nitrzańskie, zoborskie, srokacze czeskie czarne i trójbarwne, hototy, kuny. Rasy długowłose reprezentowało kilka zaledwie z nich, ale za to bardzo oryginalnych: angoskich – białych i rosyjskich. Cennych i atrakcyjnych królików krótkowłosych różnych odmian, zwanych reksami, było na wystawie ponad 730. Oprócz powszechnie znanych kastoreksów były niemal wszystkie ich odmiany barwne, m.in. reksy szynszylowe, reksy trójbarwne srokacze, białe, czarne podpalane, dalmatyńskie srokacze czarne, brązowe i niebieskie, reksy rysie, żółto-srebrzyste, wszystkie odmiany reksów kun (jasnych i ciemnych brązowych i niebieskich), reksy reńskie, zemplińskie, słowackie siwo-niebieskie i słowackie pastelowe. Za szczególną atrakcję w tej grupie uznać należy wielką kolekcję reksów miniaturowych – niemal wszystkich wyżej wymienionych odmian. Szczególną nowością tej wystawy, podobnie zresztą jak i innych wystaw króliczych w ostatnich latach, były króliki zminiaturyzowane prezentujące niemal wszystkie znane rasy i odmiany królików. Te warianty odmianowe i rasowe wykorzystywane są dla celów hobbystycznych, dlatego wymaga się od nich, aby były piękne i oryginalne. Pod tym względem zachwycała szczególnie miniaturka barana francuskiego z długimi zwisającymi uszami, z egzotyczną „lwią" grzywą oraz bardzo owłosione malutkie angory, barwne krótkowłose reksy czy polskie karzełki zwane

Uczestnicy Seminarium

Świnka morska

Garłacz norwicz

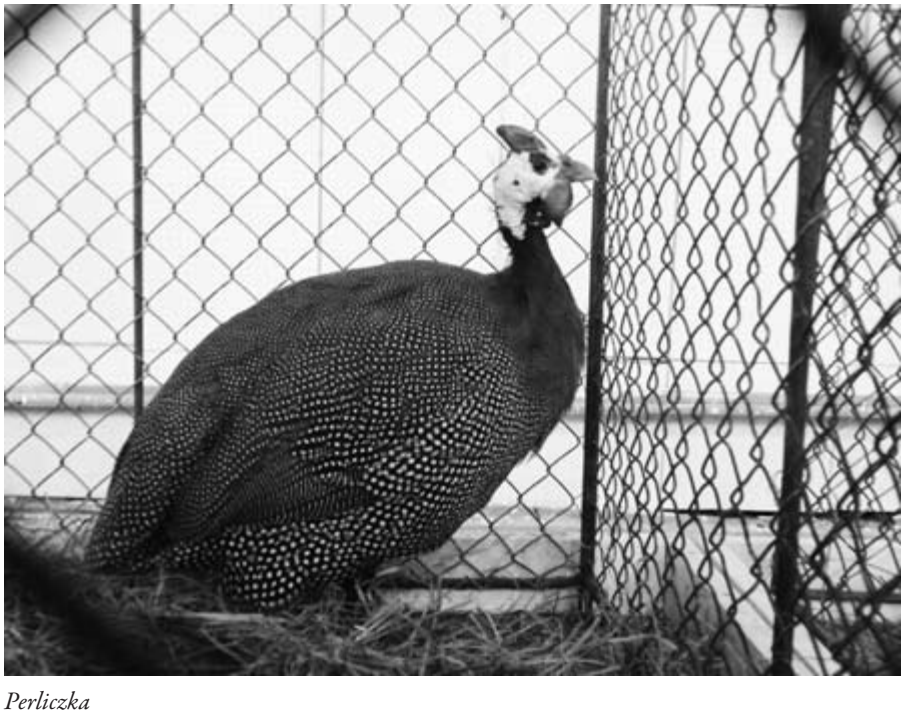

Perliczka

hermelinami. Do innych „ciekawostek" tej wystawy zaliczyć należy także rzadko pokazywane zajęczaki i króliki japońskie.

Świnki morskie i gołębie

Bardzo oryginalna była także ekspozycja świnek morskich; łącznie zaprezentowano ich 290 sztuk, a wśród nich były takie oryginalne odmiany jak: gładkowłose aguti (złociste i srebrzyste), holenderskie, himalajskie, krótkowłose – satynowe złociste, reksy czerwonobiałe, U.S. Teddy (kremowe), abisyńskie, szwajcarskie oraz długowłose – peruwiańskie, Alpaka, Merino, Sheltie, Coronet, Lunkarija.

Olbrzymia, licząca 7356 sztuk, była także kolekcja gołębi. Prezentowały one większość typów powszechnie uznanych w hodowli. Szczególnie imponująca, wręcz rewelacyjna i warta obejrzenia, była grupa gołębi dętych; przedstawiały ją garłacze odmiany: pomorski, górnośląski koroniasty, śląski stawak, brneński, angielski: klasyczny i miniaturowy, czeski siodłaty, worburski. Grupę gołębi strukturalnych prezentowały: czajka wiedeńska, turkot, swift egipski, koszua, szczygieł duński, Lahore, gigant Homer oraz bardzo ładne, rzadko spotykane na wystawach pawiki. Z grupy kuraków na wystawie były: kingi, modena (biała, czarna i szara, angielska, niemiecka), strassery. Grupę mewek prezentowały tylko polskie, egipskie i satynety.

Najwięcej było gołębi z grupy lotnych, warto tutaj wymienić te najpiękniejsze: deresz węgierski, czajka wiedeńska, budapeszteński wysokolotny i krótkodzioby, wiedeński wysokolotny, zamojskie, lentacz żarowy i lentacz tulski, barwnogłówka królewiecka, motyl warszawski, rosyjski tarczowy, sroczka polska krótkodzioba, gąska wiedeńska, wołżański czerwonopierśny, czylig rostowski, tipler angielski, zakonniczka niemiecka oraz niezwykle rzadki wywrotek chiński. Słabo natomiast była reprezentowana grupa brodawczaków, a brodawczaków polskich w ogóle nie było; zobaczyć można było jedynie: bogdetę czeską, niemiecką, norymberską i ostrawską.

Eksponaty drobiowe

Drób reprezentowały najliczniej kury i koguty niemal wszystkich ras użytkowych i rzadkich amatorskich. Wystawiano także indyki (14 szt.), perliczki (9 szt.), gęsi (118 szt.) i kaczki (331 szt.). Na wystawie było 3624 okazy kur, które najogólniej można było podzielić na:

1. kury lekkie – nieśne; z nich prezentowane były leghorny, włoszki, zielononóżka kuropatwiana, gołoszyjka lubelska, minorka czarna, reńska i złota czeska kropenka,
2. ogólnoużytkowe; ten typ prezentowały: orawskie, New Hampshire, Rhode Island Red, Wyandotten, Plymouth Rock, Susex, Australorp i Barnevelder,
3. rasy ciężkie-mięsne przedstawiała: Cochin, Brahma, Orpington, Cornish, Houdan i Dorkin,
4. bojowce – prezentowane były m.in. przez liczną grupę bojowców Schamo, bojowców malajskich, staro- i nowoangielskich, indyjskich i madraskich,
5. ozdobne – były tu Padewskie, Feniksy oraz kury jedwabiste (silki)
6. miniatury ras użytkowych i ras bojowców; przedstawiały je karzełki większości znanych ras, m.in. karzełek Brahma, karzełek Cochin oraz Chabo,
7. bantamki – prezentowane były tylko bantamka jedwabista, sebrytka, bantamka padeńska i bantamka holenderska.

Olbrzymią atrakcją dla zwiedzających była kura rasy Ayam cemani – wywodząca się z rejonu Indonezji, a dokładniej z wyspy Sumatra. Charakteryzuje się ona całkowicie czarnym upierzeniem, czarnym grzebieniem i dzwonkami oraz czarnym mięsem i krwią. Cena takiej sztuki to ok 100 €.

Praktyka ponad teorią

Różnorodność obserwowanych kształtów budowy, odmian barwnych, form upierzenia, czy okrywy futerkowej była zadziwiająca. Z tego też względu udział naszych studentów

Kurak modeński

Przed pomnikiem Konstantyna i Metodego

i pracowników w wystawie dostarczył nie tylko wielu wrażeń, ale miał także wielki aspekt dydaktyczny i naukowy. Uczestnicy „Seminarium" mogli się przekonać jak wielki postęp nastąpił w tworzeniu nowych ras i odmian znanych gatunków zwierząt. O tym nie da się przeczytać w żadnej książce akademickiej, ani usłyszeć w czasie zajęć, takie nowości ogląda się tylko na specjalnie organizowanych wystawach, a wystawa w Nitrze do takich właśnie należała. Praktyka hodowlana, idąc za modą lub konkretnym zapotrzebowaniem rynku, tworzy stale nowe odmiany, a już istniejące – dowolnie przekształca. Zmianie ulega nie tylko kolor upierzenia czy sierści, ale także ich struktura (np.: jedwabiste upierzenie kur silek, krótkowłosowatość czy długowłosowatość u świnek morskich, czy królików, wręcz gołe formy królików, świnek morskich, kotów, szczurów i myszy); miniaturyzuje się zwierzęta, zmienia kształt ich tułowia, nóg, dziobów.

Zwiedzanie miasta

Będąc w Nitrze trudno było się oprzeć pokusie, aby nie pospacerować po starym mieście, popatrzeć na miejsca gdzie przed wiekami bywali książęta: Pribina, Światopełek, Rastislav – który zaprosił tu braci z Sołunu Cyryla i Metodego, wspiąć się na zamek z XVI wieku, odwiedzić klasztor i kościół św. Emerama, zrobić pamiątkowe zdjęcie przy rzeźbie Atlanta zwanego Corgoniem, wykorzystanym na logo znanego słowackiego piwa „Corgoń". Zwiedzenie starego i nowego miasta dodało dodatkowego uroku wyjazdowi, który na pewno mile będzie wspominany przez jego uczestników.

prof. dr hab. Bogusław Barabasz
dr hab. Józef Bieniek prof. UR
mgr inż. Łukasz Migdał

Uczestnicy wyjazdowego seminarium przed kościołem pod wezwaniem św. Emmana

Erasmus otwiera drzwi, Debata na temat mobilności

Kraków, 16 listopada 2009 r.

Program Erasmus, od ponad 20 lat, stwarza studentom możliwości zaliczenia części studiów w uczelni zagranicznej, a nauczycielom przeprowadzenie zajęć dydaktycznych w uczelni partnerskiej. Od roku akademickiego 2007/2008 studenci mogą także otrzymać stypendia w celu wyjazdu na praktykę zawodową w zakładach pracy, instytutach badawczych i uczelniach.

Chcąc podsumować okres realizacji programu, a także poznać opinie jego uczestników, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji pełniąca funkcję Narodowej Agencji Programu LLP-Erasmus postanowiła poświęcić rok 2009 dialogowi ze społecznością akademicką na temat mobilności. Debaty z udziałem byłych beneficjentów programu oraz wszystkich zainteresowanych uczestnictwem w Erasmusie odbyły się na uczelniach w kilku miastach Polski.

Otwórz się na świat

16 listopada 2009 r. Uniwersytet Rolniczy gościł uczestników „Debaty na temat mobilności". Na spotkanie przybyło ponad 100 osób ze wszystkich uczelni Krakowa: koordynatorzy programu, nauczyciele i studenci – beneficjenci Programu i kandydaci zainteresowani wyjazdem w ramach Erasmusa. W programie debaty odtworzone zostały wystąpienia **Jana Figela** – Komisarza ds. Edukacji i Kultury Młodzieży UE oraz **prof. Barbary Kudryckiej** – Minister Edukacji i Szkolnictwa Wyższego, którzy podkreślili znaczenie mobilności w wykształceniu młodych ludzi zachęcając studentów do korzystania z możliwości oferowanych przez program.

To był najważniejszy rok w życiu

O prawach i obowiązkach wynikających z Karty Studenta Erasmusa mówiły przedstawicielki Narodowej Agencji Programu. Nie zabrakło wspomnień byłych beneficjentów. Zobaczyliśmy również dwie ciekawe i barwne prezentacje.

Studentka Biotechnologii Uniwersytetu Rolniczego podzieliła się wrażeniami ze studiów w Universität für Bodenkultur (BOKU) w Wiedniu, a o roku spędzonym w Uniwersytecie w Pizie we Włoszech opowiedziała studentka Akademii Górniczo-Hutniczej. Obydwie uznały rok spędzony w uczelni zagranicznej za najważniejszy w życiu. Studia zagraniczne nie tylko pozwoliły im znacznie poszerzyć wiedzę fachową i udoskonalić znajomość języka obcego, ale też spotkać wielu nowych przyjaciół, dużo zwiedzić i nauczyć się żyć w wielokulturowym środowisku.

Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej prof. Krystyna Koziec

Głos w debacie dr inż. Ewy Tyran

Tematyka spotkania mobilizowała do dyskusji

Rejestracja uczestników

Semestr mobilności

O tym jak ważny jest okres studiów zaliczony poza uczelnią macierzystą mówił w swoim wystąpieniu Ekspert Boloński **dr hab. Marek Frankowicz** z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Podkreślił, że wyjazd na studia w ramach programu winien być traktowany jako część procesu dydaktycznego, a nie jego „nakładka". Student musi być w pełni świadomy po co wyjeżdża na studia do innej uczelni i czego on sam i jego uczelnia oczekują od tego wyjazdu. Dlatego tak ważne jest ustalenie programu zajęć w uczelni zagranicznej oraz sposobu zaliczenia okresu zajęć za granicą przez uczelnie macierzystą. **Dr hab. M. Frankowicz** podkreślił także, że studiowanie w obcym języku, często wymagające znajomości fachowego słownictwa wymaga wiele wysiłku ze strony studenta, toteż kompetencje i wiedza tam zdobyte powinny być docenione po jego powrocie. Powracający studenci powinni mieć możliwość podzielenia się wrażeniami, a także przygotowania prezentacji w zakresie swojego kierunku na seminarium w języku angielskim.

Prelegent wspomniał o planach utworzenia tzw. „semestru mobilności", czyli semestru wpisanego w program studiów, który student byłby zobowiązany zaliczyć poza uczelnią macierzystą, najlepiej za granicą. Byłby to okres bez przypisanych kursów, student musiałby zdecydować (pod nadzorem koordynatora) jakie przedmioty chce zaliczyć w innej uczelni. Inicjatywa ma na celu zwiększenie mobilności studentów i uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej uczelni. Innym sposobem zaliczenia tego okresu jest tzw. mobilność wirtualna, czyli uczestnictwo w zajęciach prowadzonych w systemie e-learning, bez konieczności podróżowania. Obecnie trwają prace zespołu ds. ogólnej charakterystyki stopni i studiów zmierzające do opracowania ogólnych standardów nauczania dla pierwszego i drugiego stopnia studiów. Członkowie zespołu pracujący w 9 grupach programowych (z udziałem przedstawicieli Państwowej Komisji Akredytacyjnej) przygotowują charakterystykę obszaru kształcenia pozwalającą uczelniom na tworzenie własnych programów nauczania sprzyjających zwiększonej mobilności studentów .

W podsumowaniu **dr hab. M. Frankowicz** stwierdził, że chociaż wymiana akademicka studentów wymaga wielu starań ze strony beneficjentów oraz osób zaangażowanych w realizację programu: kadry dydaktycznej i administracji uczelni, jest niezbędna do wykształcenia absolwentów, którzy z powodzeniem będą konkurować na europejskim rynku pracy.

Są jeszcze pewne trudności

W drugiej części debaty uczestnicy mieli okazję wyrazić swoje opinie na temat programu. Mówili o trudnościach występujących jeszcze przed wyjazdem – przygotowaniu programu zajęć, który i tak po przyjeździe na miejsce trzeba zmieniać, gdyż nie zawsze aktualny katalog przedmiotów jest dostępny na stronie internetowej wybranej uczelni, o kłopotach z uznaniem przedmiotów zaliczonych za granicą w świetle standardów nauczania obowiązujących w Polsce, o trudnościach związanych z zaliczeniem przedmiotów za 30 ECTS za semestr.

Uczestnicy debaty porównywali studiowanie w Polsce i za granicą. Beneficjenci Erasmusa podkreślali konieczność biegłej znajomości języka (z czego wielu kandydatów nie zdaje sobie do końca sprawy) znakomitą opiekę nad studentami w uczelniach zagranicznych, „zajęcia adaptacyjne", czy sprawną obsługę administracyjną studentów zagranicznych.

Była mowa o funduszach – zawsze zbyt małych, a szczególnie niskich w roku akademickim 2009/2010, co znacznie obniżyło skalę wyjazdów. Jest to zjawisko o tyle niepokojące, że malejąca liczba wyjazdów oznacza w przyszłości coraz mniejszą kwotę dotacji przyznawanej właśnie na podstawie liczby zrealizowanych wyjazdów. Były i głosy o mniejszym zainteresowaniu wyjazdami po wprowadzeniu studiów dwustopniowych, co może ulec radykalnej zmianie jeżeli uda się wprowadzić tzw. semestr mobilny.

W podsumowaniu uczestnicy debaty zgodzili się co do jednego: pomimo trudności i niskich stypendiów, program Erasmus otwiera drzwi do Europy.

Elżbieta Kugiel

Projekt „Dyrektywa INSPIRE

jako nowe wyzwanie dla nowoczesnego kształcenia akademickiego w zakresie geodezji" realizowany w ramach programu Leonardo da Vinci

Kraków, 7 grudnia 2009 r.

Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji zrealizował w bieżącym roku wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa Turyngii kolejny projekt w ramach programu UE Leonardo da Vinci. Jest on częścią programu edukacyjnego Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie" (Lifelong Learning Programme).

Głównym celem projektu był wkład w udoskonalenie jakości kształcenia na WIŚiG (Kierunek Geodezja i Kartografia) zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, na wszystkich poziomach studiów. Istotnym celem projektu było utrzymanie i rozwój kontaktów międzynarodowych Wydziału, z niemieckimi uczelniami, instytucjami, przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi.

Od 4 do 10 października 2009 r. odbył się w ramach projektu wyjazd studialny do Turyngii, który miał na celu umożliwienie uczestnikom rozszerzenie wiedzy dotyczącej rozwiązań technologicznych stosowanych w nowoczesnej geodezji, kartografii i teledetekcji w Niemczech. Uczestnikami wyjazdu byli przedstawiciele wszystkich Katedr Kierunku Geodezja i Kartografia WIŚiG, jak również przedstawiciele Katedry Inżynierii Wodnej i Geotechniki oraz Katedry Melioracji i Kształtowania Środowiska.

Istotnym elementem wyjazdu było zapoznanie się z nowoczesnymi rozwiązaniami stosowanymi w Niemczech oraz uregulowaniami prawnymi, związanymi z unijną dyrektywą INSPIRE, co pozwoli uczestnikom rozszerzyć ofertę dydaktyczną związaną z tymi zagadnieniami. Uczestnicy projektu zapoznali się również z ofertą edukacyjną i metodami kształcenia Politechniki w Dreźnie.

W nowym gmachu WIŚiG przy ul. Balickiej w Krakowie, 7 grudnia 2009 r., odbyła się podsumowująca konferencja regionalna z zakresu nowoczesnych technologii geodezyjnych, zgodnych z Dyrektywą INSPIRE. Ze strony polskiej udział wzięły władze Wydziału, uczestnicy projektu, przedstawiciele samorządu województwa małopolskiego i samorządów terytorialnych naszego województwa, instytucji branżowych oraz doradztwa zawodowego, a także kadry naukowo-dydaktycznej innych uczelni wyższych. Ze strony niemieckiej w spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa Turyngii w Erfurcie oraz Urzędu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich i Urządzeń Rolnychw Meiningen. Konferencję otworzyli **prof. Jan Pawełek** – dziekan Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji, **dr hab. inż. Krzysztof Gawroński, prof. UR** – prodziekan Wydziału ds. Kierunku Geodezja i Kartografia oraz **dr hab. inż. Urszula Litwin, prof. UR** – kierownik Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii. Prezentacje przygotowane przez prelegentów dotyczyły korzyści wynikających z wdrożenia Dyrektywy INSPIRE, które gwarantują nowe rozwiązania i stają się platformą współpracy pomiędzy instytucjami i firmami branżowymi a światem nuki.

W trakcie konferencji nastąpiło oficjalne wręczenie stosownych certyfikatów uczestnikom projektu.

Projekt wymiany finansowany był w całości przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji, która patronuje programowi „Uczenie się przez całe życie" Leonardo da Vinci.

dr inż. Jacek M. Pijanowski – kierownik projektu
mgr Anna Kolano-Kapłańska – sekretarz projektu

Zbiorowe zdjęcie uczestników

Seminarium ekonomistów rolnych pt. „Kondycja ekonomiczna polskich gospodarstw rolnych"

Kraków, 9 grudnia 2009 r.

Polska w obiektywie

9 grudnia 2009 r. odbyło się w Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie pierwsze międzywydziałowe seminarium naukowe ekonomistów rolnictwa zajmujących się ekonomiką gospodarstw. Tematem wiodącym seminarium był: *Kondycja ekonomiczna polskich gospodarstw rolnych*

Organizatorem Seminarium był Instytut Ekonomiczno-Społeczny Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie – Zakład Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa oraz Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy – Zakład Ekonomiki Gospodarstw Rolnych. W Seminarium wzięli także udział pracownicy Zakładów należących do Instytutu Ekonomiczno-Społecznego, pracownicy Katedry Statystyki Matematycznej oraz Katedry Zarządzania i Marketingu w Agrobiznesie, jak również inni zainteresowani tą problematyką przedstawiciele katedr technologicznych.

Inicjatywa zorganizowania seminarium powstała z potrzeby nawiązania współpracy i wymiany doświadczeń przez pracowników Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Celem seminarium było zaprezentowanie wyników badań naukowych prowadzonych w obu jednostkach. Tematyka obejmowała zagadnienia dotyczące kondycji ekonomicznej polskich gospodarstw rolnych z uwzględnieniem zmian zachodzących w otoczeniu rolnictwa i agrobiznesu.

Otwarcia seminarium dokonał **dr hab. Wiesław Musiał, prof. UR** dyrektor Instytutu Ekonomicznego-Społecznego UR w Krakowie. Przywitał przybyłych gości oraz krótko scharakteryzował badania prowadzone w Instytucie, Zakładzie Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa. Następnie głos zabrał **prof. Wojciech Józwiak** kierownik Zakładu Ekonomiki Gospodarstw Rolnych IERiGŻ – PIB, który przedstawił historię powstania Instytutu oraz jego strukturę. Szczególną uwagę poświęcił omówieniu realizowanego od roku 2005 programu wieloletniego, w ramach którego MRiRW finansuje badania naukowe instytutów branżowych. Podczas seminarium głos zabrał również JM Rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie **prof. Janusz Żmija**, a także dziekan Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego **prof. Teofil Łabza**. Wyrazili Oni zadowolenie z racji podjęcia współpracy instytutów ekonomicznych oraz zapewnili o poparciu tego typu inicjatyw. Obrady, którym przewodniczył prodziekan ds. Kierunków Zarządzanie i Ekonomia **dr hab. Józef Kania, prof. UR** miały charakter moderowanych dyskusji odbywających się po każdym z referatów.

Seminarium zostało podzielone na dwie części. Referat wprowadzający do problematyki będącej przedmiotem seminarium wygłosił **prof. Wojciech Józwiak**. Tematem Jego wystąpienia były kierunki zmian Wspólnej Polityki Rolnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw towarowych. Kolejnym referującym był **dr hab. Wiesław Musiał, prof. UR**, który przedstawił bariery rozwoju rolnictwa i gospodarstw rolnych w mezoregionie Karpat Polskich. W pierwszej części obrad wystąpił również **mgr inż. Marek Zieliński**

(IERiGŻ), a tematem referatu była konkurencyjność polskich gospodarstw rolnych w warunkach kryzysu. W trakcie dyskusji szczególną uwagę zwrócono na trudną sytuację rolnictwa Karpat Polskich oraz przewidywany zakres i formy wsparcia rolnictwa i obszarów wiejskich po roku 2013. Zwrócono także uwagę na toczącą się dyskusję wokół projekcji zmian w WPR jaka będzie mieć miejsce po roku 2013.

W drugiej części obrad referat wygłosił **dr inż. Tomasz Wojewodzic**, który skupił się na recesywnych zachowaniach gospodarstw rolnych na obszarach rozdrobnionych agrarnie. Kolejnym referującym był **mgr Tomasz Czekaj** (IERiGŻ), który przedstawił dochodowość materialnych czynników produkcji gospodarstw w regionie Małopolski i Pogórza. Ostatni referat wygłoszony przez **mgr inż. Wojciecha Srokę** dotyczył oceny rozwoju przodujących gospodarstw rolnych w Karpatach Polskich.

Dyskusję zdominowała głównie problematyka dezagraryzacji wsi karpackiej. Ponadto przedstawiciele obydwu ośrodków naukowych poruszali kwestie opłacalności produkcji rolniczej na obszarach rozdrobnionych agrarnie, w gospodarstwach o małej skali produkcji oraz na obszarach upośledzonych przyrodniczo i ekonomicznie (ONW). Seminarium w opinii uczestników odbyło się na wysokim poziomie, a przedstawione prace wzbudziły duże zainteresowanie.

Zamknięcia obrad w imieniu gospodarzy i organizatorów dokonał **dr hab. Józef Kania, prof. UR**, który podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie oraz wskazał na potrzebę dalszych spotkań seminaryjnych i rozwijania kontaktów naukowych pomiędzy instytutami ekonomiczno-rolnymi Warszawy i Krakowa.

mgr inż. Wojciech Sroka
Zdjęcia: dr inż Mariusz Dacko
oraz J. Pająk, S. Królikowski

Polskie pejzaże

Uniwersytet Rolniczy dofinansowany z MRPO

4 listopada 2009 r. w Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie Członek Zarządu Województwa Małopolskiego Wojciech Kozak i Rektor prof. dr hab. Janusz Żmija podpisali umowę o dofinansowanie. Projekt „Dydaktyka i Badania – unowocześnienie bazy materialnej Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie służącej efektywnemu nauczaniu" otrzymał ponad 9 milionów złotych z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Dofinansowanie Projektu zostało przyznane w ramach Osi Priorytetowej 1. Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Działanie 1.1. Poprawa jakości usług edukacyjnych, Schemat A: Rozwój infrastruktury dydaktycznej szkolnictwa wyższego, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem ogólnym Projektu jest uczynienie z Uniwersytetu Rolniczego nowoczesnego ośrodka pod względem oferty dydaktycznej oraz naukowo-badawczej. Kształcić się w nim będą studenci na potrzeby regionalnej gospodarki i rynku pracy. Posłuży temu wzmocnienie bazy materialnej i wykorzystanie potencjału kadrowego Uniwersytetu.

Programowo Projekt obejmuje modernizację, adaptację oraz specjalistyczne wyposażenie istniejących obiektów dydaktyczno-laboratoryjnych na cele Centrum Edukacji Gleboznawczej – CEG, laboratoriów naukowo – badawczych, sztuki ogrodowej oraz pozostałej dydaktyki prowadzonej w ramach Wydziału Leśnego – WL i Ogrodniczego – WO UR w Krakowie. Na cele realizacji Projektu zostanie wykonana modernizacja pięciu sal wykładowych, dostosowanie dwóch laboratoriów do kształcenia studentów i wymogów prawnych, umożliwiających prowadzenie badań naukowych. Ponadto przeprowadzi się roboty budowlano – montażowe tak, aby przystosować pomieszczenia do celów Centrum Edukacji Gleboznawczej oraz sztuki ogrodowej.

Rezultatem Projektu będzie m.in. wzrost liczby studentów, powstanie nowych publikacji naukowych, prac dyplomowych oraz grantów badawczych. Będzie to odpowiedzią na przewidywalny wzrost zatrudnienia w firmach w grupie tzw. „ogrodników terenów zieleni", w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie. Uniwersytet Rolniczy w wyniku realizacji Projektu gwarantuje m.in. dostęp mieszkańców Małopolski do sal wykładowych na spotkania, zjazdy, nieodpłatne konferencje. Laboratoria będą okazjonalnie udostępniane grupom uczniów oraz wizytującym nauczycielom.

Katarzyna Krupa
zdjęcie: Agata Złonkiewicz

Członek Zarządu Województwa Małopolskiego W. Kozak i JM Rektor Uniwersytetu Rolniczego prof. J. Żmija podpisują umowę o dofinansowaniu

Parówki z owsem – nowość w branży mięsnej

Dzięki inicjatywie i pracy zespołu naukowców z Katedry Przetwórstwa Produktów Zwierzęcych Wydziału Technologii Żywności opracowano technologię mogącą wpłynąć na obecne trendy w produkcji wędlin, a dokładnie parówek. Efektem prac jest porozumienie zawarte 30 listopada 2009 r. pomiędzy Uczelnią z Zakładami Mięsnymi Wolas & Kastelik w Wadowicach.

Szczegóły tego przedsięwzięcia objęte są tajemnicą, nie jest nią jednak fakt, że Zakłady Mięsne zainteresował oryginalny dodatek jaki ma być stosowany w produkcji parówek – owies. Zboże to, tak niedoceniane przez nas i kojarzone raczej z paszą dla zwierząt, podbija obecnie rynek amerykański i skandynawski. Nie bez przyczyny, gdyż jego właściwości prozdrowotne są niezaprzeczalne. Do szerokiego spektrum jego właściwości należą m.in. obniżanie poziomu cholesterolu, działanie antyspazmatyczne, przeciwnowotworowe, moczopędne, wzmacnianie odporności i układu nerwowego. Przede wszystkim jednak owies zawiera antyoksydanty, które hamują negatywne działanie wolnych rodników w naszym organizmie. Bardzo istotną jest więc rola owsa jako składnika żywności funkcjonalnej. To ogólne stwierdzenie sprowadza się do szeroko rozumianej poprawy stanu zdrowia, samopoczucia, a nawet zmniejszenia ryzyka chorób o podłożu kardiologicznym.

Wracając do tematu parówek, dodatek owsiany pozwoli obniżyć zawartość tłuszczu nawet do 20 proc., zaś soli do ok. 1,5 proc. Uczestnicy zorganizowanego panelu konsumenckiego ocenili, że smak parówek z owsem nie różni się znacznie od produktu tradycyjnego, charakteryzuje się on mniejszą słonością i większą twardością.

Zakłady Mięsne w Wadowicach przewidują wykorzystanie tego dodatku także w przypadku innych wędlin, wytwarzanych z mięsa czerwonego. Brane jest też pod uwagę dalsze rozszerzanie współpracy z Uczelnią w przypadku opracowania nowych technologii wyrobu wędlin z dodatkami pochodzenia roślinnego.

Joanna Roczniewska
Biuro Informacji i Promocji

JM Rektor prof. Janusz Żmija i Maciej Kastelik – prezes Zarządu Zakładów Mięsnych w Wadowicach podpisują porozumienie

Uniwersytet Rolniczy Sygnatariuszem Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości

W roku 2009 Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie został **Sygnatariuszem Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości**.

Uczelnia, jako Sygnatariusz została wpisana na listę, która jest prowadzona w Biurze Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce pod Patronatem Komisji Etyki. Uczelnia została zarejestrowana pod numerem ewidencyjnym **A-104**.

Wyróżnienie to jest wyrazem uznania dla Uczelni za zastosowanie zasad rzetelnego i etycznego prowadzenia ewidencji księgowej. Ocena taka została sporządzona na podstawie kontroli jednostek do tego upoważnionych oraz dyplomowanych biegłych księgowych

mgr Jan Przeniosło, Kwestor UR

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH
W POLSCE

Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce i Komisja Etyki działająca przy Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce poświadczają, że

Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie

jest

SYGNATARIUSZEM
KODEKSU ZAWODOWEJ ETYKI
W RACHUNKOWOŚCI

wpisanym na Listę Sygnatariuszy prowadzoną w Biurze Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce pod patronatem Komisji Etyki.

Nr ewidencyjny A-104

Przewodniczący Komisji Etyki
dr hab. Adam Karmańska, prof. SGH

Prezes Zarządu Głównego
prof. dr hab. Zbigniew Messner

Warszawa, 15 grudnia 2008 r.

IV DNI JANA PAWŁA II – 2009
Warsztaty naukowe WIARA – NAUKA

Kraków, 5 listopada 2009 roku

Wykład dr hab. Eugeniusza Wojciechowskiego (Katedra Dziedzictwa Przyrodniczo-Kulturowego, Ekologii Zwierząt i Łowiectwa wydziału Leśnego) pt. „Wiara – nauka"

Dr hab. Eugeniusz Wojciechowski

Ks. Ryszard Honkisz

Terminy wiara i nauka są wieloznaczne. Pierwszy z nich jest używany zwykle w znaczeniach: (1) *wiara konkretnego człowieka*, (2) *wiara jako fenomen społeczny* (=religia) lub (3) *wiara jako przyjmowanie czegoś bez dowodu* (=*wiedza a priori*).

Równie wieloznaczny jest termin drugi. Występuje on w takich znaczeniach jak: (1) *nauka jako aktywność poznawcza*, (2) *nauka jako proces badania*, (3) *nauka jako proces uczenia się*, (4) *nauka jako system wiedzy (uporządkowane uniwersum wytworów czynności badawczych),* czy też (5) *nauka jako instytucja*. Termin nauka może być też specyfikowany z uwagi na przedmiot czy metodę.

Samo zestawienie *wiara – nauka* wskazuje na pewien potencjalny przynajmniej konflikt między co najmniej dwoma źródłami wiedzy, co jest lepiej wyrażone przez: *wiara* i *rozum* (*fides et ratio*[1]) czy *teologia a matematyczne przyrodoznastwo,* jak również – *teologia a nauki przyrodnicze*.[2] Termin *nauka* został tu doprecyzowany, gdyż chodzi tu o nauki empiryczne jako system wiedzy. One to generują problemy i rozwiązania, które konfrontowane są z innym systemem wiedzy – teologią, która jest sformułowaniem *credo* danej religii. Tam gdzie mamy do czynienia z wystąpieniem niespójności (czy wręcz sprzeczności) między dwoma systemami wiedzy to wiąże się to ze zjawiskiem *dysonansu poznawczego*.[3] Rozwiązanie tego problemu (lub próba rozwiązania) może przebiegać na dwóch poziomach – osobowym i ponadosobowym.

(1) w przypadku pierwszym, powyższa niespójność, zrelatywizowana do wiedzy określonej jednostki ludzkiej (świadomej tej niespójności), generuje poczucie dyskomfortu i uruchamia mechanizm rozładowania powstałego napięcia – w zgodzie z psychologiczną teorią dysonansu poznawczego. Można ująć to krótko tak: jest to problem danego człowieka i może rozwiązać go sam, w tym sensie, że zniesie towarzyszący temu stan dysonansu poznawczego i problem dla niego prywatnie przestaje istnieć.

(2) w przypadku drugim chodzi o globalne rozwiązanie tej kwestii. Rozwiązanie takie ma charakter filozoficzny. Abstrahuje się tu od konkretnego podmiotu poznawczego i idzie się w kierunku generalnego rozwiązania problemu, tak by osobowe ujęcie tego problemu nie generowało nieprzyjemnego stanu dysonansu poznawczego.

Interesuje nas tu to drugie podejście do tego problemu. Podejście to jest implicite zakładane w dyskusjach na te tematy.

Nasz problem, z uwagi na to co wyżej powiedziano jest ujmowany zwykle jako problem T-S (skrót od *theology* i *science*). Jest to jednak uproszczenie. Zapomina się tu o roli filozofii (dokładniej filozofii przyrody), która się tu również zaznacza. Nasz problem ma zatem schemat: T-P-S, gdzie filozofia/*philosophy* (filozofia przyrody/*philosophy of nature* pełni rolę „teoretycznego bufora").

1) Tak nazywa się jedna z encyklik Jana Pawła II: *Fides et Ratio*. Fragmenty w: *Breviarium Fidei*, s. 680 nn.

2) W literaturze anglosaskiej jest to oddawane słowem *science*.

3) Zob. w tej sprawie: Aronson E., *Człowiek istota społeczna*, s. 170 nn.

Z historii rozwiązań problemu

Posługując się literackimi określeniami źródeł wiedzy: *księgi biblii* (KB) i *księgi przyrody* (KP)[4], obecnych w problemie T-P-S, mamy w myśli średniowiecznej dwa interesujące rozwiązania:

1. Rozwiązanie św. Augustyna: w przypadku konfliktu między odczytaniem[5] KB a odczytaniem KP, należy przyjąć odczytanie z KP. Odczytanie KB należy w tym kontekście traktować alegorycznie. Posługując się skrótami „[_]”,”[_]$_{symb}$”,””≙” czytanymi odpowiednio: „odczytanie _” („niesprzeczne odczytanie _”), ”odczytanie symboliczne _” (”niesprzeczne odczytanie symboliczne _”) i „wynika”, możemy rozwiązanie Augustyna tego problemu zapisać tak[6]:

[KB]≙ α,[KP]≙ ~α / [KB]$_{symb}$⫽[KP]≙ ~α

Zaproponowanie takiego rozwiązania jest wyrazem nie tyle uznania, zrozumienia czy krokiem w kierunku „wyzwolenia nauki”, lecz raczej troski o właściwe odczytanie księgi biblii.[7]

2. Rozwiązanie św. Tomasza: w przypadku konfliktu między (niesprzecznym) odczytaniem KB a (niesprzecznym) odczytaniem KP, należy przyjąć odczytanie z KB. Odczytania obu ksiąg znaczą tu jednak: interpretację teologiczną odczytania KB i interpretację filozoficzną odczytania KP, co można zapisać krócej:

[KB]≙ α,[KP]≙ ~α / [KB]$_{teol}$⫽[KP]$_{fil}$≙ α

Interpretacja filozoficzna odczytania KP sprowadza się do arystotelesowskiej filozofii przyrody (AFP), bo Tomasz zaadoptował filozofię Arystotelesa i na niej zbudował system teologiczny.[8] Sprzeczności między nimi być nie może, bo Akwinata zadbał o wyraźne odseparowanie teologii od filozofii.

Powyższy schemat można zastąpić schematem:

[KB]≙ α,[KP]≙ ~α / [KB]$_{teol}$⫽AFP≙ α

Tomasz przyjmując to rozwiązanie miał na uwadze uniknięcie rozwiązania konkurencyjnego, w duchu awerroistycznej interpretacji arystotelizmu, przyjmującej *koncepcję dwóch prawd* zgodnie z którą, tezy teologiczne są *prawdami nadnaturalnymi* a tezy filozoficzne (jak również nauk przyrodniczych) są *prawdami naturalnymi*. Zwolennicy awerroizmu tomaszowy schemat tego rozwiązania zastąpiliby podwójnym schematem:

[KB]≙ α,[KP]≙ ~α / [KB]$_{teol}$⫽[KP]$_{fil}$≙$_1$ α
[KB]≙ α,[KP]≙ ~α / [KB]$_{teol}$⫽[KP]$_{fil}$≙$_2$ ~α,

gdzie ≙$_1$ i ≙$_2$ znaczą odpowiednio: *wynika jako prawda nadnaturalna* oraz *wynika jako prawda naturalna*.[9]

W czasach nowożytnych mamy do czynienia z wyzwoleniem fizyki z arystotelesowskiej filozofii przyrody i związanej z nią kosmologii, co jest zasługą przede wszystkim Galileusza i Newtona. Wiąże się to z jej matematyzacją i umiejętnością „zadawanie przyrodzie pytań” poprzez eksperyment. Z historycznego punktu widzenia jest to powrót/nawiązanie do archimedesowskiego sposobu uprawiania nauki. Rewizja arystotelesowskiej filozofii przyrody pociąga za sobą również rewizję tomaszowego schematu interesującego nas tu problemu T-P-S:

3. Rozwiązanie Galileusza: w przypadku konfliktu między odczytaniem KB a odczytaniem KP, należy przyjąć odczytanie z KP. Odczytania obu ksiąg znaczą tu jednak: interpretację teologiczną (niesprzecznego) odczytania KB z wyłączeniem z niej treści przyrodniczych ([KB]$_{teol}$*) oraz interpretację filozoficzną (niesprzecznego) odczytania KP, w duchu nowej niearystotelesowskiej filozofii przyrody (NAFP[10]), co zapiszemy następująco:

[KB]≙ α,[KP]≙ ~α / [KB]$_{teol}$*⫽[KP]$_{fil}$≙ ~α

Rozwiązanie jest podobne (co do formy) z rozwiązaniem św. Augustyna[11]

4) Określenia te pochodzą od Galileusza.

5) Termin *odczytanie* znaczy tu *niesprzeczne odczytanie*, bo gdybyśmy dopuścili sprzeczne odczytania to nasz problem stałby się pseudo-problemem – skoro np. z odczytania KB wynikałyby zdania sprzeczne ze sobą.

6) Posłużymy się schematem X≙ α,Y≙ β / Z≙ γ, który czytamy: „Jeżeli z X wynika α i z Y wynika β, to z Z wynika γ”. X jest (wiedzą będącą) odczytaniem KB, Y jest (wiedzą będącą) odczytaniem KP a Z jest wiedzą uzgodnioną (uzgodnieniem obu odczytań).

7) Do Soboru Trydenckiego (1545-1563) nie było ustalonego kanonu Pisma św. Było też bardzo wiele apokryfów. Augustyn mógł bać się wielości odczytań księgi biblii, groźnych w konfrontacji z odczytaniem księgi przyrody (choć tych potencjalnie mogłoby być równie wiele). Przejawia się w tym niewątpliwie mądrość biskupa z Hippony.

8) Filozoficzne odczytanie KP (=AFP) znaczy również to, że czyniący to odwołują się do autorytetu Arystotelesa. Takie czytanie KP przypomina raczej czytanie bajki przez trzyletnie dziecko, które nie znając liter zdane jest na autorytet kogoś dorosłego, który wcześniej mu tę bajkę przeczytał.

9) Negacja prawdy nadnaturalnej/naturalnej daje odpowiednio fałsz nadnaturalny/naturalny.

10) Ta filozofia przyrody była właściwie filozoficznym uogólnieniem naukowego odczytania KP, tj. NAFP=[KP]$_{fil}$=[[KP]$_{science}$]$_{fil}$

11) Galileusz jest tego świadom. Wyraża to w *Liście do Księżnej Krystyny*, zawierającym pewne postulaty rozwiązania interesującego nas tu problemu. Zob. F. Krauze, *Jedna prawda dwie księgi*, s. 122

Zastąpienie AFP przez NAFP=[KP]$_{fil}$ wiąże się przede wszystkim z zastąpieniem klasycznego, geocentrycznego modelu świata modelem heliocentrycznym. Te „pouczenia" teologów ze strony fizyka[12] były dla nich trudne do przyjęcia mimo, że Galileusz miał również na uwadze dobro samej teologii. Na karcie tytułowej egzemplarza swojej książki znaleziono taką jego notatkę[13]:

Baczcie, Teologowie, byście pragnąc uczynić sprawą wiary hipotezy dotyczące ruchu i nieruchomości Słońca oraz Ziemi, nie narazili się z czasem na niebezpieczeństwo, iż trzeba będzie potępić jako heretyków tych, którzy twierdzą, iż Ziemia tkwi nieruchomo, Słońce zaś się rusza; albowiem przyjdzie czas, gdy w sposób konieczny i dostępny zmysłom zostanie dowiedzione, iż to Ziemia porusza się, a Słońce pozostaje nieruchome.

Pod galileuszowski schemat podpada później rozwiązanie problemu T-P-S po pojawieniu się dzieła Darwina *O pochodzeniu gatunków* (1859) z przedstawioną tam teorią ewolucji. Sama teoria ewolucji również „ewoluowała" zarówno w jej sformułowaniu jako teorii naukowej jak też w ujęciach nadbudowanej nad nią filozofii przyrody. W jej sformułowaniach jako nauki, obserwujemy przechodzenie ze schematów typu *walki o byt* na rzecz genetycznych ujęć typu *przekazywania programów genetycznych*, z podkreśleniem roli zjawiska *mutacji*.[14] Niezmiennikiem jest to *dobór naturalny*, tj. naturalna preferencja osobników lepiej przystosowanych do danego środowiska. Można traktować filozofię przyrody towarzyszącą pierwszemu Darwinowskiemu sformułowaniu tej koncepcji jako bezpośredniego jej filozoficznego uogólnienia (podobnie jak było w przypadku Galileusza). Później rola filozofii przyrody wzrasta. Należy do niej stosunkowo szybko uświadomiona sobie przez przyrodników *unifikująca funkcja* teorii ewolucji wobec nagromadzenia wielu faktów biologicznych, które wymykały się wcześniej wszelkim próbom ich uporządkowania, jak również z tendencją *uzgadniania* z nią innych koncepcji biologicznych. Prowadzi to w rezultacie do wzrostu siły wyjaśniającej kolejnych sformułowań teorii ewolucji.

Temu wzrostowi roli teorii ewolucji towarzyszy wzrost jej akceptacji wśród badaczy, a co za tym idzie – wzrost akceptacji galileuszowskiego schematu problemu T-P-S.

Znajduje to również wyraz w encyklikach kolejnych papieży.

W encyklice *Providentissimus Deus* Leona XIII (1838; 35 lat po ogłoszenia dzieła Darwina) czytamy[15]:

Nie może być żadnej prawdziwej niezgody między teologiem a przyrodnikiem, o ile każdy z nich będzie się trzymał swoich granic i przestrzegał za radą św. Augustyna, „aby niczego nie twierdzić lekkomyślnie i gdy coś jest niepewne, nie głosić tego za pewne" (św. Augustyn, *De Genesi ad litteram imperfectus liber IX* n. 30). Jeżeliby zaś zdarzył się konflikt, to według tego samego doktora, reguła postępowania dla teologa ma być następująca: „Wszystko to, mówił, co uczeni, posługując się poważnymi dowodami, zdołaliby wykazać o naturze rzeczy, wykażmy, że nie sprzeciwia się Pismu Świętemu; gdyby zaś przedstawili w swych dziełach rzeczy sprzeczne z Pismem Świętym, to jest z wiarą katolicką, wtedy, jeżeli możemy, udowodnijmy albo wierzmy bez żadnego wahania, że te poglądy są błędne" (św. Augustyn, *De genesi ad litteram I*, 21, n. 41).

Z kolei, w encyklice *Humani generis* Piusa XII (1950; 90 lat po pojawieniu się dzieła Darwina mamy[16]:

Nie zakazuje więc Nauczycielski Urząd Kościoła, by teoria „ewolucjonizmu", o ile bada czy ciało pierwszego człowieka powstało z istniejącej poprzednio, żywej materii – że bowiem dusze stwarzane są bezpośrednio przez Boga, tego niewątpliwie uczy nas wiara katolicka – stała się przedmiotem dociekań i dyskusji uczonych obu obozów, zgodnie z obecnym stanem nauk ludzkich i świętej teologicznej wiedzy. Te dyskusje jednak powinny być tak prowadzone, żeby racje obydwu stron, tak zwolenników, jak i przeciwników ewolucjonizmu, były roztrząsane i oceniane poważnie, z miarą i umiarkowanie [...]. Są jednak tacy, co niestety tej swobody dyskusji nierozważnie i zbyt śmiało nadużywają, przemawiając takim tonem, jakby dotychczasowe odkrycia i oparte na nich rozumowania dawały już zupełną pewność, że ciało ludzkie w swym pierwszym początku wyszło z istniejącej uprzednio i żywej materii, i jakby źródła Bożego objawienia niczego nie zawierały, co w tej zwłaszcza kwestii jak największej domaga ostrożności i umiarkowania.

W odniesieniu do hipotezy, tzw. poligenizmu, synom Kościoła wspomniana wyżej swoboda bynajmniej już nie przysługuje.

W przesłaniu Jana Pawła II do członków Papieskiej Akademii Nauk (X 1996) znajdujemy[17]:

4. Encyklika *Humani generis*, uwzględniając stan badań naukowych swojej epoki, a zarazem wymogi stawiane przez teologię, uznawała doktrynę „ewolucjonizmu" za poważną

12) Sam Galileusz cieszył się jako uczony dużym autorytetem, ale tu występuje przeciwko innym autorytetom – autorytetom teologicznym. Tak zwana *sprawa Galileusza* była przedmiotem wielu badań, które nas tu nie interesują. Zob. w tej sprawie: F.Krauze, Ibidem, s. 114 nn.

13) Zob. F.Krauze, *Jedna prawda dwie księgi*, s.134.

14) Zob. np. J.Kozłowski, *Teoria ewolucji...*, s.52 nn.

15) Zob. *Breviarium Fidei*, s. 300 n.

16) Zob. *Breviarium Fidei*, s. 408 n.

17) L'Osservatore Romano, 1(1997), s.18-19. Zob. strona www.jezuici.krakow.pl.

hipotezę, godną rozważenia i pogłębionej refleksji na równi z hipotezą przeciwną. Pius XII sformułował przy tym dwa warunki natury metodologicznej: nie należy przyjmować tej tezy w taki sposób, jak gdyby była to już doktryna pewna i udowodniona oraz jak gdyby można było zupełnie abstrahować od tego, co mówi na ten temat Objawienie. [...].

Dzisiaj, prawie pół wieku po publikacji encykliki, nowe zdobycze nauki każą nam uznać, że teoria ewolucji jest czymś więcej niż hipotezą. Zwraca uwagę fakt, że teoria ta zyskiwała stopniowo coraz większe uznanie naukowców w związku z kolejnymi odkryciami dokonywanymi w różnych dziedzinach nauki. Zbieżność wyników niezależnych badań – bynajmniej nie zamierzona i nie prowokowana – sama w sobie stanowi znaczący argument na poparcie tej teorii.

Jaki zasięg ma ta teoria? Kwestia ta należy do dziedziny epistemologii. Teoria jest konstrukcją metanaukową, odrębną od rezultatów obserwacji, ale zgodną z nimi. Dzięki teorii można połączyć w całość pewien zbiór niezależnych od siebie danych i faktów i wyjaśnić je w ramach jednolitej interpretacji. Teoria okazuje się słuszna w takiej mierze, w jakiej pozwala się zweryfikować; jest nieustannie oceniana w świetle faktów; kiedy przestaje uwzględniać fakty, ujawnia swoje ograniczenia i nieprzydatność. Wymaga wówczas ponownego przemyślenia.

Ponadto sformułowanie teorii takiej jak ewolucjonizm wymaga nie tylko przestrzegania zgodności z danymi uzyskanymi z obserwacji, ale także zapożyczenia pewnych pojęć z filozofii przyrody.

W rzeczywistości należy mówić nie tyle o teorii, co raczej o teoriach ewolucji. Ich wielość wynika z jednej strony z różnych sposobów wyjaśniania mechanizmu ewolucji, a z drugiej – z różnych filozofii, które stanowią ich punkt odniesienia. Istnieją mianowicie interpretacje materialistyczne i redukcjonistyczne, a także interpretacje spirytualistyczne. Ich ocena należy do kompetencji filozofii, a dalej – do kompetencji teologii.

Od lewej: prof. Z. Pijanowski, dr hab. E. Wojciechowski, prof. W. Migdał, ks. R. Honkisz

Stanowisko Kościoła w sprawie ewolucjonizmu zmienia się: od postawy dystansu z nastawieniem na obronę teologii (Leon XIII), poprzez częściową akceptację przy traktowaniu ewolucjonizmu biologicznego jako hipotezy (Pius XII) do przyznania mu statusu teorii z przeniesieniem dyskusji na jego interpretacje filozoficzne (Jan Paweł II).

Ostatni akapit przesłania Jana Pawła II można, przy pewnych zmianach terminologicznych wyrazić inaczej. Można mówić cały czas o teorii ewolucji, traktując termin *teoria ewolucji* jako termin odnoszący się do różnych sformułowań pewnej konstrukcji teoretycznej, zależnych od ogólnego stanu wiedzy.[18] Ocena nadbudowanych nad nią koncepcji filozoficznych należy niewątpliwie do filozofów (w tym również filozofujących teologów i przyrodników). Udział teologów jest istotny szczególnie wtedy, gdy dana koncepcja filozoficzna wkracza na teren teologii.

Rozwój filozofii przyrody nadbudowanej nad teorią ewolucji jest sam w sobie interesujący. Można mówić nawet o powstaniu filozofii ewolucji (Spencer, Morgan, Alexander) w klasycznej filozofii angielskiej.[19] Niektóre z następnych konstrukcji filozoficznych szły w kierunku uzgodnienia filozofii ewolucji z chrześcijańską wizją świata (Teilhard de Chardin, Whitehead, Harsthorne).[20]

Literatura

E. Aronson, *Człowiek istota społeczna*, PWN, Warszawa 2001.

Breviarium Fidei. *Kodeks doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, Księgarnia Św. Wojciecha, wyd. 3, Poznań 2007.

E. Gilson, T. Langan, A.A.Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, PAX, Warszawa 1977.

M. Heller, J. Życiński, *Dylematy ewolucji*, PTT, Kraków 1990.

Jan Paweł II, *Encyklika Fides et Ratio*, Tarnów 1998.

J. Kozłowski, *Teoria ewolucji: czy konflikt między nauką i wiarą jest nieunikniony?*, Nauka, 3(2005), s.49-62.

F. Krauze, *Jedna prawda dwie księgi*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008.

18) Podobnie jak w fizyce używa się terminów *mechanika klasyczna* (czy *prawo Ohma*) do teorii (praw) o różnych sformułowaniach, w zależności od stanu wiedzy fizykalnej, aparatury pojęciowej jak też narzędzi matematycznych użytych w ich wyrażeniu.

19) Zob. w tej sprawie E.Gilson,T.Langan i A.A.Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, s. 393 nn.

20) Zob. M.Heller, J.Życiński, *Dylematy ewolucji*, s.179.

Dzień Edukacji Narodowej

Już tradycyjnie, z inicjatywy **Prezes Związku Nauczycielstwa Polskiego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie – dr hab. Barbary Ścigalskiej, prof. UR**, w Dniu Edukacji Narodowej obchodzony był Dzień Nauczyciela. Spotkanie okolicznościowe zorganizował Zarząd Uczelniany ZNP dla swoich członków i zaproszonych gości w dniu 9 października br. przy grillu, na terenie Wydziału Inżynierii Produkcji i Energetyki w Mydlnikach, dzięki uprzejmości **dziekana Wydziału – prof. Tadeusza Juliszewskiego**.

Z okazji Dnia Nauczyciela, Prezes ZU ZNP przekazała życzenia dla wszystkich pracowników zrzeszonych i nie zrzeszonych zatrudnionych w naszej Uczelni, którzy tworzą społeczność akademicką. W swoim wystąpieniu podkreśliła wielką rolę integracji grup pracowniczych, życząc wszystkim pracownikom dużo zdrowia, wzajemnego zrozumienia i sił do wykonywania swoich obowiązków w bieżącym roku.

Podkreślając rolę integracji społeczności akademickiej, Prezes ZNP zacytowała słowa **Ernesta Hemingwaya**, który powiedział: *Prawdziwa miłość powstaje wtedy, gdy ludzie są na tyle różni, by się rozumieć i na tyle podobni, by się tolerować.*

W spotkaniu uczestniczyli licznie członkowie ZNP (ponad 100 osób) oraz zaproszeni goście. Obecni byli: **JM Rektor UR – prof. Janusz Żmija**, prorektorzy: **prof. Włodzimierz Sady**, **prof. Zenon Pijanowski**, dziekani i prodziekani oraz kanclerz UR.
Spotkanie trwało do późnych godzin wieczornych przy dobrym poczęstunku.
Imprezę uświetnił występ Zespołu Biesiada pod kierownictwem **dr Bronisława Kosowskiego**.

Za umożliwienie zorganizowania spotkania na terenie swojego Wydziału, serdecznie dziękujemy Dziekanowi – prof. Tadeuszowi Juliszewskiemu, a także dr Piotrowi Antkiewiczowi za coroczne sponsorowanie „imprezy przy grillu”.

dr hab. Barbara Ścigalska, prof. UR
Prezes ZU ZNP

Zespół Biesiada

Uczestnicy spotkania przy grillu

Spotkanie z jubilatami

Kraków, 30 października 2009 r.

Uroczyste spotkanie z władzami Uczelni oraz Jubilatami odchodzącymi na emeryturę, odbyło się 30 października 2009 roku w Sali Senackiej Collegium Godlewskiego UR.

Władze Uczelni podczas spotkania z jubilatami odchodzącymi na emeryturę

Wykaz osób odchodzących na emeryturę w roku akademickim 2008/2009

Wydział Rolniczo-Ekonomiczny

Prof. dr hab. Antoni Kożuch – Zakład Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa, Instytut Ekonomiczno-Społeczny

Wydział Leśny

Dr inż. Kazimierz Majerczyk – Katedra Szczegółowej Hodowli Lasu

Prof. dr hab. inż. Krystyna Przybylska – Katedra Urządzania Lasu

Dr hab. inż. Ewa Sikorska – Katedra Gleboznawstwa Leśnego

Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt

Prof. dr hab. Edward Wierzchoś – Katedra Hodowli Trzody Chlewnej i Małych Przeżuwaczy

Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji

Prof. dr hab. inż. Krzysztof Lipka – Katedra Rekultywacji Gleb i Ochrony Torfowisk

Wydział Ogrodniczy

Prof. dr hab. Jan Ben – Katedra Sadownictwa i Pszczelnictwa

Prof. dr hab. Jan Kućmierz – Katedra Ochrony Roślin

Dr inż. Stanisław Porębski – Katedra Sadownictwa i Pszczelnictwa

Wydział Inżynierii Produkcji i Energetyki

Prof. dr hab. Czesław Rycąbel – Instytut Inżynierii Rolniczej i Informatyki

Wydział Technologii Żywności

Prof. dr hab. Waldemar Kmiecik – Katedra Surowców i Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego

Studium Wychowania Fizycznego

Mgr Barbara Dobrowolska

Pracownicy techniczni

Julia Antuszewicz – Katedra Ochrony Roślin

Anna Balinka – Katedra Hodowli Trzody Chlewnej i Małych Przeżuwaczy

Halina Borczyk – Katedra Łąkarstwa

Teresa Kargol – Instytut Eksploatacji Maszyn, Ergonomii i Procesów Produkcyjnych

Mgr inż. Rozalia Kirsz – Katedra Zarządzania i Marketingu w Agrobiznesie

Dr Ewa Marosz – Katedra Ichtiobiologii i Rybactwa

Prof. W. Sady dziękuje dr hab. inż. Ewie Sikorskiej

JM Rektor dziękuje prof. K. Przybylskiej za aktywną pracę na rzecz Uczelni

JM Retor wręcza list gratulacyjny Julii Antuszewicz

Prof. Marek Sikora i prof. Waldemar Kmiecik

Mgr inż. Anna Mucha – Katedra Geodezji
Mgr inż. Ewa Soboń – Katedra Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa
Mgr inż. Stanisława Stępień-Olkuśnik – Katedra Chemii Rolnej i Środowiskowej
Mgr inż. Zbigniew Zawodny – Katedra Ekologii Lasu

Biblioteka Główna
Mgr Jan Ozga
Mgr inż. Grażyna Paja
Mgr inż. Maria Polok
Mgr inż. Renata Rakoczy

Administracja
Inż. Alina Bania
Inż. Maria Ślipek
Maria Szlucha

Obsługa
Kazimierz Augustynek
Adam Baj
Anna Konieczna
Władysław Lebiest
Józef Siemieniec
Józefa Tabor
Bronisława Zawadzka

Relacja z letniej wyprawy Studenckiego Koła Naukowego Leśników na Syberię Wschodnią

Część druga: „Jezioro Bajkał"

Po przebyciu blisko siedmiu tysięcy kilometrów i pięciu dobach spędzonych w pociągu dotarliśmy wreszcie do Irkucka. Pierwsze odczucia są jednak mieszane. Budynek dworcowy jest wprawdzie starannie odnowiony i architektonicznie dość ciekawy, lecz w jego otoczeniu panuje nieco nieprzyjemny klimat. Trudno zorientować się gdzie parking, a gdzie ulica i czy jest tutaj w ogóle jakieś przejście dla pieszych. Na nierównym asfalcie kłębią się samochody, nie zwracając na nikogo uwagi. Po drugiej stronie ulicy wyrasta wysoka, zadarniona skarpa, pod którą wciśnięto zwarty szereg niskich, klockowatych budynków. Nigdzie nie widać, ani zabytków, ani nowoczesnych biurowców. Wszystko to nieodparcie kojarzy się z szarą socrealistyczną przeszłością. Z tą nieciekawą scenerią kontrastują jednak oblicza przechodniów. Wielu spośród nich odznacza się egzotycznymi, niemal indiańskimi rysami. Czyżby to Ameryka Południowa?

Kolejna przesiadka - autokar

Na szczęście okoliczne sklepy są nieźle zaopatrzone (można w nich kupić nawet kiełbasę krakowską). Dzięki temu szybko uzupełniamy prowiant i pakujemy się do wynajętego autokaru. Kierunek – jezioro Bajkał. Przemierzamy skrzyżowanie za skrzyżowaniem. Autokar skręca, to w prawo, to w lewo, kluczące wśród wzgórz okalających ujście Irkutu do Angary, na których rozsiadł się Irkuck (miasto ma wielkość zbliżoną do Krakowa). Po chwili obieramy nareszcie jakiś ustabilizowany kurs. Mkniemy szeroką asfaltową drogą wiodącą w głąb tajgi. Dzień jest bardzo ciepły (około 30°C). W letnim słońcu płonie czerwień starych sosen, z którą kontrastuje śnieżna biel brzóz. Często mijamy starodrzewy, lecz nigdzie nie widać obumarłych drzew (las sprawia wrażenie zagospodarowanego). Od czasu do czasu pomiędzy wzgórzami ukazują się malownicze zatoki. To jeszcze nie Bajkał, lecz sztuczny zalew na Angarze (niestety budowa zapory, obok zalania doliny rzeki, spowodowała również podniesienie lustra Bajkału, co zagroziło specyficznym siedliskom przyrodniczym na jego brzegu). Bardzo chciałem zobaczyć „źródła" Angary. Jednak to szczególne miejsce (jest to jedyna rzeka wypływająca z Bajkału) nie było zbyt dobrze widoczne z naszej trasy. Zresztą, latem nie jest ono tak niezwykłe jak zimą (woda nigdy tutaj nie zamarza). Po chwili pojawiają się pierwsze zabudowania Listwianki (to bardzo znana miejscowość letniskowa, położona w odległości zaledwie 70 km od Irkucka). Jeszcze moment i... nasze włosy smaga chłodna bryza, a uszy napełniają okrzyki mew. Przed oczyma rozpościerają się lazurowe odmęty „Morza Syberii" zlewając się w dali z popielatą poświatą horyzontu. Majaczą w niej jakieś ciemne kształty, lecz niewiadomo, czy to grzbiety gór Chamar-Daban na wschodnim brzegu jeziora, czy tylko cienie kłębiastych chmur. To dziwne uczucie „być już u celu".

To dziwne uczucie „być już u celu"

Dosyć tego dumania. Czas na pierwszy planowy punkt pobytu – zwiedzanie Muzeum Przyrodniczego w Listwiance. Można w nim zobaczyć na żywo bajkalskie endemity, a w szczególności nerpę (jedyny na świecie słodkowodny gatunek foki), różne gatunki ryb z omulem (rodzina: łososiowate) na czele oraz gąbki i skorupiaki (zwierzęta odpowiedzialne za niemal magiczny mechanizm samooczyszczania jeziora). W formie spreparowanej prezentowana jest fauna głębinowa, w tym oczywiście gołomianka (mała rybka stanowiąca jeden z symboli Bajkału). Ponadto za pomocą plansz i gipsowych modeli przedstawiono informacje na temat orografii dna, jego budowy geologicznej i aktywności sejsmicznej (jezioro leży w nieustannie poszerzającej się dolinie ryftowej).

Przesiadamy się na kuter. To jedyny środek transportu, którym można dostać się do wioski Bolszoje Koty, gdzie znajduje się Stacja Terenowa Wydziału Biologii Uniwersytetu Irkuckiego – nasza pierwsza baza. Woda w jeziorze jest rzeczywiście czysta, a słoneczne światło niknie w szmaragdowo-zielonej głębinie. Jednakże, na próżno wypatrujemy gąbek, które miały, na kształt raf koralowych, pokrywać dno. Płyniemy na północ w odległości kilkuset metrów od brzegu. W podróży towarzyszy nam Primorskij Hrebiet – południowe pasmo Gór Nadbajkalskich. Bardzo strome stoki wyrastają wprost z jeziora, a wierzchołki, choć nie sięgają nadzwyczaj wysoko (niewiele ponad 1000 m n.p.m.), zdają się rzucać wyzwanie niebu. Często pojawiające się wychodnie skał i erozyjne żleby, wespół z głęboko wcinającymi się dolinami czynią teren trudno dostępnym. W tej pięknej, lecz surowej krainie znalazła swe siedlisko sosnowa tajga, która subtelnymi odcieniami szarzejącej zieleni zapisuje swą historię na górskich zboczach. Te odcienie to różne fazy rozwojowe lasu, związane z wiekiem drzew. Gdzieniegdzie ukazują się całe połacie obumarłych pni, znamienne dla fazy rozpadu.

W stacji badawczej

Nagle w jednej z dolin pojawiają się zabudowania. Kuter przybija do drewnianego pomostu. Po chwili podążamy kamienistą dróżką w kierunku naszej kwatery. Wieś jest znacznie większa niż się spodziewaliśmy (jeden z kolegów naliczył ponoć blisko 70 budynków) i zamieszkana przez Rosjan (nie ma tutaj rdzennej ludności). Znajdują się w niej również trzy niewielkie sklepiki (m.in. z pierożkami). Wchodzimy na teren stacji badawczej. W jej otoczeniu próżno szukać wypielęgnowanego ogródka i strzyżonych trawników. W zamian, na rosnących przy płocie baldaszkowatych (rodzina roślin zielnych) odnajdujemy niemal tropikalną różnorodność kózek i żuków (rodziny owadów z rzędu chrząszczy). To chyba „entomologiczny raj". Naszym gospodarzem jest starszy pan – profesor ekotoksykologii Deward Stom. Pomijając kurtuazyjne powitania, instruuje nas na temat zasad współżycia społecznego na terenie bazy, a okazuje się, że dzielimy ją z grupą studentów biologii z Irkucka odbywających praktyki dyplomowe, kilkoma rosyjskimi rodzinami zażywającymi wakacyjnego wypoczynku oraz dużą grupą turystów z Kirgizji. Piętrowe drewniane budynki robią dość przyzwoite wrażenie. W środku znajdują się łóżka, a na nich czyste śpiwory. Woda ze studni czerpana jest do odpowiednich naczyń za pomocą pompy (nie trzeba pić wody z Bajkału). Nieco gorzej z myciem. Codzienna toaleta odbywa się na podwórzu przy użyciu zimnej wody, którą nalewa się do plastikowych pojemników przymocowanych do drewnianego stojaka. W dnie pojemnika znajduje się otwór blokowany przez ruchomy kołek. Wystarczy go podnieść i już mamy bieżącą wodę. „Gorąca kąpiel" jest możliwa co jakieś trzy dni, dzięki tzw. banii (sauna plus umywalnia z miednicą i odpływem w podłodze – swoją drogą, fantastyczna rzecz). Największych przeżyć dostarcza jednak wizyta w drewnianym, suchym sanitariacie, gdzie nie ma na czym usiąść (też idzie przywyknąć). Koszt zakwaterowania – podobnie jak w Polsce (300 rubli, czyli 30 złotych).

Buriackie miejsce kultu na wyspie Olchon

Jedna z „ciepłych" zatoczek „Małego Morza"

Wybrzeże klifowe na Olchonie

Tajga pokrywająca szczytowe partie Bajkalskiego Hrebietu

Primorskij Hrebiet – góry wyrastające z jeziora

Badacz kontynentalnej granicy lasu w akcji

Piaszczyste wydmy zajmujące część wybrzeża Olchonu

Ale dość już narzekań, bo oto płonie ognisko, a gospodarz zaprasza na prawdziwy rosyjski barszcz. Po jakimś czasie ognisko zostaje przeniesione nad brzeg Bajkału. Mamy już nowych rosyjskich przyjaciół, a ich liczba systematycznie rośnie. Chyba wygraliśmy na loterii, rodząc się nad Wisłą. W pewnym momencie nasi przyjaciele odśpiewują swój hymn narodowy (zwyczaj ten wydał nam się nieco dziwny). Chyba musimy zrobić to samo. W tle szumi Bajkał, a z naszych gardeł rozbrzmiewa Mazurek Dąbrowskiego. Wśród owacji na stojąco kończy się pierwszy dzień pobytu.

Wykłady w terenie

Zmianę strefy czasowej znosimy dość dobrze (różnica czasu pomiędzy Obwodem Irkuckim, a Polską wynosi aż siedem godzin) i przed południem jesteśmy już po śniadaniu. To dobrze się składa, gdyż właśnie oczekuje na nas profesor botaniki – Andriej Lisztwa, który wygłosi wykład na temat roślinności tajgi. Ku naszej uciesze prelekcja odbędzie się w terenie. Podążamy, zatem leśną drogą wiodącą w głąb doliny Bolszej Kalinki, pośród sprawiających swojskie wrażenie brzozowo-sosnowych drągowin. Gdzie podziały się wiekowe drzewa i charakterystyczna dla naturalnych lasów nekromasa? Otóż otacza nas „secondary forest" (wykład odbywa się w języku angielskim), który powstał zaledwie kilkadziesiąt lat temu w wyniku sukcesji wtórnej. Wcześniej dolina „tętniła życiem", stanowiąc miejsce intensywnego wydobycia złota. Niemniej jednak można tutaj znaleźć większość charakterystycznych gatunków tajgi jasnej. Część z nich spotykamy na co dzień w naszych lasach. Inne należą do bardzo podobnych, pokrewnych gatunków. Nie brakuje jednak elementów zupełnie dla nas nowych. Przyznam, że średnio ucieszyła mnie informacja, iż obok pospolitej u nas brzozy brodawkowatej i omszonej rośnie tu jeszcze brzoza szerokolistna („konia z rzędem" temu, kto je wszystkie rozróżni w trakcie pomiarów), a modrzewiowi syberyjskiemu towarzyszy (na szczęście rzadko) bardzo doń podobny modrzew daurski (gatunek dalekowschodni). Bardziej martwi mnie jednak, że w całej okolicy tajga była, mniej lub bardziej intensywnie, użytkowana (szukamy przecież pierwotnego lasu), a i zanieczyszczenia przemysłowe co nieco wpływają na jej kondycję. Po dwóch godzinach marszu docieramy do polanki, gdzie stoi solidny słup, a na nim tablica z napisem „Zapowiednaja Zona" (odpowiednik naszego rezerwatu ścisłego). Dalej, wstęp wzbroniony. Prawdziwej tajgi dziś nie zobaczymy. W trakcie postoju każdego z nas otacza brzęcząca aureola. Jednak w większości składa się ona z nieszkodliwych muszek, a ze strony komarów możemy liczyć na, co najwyżej, umiarkowane zainteresowanie. Kleszcze... tego lata chyba poszczą. Akcja szczepień, litry repelentów i przemyślne moskitiery – to chyba falstart. Wracamy do wioski, gdzie wieczorem czeka nas jeszcze wizyta w laboratorium, na nieoficjalne zaproszenie studentów z Irkucka. Wykonują oni mikrobiologiczne badania próbek wody z jeziora, co służy ustaleniu wpływu, jaki na ekosystem Bajkału wywiera papiernia zlokalizowana na jego południowym krańcu (na szczęście dzieli nas od tego miejsca około 100 km).

Mikrokosmos „Zapowiedniej Zony"

Następny dzień jest już ostatnim, jaki spędzimy w Górach Nadbajkalskich, co niechybnie oznacza, że musimy „na zapalenie płuc" zebrać jakiś sensowny materiał dotyczący struktury drzewostanu tajgi jasnej. Istnieje tylko jedno rozwiązanie – trzeba wejść do „Zapowiedniej Zony". Rzeczywiście, natychmiast po przekroczeniu jej granic pojawiają się grubsze drzewa, znikają zaś pniaki i sterty śmieci, niewątpliwe oznaki częstego bytowania człowieka rozumnego. Pomimo tego, sosnowy las porastający górskie zbocza nie robi szczególnego wrażenia, nieodparcie kojarząc się z karpackimi przedplonami. Prawdziwy mikrokosmos kryje się jednak w mozaice runa, ścielącego się u naszych stóp. Po wzorzystym kobiercu mchów, borówek i gruszy-

czek pełzają puszyste kłosy widłaków. Z ich mroczną zielenią kontrastują oszklone poranną rosą, mięsiste, seledynowe liście jakiejś nieznanej nam rośliny. Nad wszystkim zaś, swe ażurowe baldachimy roztaczają rododendrony i kamczackie jagody (gatunek suchodrzewu) ze swymi atramentowymi owocami. Ostatnią nutę tej kompozycji tworzą kwitnące krzewinki bagna (roślina ta rośnie tu pomimo stosunkowo suchych siedlisk). Można pozazdrościć miejscowym krasnalom. Przez chwilę wspinamy się po stromym stoku nieświadomi, iż na najbliższym grzbieciku czai się ciekawostka. Zjawiają się stare, majestatyczne sosny otoczone wiankiem młodego pokolenia. Powstało ono pod okapem drzew matecznych bez udziału procesów wielkopowierzchniowego rozpadu. Zupełnie przypadkowo natrafiliśmy na obraz burzący powszechne przekonania dotyczące cyklu rozwojowego tajgi jasnej. Do bazy wracamy późnym wieczorem. Okazuje się, że w międzyczasie minęły nas nie lada atrakcje. Irek (organizator wyprawy) z częścią uczestników urządzili sobie wycieczkę na Skriepier (pobliski szczyt), z którego roztaczają się cudowne widoki na Bajkał i otaczające góry. Natomiast po południu odbył się wykład naszego Gospodarza na temat ekologii jeziora, na którą to okazję zaangażowano dwie atrakcyjne (jak wynika z relacji męskiej części audytorium) tłumaczki (Profesor nie mówi po angielsku, a nasza młodzież nie rozumie rosyjskiego).

W drodze na wyspę Olchon

Rankiem na pokładzie kutra opuszczamy Bolszoje Koty. Jezioro spowija mleczno-biała mgła. Woda wydaje się jakaś gęsta. Jej nieruchoma tafla lśni stalowym odcieniem, spod którego wyziera groźna czerń. Z otaczającej mgły wynurzają się jakieś cienie, by po chwili znów się w niej rozpłynąć. To stadka mew białogłowych i trudnych do zidentyfikowania azjatyckich kaczek. Wracamy tą samą drogą do Irkucka, by następnie obrać kurs na północ. Celem jest odległy o około 300 km Olchon – największa z bajkalskich wysp, leżąca w połowie długości jeziora w pobliżu zachodniego brzegu. Droga wiedzie przez rozległy płaskowyż, wśród pastwisk i pszenicznych pól, przecinając niekiedy płytkie doliny małych rzeczułek. Co kilka kilometrów autokar musi zwalniać niemal do zera, z uwagi na towarzystwo krów, które zwykły beztrosko przechadzać się po jezdni. Niemal jak w Indiach. Niektórymi stadami opiekują się autochtoniczni „kowboje". Noszą oni kapelusze, lecz jeżdżą na oklep. To Buriaci – lud spokrewniony z Mongołami (należą do nich widziani w Irkucku „Indianie"). Większość stad pozostaje jednak bez trwałej opieki. Na Syberii krowy, konie i psy mogą zażywać wolności włócząc się do woli po polach, stepach, lasach i bagnach. Po chwili pojawia się jakaś osada, a w niej murowany (co jest tutaj rzadkością) kompleks przydrożnych barów. Można w nich kupić nieźle smakujące buriackie potrawy – pozy (trochę podobne jak nasze pyzy) i czeburieki (wariant naleśników z mięsem). Podróż trochę się dłuży, a brzuchy mamy pełne, więc atmosfera staje się senna. Gapiąc się w szybę powoli zapadam w letarg. Nagle do mojej świadomości dociera, że otacza nas prawdziwa dzikość. Aż po horyzont rozpościera się naturalna modrzewiowa tajga z domieszką brzóz i pojedynczych sosen. Pośród

Primorskij Hrebiet – strome zbocza i głębokie doliny stanowiące siedlisko sosnowej tajgi

„Szamanka" – święta skała Buriatów

Grupa ekspedycyjna u wrót rezerwatu ścisłego w dolinie Bolszej Katinki

Ołtarzyk „obo" – miejsce samotnej modlitwy Buriata

Sielankowy żywot wolnych syberyjskich koni

Poranne mgły tańczące na zaklętej w bezruchu tafli jeziora

Spalony słońcem lasostep na zachodnim brzegu jeziora Bajkał

zielonego morza, niczym maszty, stoją pnie starych obumarłych modrzewi. W wielu miejscach piętrzą się sterty pogiętych i połamanych drzew. Jakby wszystkie żywioły – ogień i wiatr, śnieg i mróz zawarły jakiś tajemny pakt, by dokonać dzieła zniszczenia. Jednak wśród szalejącej śmierci bujnie rozkwita życie, nieustannie zalewając ziemię zielenią młodych drzewek. Tak bije serce wschodniosyberyjskiej tajgi. Po kilkudziesięciu kilometrach las niespodziewanie znika z krajobrazu, podobnie jak asfalt z drogi. Otaczające wzgórza pokrywa spalony słońcem słomkowo-żółty step, pośród którego, tu i ówdzie wyrastają skalne ostańce. Z niskich traw ciekawsko wyglądają susły, co wywołuje falę ekscytacji w naszym autokarze. Wzgórza rosną i zmieniają się w góry, coraz śmielej ukazując swe skalne tworzywo. Wreszcie, nie tylko niebo, ale i ziemię pokrywa nieskazitelny błękit. Wróciliśmy nad Bajkał.

Docieramy do miejsca, w którym odbywa się przeprawa promowa na Olchon. Wokół rozkwita handel pamiątkami. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się ozdoby i biżuteria, wykonane z miejscowych półszlachetnych kamieni. Niestety, ich złoża są już na wyczerpaniu. Moją uwagę przykuwa jednak metalowy barak, stanowiący punkt koordynacyjny akcji odśmiecania „Morza Syberii". Można tutaj wymienić zebrane śmieci na stosowne gadżety. Jednakże, czas na przeprawę. Prom przemierza kilkusetmetrową cieśninę oddzielającą zachodni brzeg jeziora od południowo-zachodniego krańca wyspy. Linia brzegowa jest po obu stronach urozmaicona, tworząc kilka zatok. Po naszej prawej burcie, w najwęższym miejscu cieśniny, skaliste klify tworzą coś na kształt mistycznej bramy, za którą z oślepiającym blaskiem otwiera się tafla południowego Bajkału. W tym właśnie miejscu ktoś dostrzega, unoszącą się na wodzie, brązową kulę. To nerpa! Nareszcie udało się spotkać dziką bajkalską fokę (a miałem nadzieję zobaczyć całe stada). Zwierzę jednak szybko chowa się pod powierzchnią. Przybijamy do brzegu.

Wioska z „dzikiego zachodu" i Żółte Jezioro

W głąb wyspy prowadzi szeroka bita droga, której towarzyszy monstrualna linia energetyczna. Trochę to zaskakujące, gdyż spodziewaliśmy się dzikiego zakątka na końcu świata. Podążamy na północ wśród wzgórz pokrytych stepem. Ich łagodne zbocza spływają ku wijącemu się wybrzeżu, przeglądając się w błękitnych lustrach urokliwych zatoczek. Po kilku kilometrach na wierzchowinach znowu czerni się las. Tymczasem zachodni brzeg jeziora zdołał się oddalić na dobrych kilka kilometrów, tworząc miejsce dla „Małego Morza" (jak nazywana jest część Bajkału położona na zachód od Olchonu). Po przebyciu 40 km (wyspa ma aż 80 km długości i 15 km szerokości) dojeżdżamy do miejscowości Chużyr, największej spośród kilku istniejących tu osad. Sprawia ona wrażenie przeniesionej wprost z „dzikiego zachodu". Ulice mają wygląd klepiska, a wśród gęstej, drewnianej zabudowy nie brakuje sklepów (w tym niemal luksusowych) i barów. Jednak rumaki zostały zastąpione przez stada krów, a rewolwerowcy przez tabuny turystów. Miasteczko zamieszkują zarówno Rosjanie, jak i Buriaci. Czasem pod jednym dachem, czego przykładem jest nasza kwatera.

Następnego dnia „zajęcia" odbywają się w podgrupach. Jedna penetruje sklepy i kawiarnie. Druga zażywa uroków piaszczystej plaży (Bolszoje Koty oferowały jedynie wersję kamienistą) oraz kąpieli w Bajkale („Małe Morze" jest jego najcieplejszą częścią – temperatura wody sięga tu 18°C). Inni wybrali się „pomoczyć kije" (to był chyba najmniej trafny wybór). Na mnie zaś spoczywała realizacja programu naukowego pt.: „kontynentalna granica lasu". Aby połączyć przyjemne z pożytecznym, sam dołączyłem do dwóch kolegów podążających nad Żółte Jezioro. Jest to słone jeziorko położone w górach południowej części wyspy, stanowiące jedyny tu zbiornik wody powierzchniowej (na Olchonie nie ma żadnych rzek). Obraliśmy możliwie najkrótszą trasę na przełaj. Mijamy stary, dostojny sosnowy las (w którym urządzono komunalne

wysypisko śmieci) oraz zarastającą piaszczystą wydmę, by po chwili piąć się po stepowym zboczu. Zewsząd otacza nas terkocząco-grzechocząca krzątanina. Dźwięk ten wydają kolorowe skrzydła trajkotek (krewniacy naszych pasikoników), które jednym skokiem wzbijają się w powietrze, po czym kołują nad naszymi głowami, by w końcu ponownie opaść na ziemię. Po kilku sekundach numer się powtarza, ożywiając powietrze niemal wszystkimi kolorami tęczy (czerwony, zielony, niebieski, żółty i brązowy). To druga już odsłona „entomologicznego raju". Stąpamy ostrożnie, by nie nadepnąć jakiegoś szczytomordnika (jadowity wąż spokrewniony z grzechotnikiem). Wszystkie się jednak gdzieś pochowały. Być może z powodu upału. Temperatura sięga 35°C, pot zalewa oczy, a słońce bezlitośnie smaży skórę. Po jakimś czasie mogę już uchodzić za Buriata. Słońce daje się we znaki również roślinom (aby zobaczyć soczyście zielony, kwitnący step, trzeba tu przyjechać wiosną). Pomimo tego bez większego trudu odnajdujemy jeszcze, kwitnące na niebiesko, czerwono i żółto rośliny z rodziny goryczkowatych, goździkowatych i astrowatych. Często spotykamy kępy szarotek (u nas to rzadkość), a gdzieniegdzie swe, jakby plecione na specjalną okazję, kłosy ukazuje królowa stepowych traw – ostnica.

W końcu docieramy do upragnionej ściany lasu, gdzie w cieniu modrzewi i sosen można trochę odsapnąć (kontynentalne powietrze pomimo wysokiej temperatury nie jest parne i całkiem dobrze nadaje się do oddychania). Drzewa przy granicy ze stepem są nieco rachityczne, ale już 30 metrów dalej sprawiają dość okazałe wrażenie. Granica lasu i stepu ma, zatem charakter ostry (brak strefy przejściowej), bądź została antropogenicznie podwyższona. Dalej podążamy już krętą dróżką przez las. Dość często napotykamy stare, okazałe sosny, a w lukach drzewostanu bujnie rozwija się ich młode pokolenie. Jednak od czasu do czasu można również dostrzec niemal świeże pniaki (to szkoda, gdyż znajdujemy się na terenie parku narodowego). Nigdzie natomiast nie mogę dostrzec, powszechnej we wszystkich dotychczasowych typach tajgi, bieli brzozowych pni. Mija już piąta godzina marszu, a jeziora wciąż nie widać. Nagle w niewielkiej trawiastej dolinie pojawia się coś na kształt wielkiej kałuży. Mamy środek lata i jezioro jest na wpół wyschnięte. Po chwili słychać piski, chichoty i okrzyki. Pełno tu turystów, których przywiozły stojące na brzegu marszrutki (14-osobowa wersja znanego samochodu terenowego UAZ). Poza językiem rosyjskim, rozbrzmiewa również angielski i... polski. Główną tutejszą atrakcją jest tarzanie się w błocie wyścielającym dno jeziorka (posiada ono właściwości lecznicze), co wybitnie ułatwia płytka, nieprzyzwoicie ciepła woda (co najmniej 25°C). Także postanowiliśmy trochę się pomoczyć.

Droga powrotna mija jakby szybciej i wkrótce znów stąpamy po stepowych trawach. Spieszymy na lokalny szczycik, na którym przycupnęło kilka skalnych bloków. Rozciąga się stąd widok na taflę „Małego Morza", gdzie właśnie toczy się gra kolorów. Ledwie słońce zdoła wygładzić fale, zdobiąc je szlachetnym błękitem i głębokim szmaragdem, a już wiatr burzy to misterne dzieło, rozlewając sine i stalowe plamy. Zmaganiom tym, gdzieś z przestworzy przygląda się krążący orzeł i tylko

Bolszoje Koty (prawie) z lotu ptaka

Wnętrze banii

Białe piargi osypujące się wprost w odmęty jeziora

Główna ulica Chużyru – największej osady na Olchonie

Słone mokradło w pobliżu skąpanej w słońcu piaszczystej plaży

Szamanka (święta skała Buriatów) trwa w wyniosłej obojętności na brzegu jeziora. Na kwaterze czekają na nas bajkalskie przysmaki. Wprawdzie zajadanie „uchy" wymaga nieco wysublimowanego smaku (do zupy dostają się ryby wraz z płetwami, głowami, oczami i częścią łusek), lecz na widok wędzonych omuli i filetów w cieście ślinka cieknie (omul to na pewno jeden z najsmaczniejszych endemitów na świecie). Po kolacji, wraz z zapadającym zmrokiem, nadciągają burzowe chmury i rozpoczyna się festiwal błyskawic. Niebo iskrzy się wszędzie dookoła, jakby ognisty pomost rozpościerał się nad Olchonem, by połączyć przeciwległe brzegi Bajkału. Deszcz jednak padać nie ma zamiaru (burze pozbawione deszczu to częste w tych stronach zjawisko).

Nieopodal najgłębszego miejsca Bajkału

Nazajutrz czeka nas zwiedzanie północnej części wyspy. Wynajętą marszrutką podążamy jedną z gruntowych dróg (a jest ich tutaj niemało) prowadzącą wzdłuż wybrzeża, mijając sosnowe starodrzewy przeplatane stepem. Samo wybrzeże jest początkowo dość płaskie. Urozmaicają je jedynie niewielkie zwydmienia. Inny krajobraz panuje po przeciwnej stronie „Małego Morza", gdzie wznosi się Bajkalskij Hrebiet (główny łańcuch Gór Nadbajkalskich). Nadbrzeżne pasmo wydaje się niemal pozbawione roślinności, jakby polukrowane białymi piargami, osypującymi się wprost w błękitną toń jeziora. Dopiero w drugim szeregu wyrastają wyższe szczyty odziane w ciemną szatę tajgi. Wokół jednego z nich wije się sino-popielaty szal. Tajgę trawi pożar. To któraś z nocnych błyskawic powołała go do istnienia. Zbliżamy się do północnego przylądka wyspy. Brzeg nagle podnosi się tworząc urwiste klify. Wychodnie ciemnych skał wżynają się w trzewia jeziora budując malownicze półwyspy. Ich pionowe, ponad 200-metrowe ściany spadają do fiordowych zatoczek, których strzegą, wyrastające z głębin, skalne iglice. Pod naszymi stopami krążą mewy, a płuca wypełnia północny wiatr. Klify te zajmują szczególne miejsce w tradycji Buriatów (nie zawsze chlubnej z punktu widzenia naszych standardów kulturowych) i przyciągają turystów. Najbardziej znaną jest skała, z której, jako bezużyteczne, zrzucano do wody bezpłodne kobiety. Jeszcze kilka kilometrów i już stoimy na skałach wieńczących przylądek. Niemal dookoła rozpościera się „Morze Syberii", lecz wzrok ucieka ku północy. Z lewej strony bielą się piargi Bajkalskiego Hrebietu, po prawej zaś majaczy Półwysep Święty Nos. Między nimi zionie czeluść, w której oko próżno szuka oparcia, błądząc w sinej nicości. Jakby przestrzeń rozłupać na dwoje. To północny Bajkał. Jednak to jeszcze nie koniec wrażeń. Czeka nas, bowiem wizyta nad „Wielkim Morzem" (jak nazywana jest część jeziora położona na wschód od Olchonu). Po kilkunastu kilometrach dojeżdżamy do maleńkiej osady położonej tuż nad brzegiem jeziora, u wylotu urokliwej dolinki, w cieniu Żimy (najwyższy szczyt na wyspie, pokryty reliktową tajgą świerkową, gdzie na wieczny spoczynek udają się buriaccy szamani). Na kamienistej plaży nie brakuje turystów, lecz kąpieli w lodowatej wodzie (niewiele ponad 5°C) zażywają tylko Buriaci. Nieopodal brzegu (kilometr, może dwa) znajduje się największa słodkowodna głębia naszej planety (ponad 1600 m – trudno to sobie wyobrazić). Wracamy do Chużyru.

Noc pod gołym niebem

Po dokonaniu rekonesansu, kolejny dzień trzeba poświęcić na zebranie materiału badawczego. Musimy pobrać nawierty ze starych sosen rosnących w pobliżu klimatycznej, kontynentalnej granicy lasu. Tak się składa, że do tego celu nieźle nadaje się pobliski las sąsiadujący z plażą. Wśród wielu sędziwych drzew i bujnych odnowień naturalnych napotykamy pełno pniaków i śmieci (miła sceneria, jak na park narodowy). Wieczorem przyjeżdża autokar, który powiezie nas w Sajany. Niespodziewanie jednak spóźniamy się na ostatni kurs promu i przez całą (wyjątkowo chłodną) noc możemy wsłuchiwać się w szum Bajkału. Antidotum na chłód stanowi grzane piwo (jak się okazało, miejscowi nie znają tego specyfiku). Tak oto żegnamy „Morze Syberii".

Tekst: dr inż. Leszek Bartkowicz
Zdjęcia: Roman Pasionek

Uczestnicy wyprawy pragną serdecznie podziękować wszystkim osobom, które wsparły jej organizację. Szczególną wdzięczność winni jesteśmy **JM Rektorowi Uniwersytetu Rolniczego prof. Januszowi Żmiji**, który objął nasze przedsięwzięcie patronatem oraz udzielił nam znaczącego wsparcia finansowego. Gorące podziękowania składamy również prorektorowi ds. Dydaktycznych i Studenckich **prof. Włodzimierzowi Sady**, dziekanowi Wydziału Leśnego **prof. Stanisławowi Orłowi** oraz **Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie** za dofinansowanie wyprawy. Zaszczytem był także dla nas patronat **Dziekana Wydziału Leśnego UR**.

UDOJOWE STANOWISKO BADAWCZE

Katedra Energetyki i Automatyzacji Procesów Rolniczych na Wydziale Inżynierii Produkcji i Energetyki wzbogaciła się o stanowisko badawcze służące do realizacji prac naukowych nad automatyzacją i robotyzacją doju krów. Stanowisko to zlokalizowano w nowopowstałym Laboratorium Robotyzacji Procesów Technologicznych.

Konstrukcję tego stanowiska wykonała DeLaval Sp. z o..o. z wykorzystaniem najnowszych urządzeń stosowanych w instalacjach udojowych (ryc. 1.). Jest to efekt zawartej wieloletniej umowy o współpracy z naszym Uniwersytetem w dniu 3.08.2009 r. Od dłuższego czasu w katedrze trwają prace badawcze nad automatycznie sterowanym aparatem udojowym, którego parametry pracy odzwierciedlałyby naturalny proces doju krowy. Problem ten zamierza się rozwiązać z wykorzystaniem sztucznej inteligencji realizując projekt badawczy własny finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod numerem rejestracyjnym NN 313 154435.

Podstawowym urządzeniem, odpowiedzialnym za parametry doju maszynowego krów jest kontroler MP 700 (ryc. 2). Kontroler ten na bieżąco informuje dojarza o przebiegu doju (czas trwania, udój i in.).

Dane są automatycznie uaktualniane w programie zarządzającym stadem. Istnieje możliwość sterowania bramkami rozdzielającymi krowy po ich wydojeniu. Kontroler automatycznie zdejmuje aparat udojowy w momencie, kiedy zanika wypływ mleka ze strzyka. Urządzenie informuje o natężeniu wypływu mleka z aparatu udojowego (opcja z MM25) (ryc. 3).

Ryc.1. Udojowe stanowisko badawcze w Laboratorium Robotyzacji Procesów Technologicznych w Katedrze Energetyki i Automatyzacji Procesów Rolniczych

Ryc. 2. Kontroler MP 700 z procesorem MPC II

Ryc. 3. Widok miernika MM 25

Ryc. 4. System podciśnieniowy DVP-F

Ryc. 5. Sterownik pompy podciśnienia

Miernik mleka MM25 spełnia międzynarodowe normy ICAR dotyczące rejestrowania poziomu wydajności oraz pobierania próbek mleka. Gromadzone informacje w tym mierniku umożliwiają ustalanie indywidualnych dawek pokarmowych dla krów.
Niezwykle istotnym z punktu widzenia zdrowotności wymienia u krów jest stabilne podciśnienie dostarczane do komór podstrzykowych kubków udojowych. Stąd prezentowane stanowisko wyposażono w najnowocześniejszy z oferowanych system podciśnieniowy DVP-F z falownikiem (ryc.4.).

Sterowania podciśnieniem dokonuje sterownik z zaimplementowanym algorytmem regulatora PID (ryc. 5.).

Przy pomocy klawiatury można zmieniać ustawienia sterownika (wartość zadaną). Regulacja pracy pompy próżniowej powoduje zmniejszenie poziomu hałasu i pobór mocy. Testy prowadzone przez producenta wykazały oszczędność energii na poziomie 30-65%. Dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa instalację wyposażono w zawór bezpieczeństwa, który dodatkowo stabilizuje podciśnienie – nie dopuszczając do przekraczania wartości zadanej. Kolejnym urządzeniem udojowego stanowiska badawczego jest jednostka końcowa SR wyposażona w pływakowy czujnik poziomu mleka, który steruje pompą przesyłającą mleko do zbiornika schładzalnika (ryc. 6.).

Ryc. 6. Jednostka końcowa SR

Prezentowane stanowisko będzie również wykorzystane w procesie dydaktycznym Katedry, tak by naszego absolwenta przygotować do programowania działania nowoczesnych urządzeń sterujących procesami produkcyjnymi.

prof. dr hab. inż. Henryk Juszka
dr inż. Marcin Tomasik
dr inż. Stanisław Lis
mgr inż. Tomasz Kapłon
Katedra Energetyki i Automatyzacji Procesów Rolniczych
Wydział Inżynierii Produkcji i Energetyki

Dekoracje na Boże Narodzenie

Kraków, 6-7 grudnia 2009 r.

Na Wydziale Ogrodniczym UR w Krakowie odbyła się wystawa kompozycji roślinnych wykonanych przez studentów studiów podyplomowych Florystyka. Kierunek ten działa w naszej Uczelni od października 2009 roku. Pokazano także prace studentów studiów stacjonarnych Ogrodnictwa, którzy programowo realizują przedmiot „dekoracje roślinne".

Na wystawie prezentowano różne formy dekoracji na Boże Narodzenie. Najbardziej tradycyjną, a zarazem zapomnianą już była podłaźniczka, którą ogłoszono „królową wystawy". Pokazano różne formy choinek, od klasycznych po nowoczesne, a także niewielkie formy inspirowane choinką – rodzaj stroików do mniejszych wnętrz. Dużym powodzeniem cieszyły się wieńce bożonarodzeniowe, które można powiesić na drzwiach, a także typowe wieńce adwentowe z czterema świecami. Propozycją do dużych wnętrz była precyzyjnie wypleciona girlanda, a także wspaniałe wiklinowe kule i gwiazdy, które budziły powszechny zachwyt. Pokazano też ciekawe sposoby zdobienia doniczkowej poinsecji.

Twórcy kompozycji posługiwali się nowoczesnym warsztatem florystycznym, wykorzystując materiały tradycyjne (słoma, siano) i pozyskane z warunków naturalnych (borowina, mech, szyszki). Nie zabrakło oczywiście zielonych gałęzi jodły, świerka, żywotnika, jałowca, sosny, ostrokrzewu oraz nieulistnionych pędów o ciekawych barwach i kształtach.

Dopełnienie stanowiły kolorowe bombki, łańcuchy, gwiazdy, dzwoneczki i inne ozdoby, a także suszony materiał roślinny krajowy i zagraniczny.

Prawie wszystkie prezentowane prace zostały sprzedane, a dochód przekazano na Hospicjum św. Łazarza w Krakowie.

dr inż. Bożena Pawłowska

Prodziekan WO dr hab. Edward Kunicki, prof. UR i dr inż. Bożena Pawłowska otwierają wystawę

Świąteczne dekoracje

Spotkanie przedświąteczne pracowników i studentów Uniwersytetu Rolniczego

Kraków, 16 grudnia 2009 r.

Słowo i błogosławieństwo chleba ks. kardynała Franciszka Macharskiego

Otwierając spotkanie, **Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie prof. dr hab. Janusz Żmija** podkreślił, że tradycją stało się już coroczne spotkanie przedświąteczne pracowników i studentów, organizowane z myślą o integracji środowiska akademickiego naszej Uczelni. Z roku na rok cieszy się ono coraz większą popularnością również w środowisku krakowskim. Przybywają także nowi artyści, którzy swoimi występami uświetniają ten szczególny wieczór, a przede wszystkim dostojni Goście, wśród których, najważniejszą dla nas, tu zgromadzonych, jest obecność **Jego Eminencji Księdza Kardynała Franciszka Macharskiego**, który będąc z nami, nadaje uroczystości wymiar duchowy. Są także i inni wspaniali Goście – Przyjaciele naszej Uczelni, których witam z radością i których coraz liczniejsza obecność cieszy całe środowisko Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Wszystkich serdecznie witamy w naszym gronie!!!

Dzielenie chlebem, od lewej Rektor UJ prof. K. Musioł, ks. kardynał F. Macharski, Rektor UR prof. J. Żmija, Członek Zarządu Województwa Małopolskiego W. Kozak

Sygnałami myśliwskimi rozpoczął uroczystość Zespół Sygnalistów Myśliwskich „Hagard", a następnie JM Rektor powitał zebranych na uroczystości gości.

Spotkanie, podobnie jak w poprzednich latach poprowadził **prof. dr hab. Kazimierz Wiech** wprowadzając świąteczny nastrój słowami Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego:
Jest cicho. Choinka płonie. Na szczycie cherubin fruwa. Na oknach pelargonie. Blask świeczek złotem zasnuwa, a z kąta, z ust brata płynie Kolęda na okarynie.
Lulajże, Jezuniu,
Moja perełko,
Lulajże, Jezuniu
Me pieścidełko...

Chwila wspomnień

Profesor K. Wiech ze wzruszeniem przywołał wspomnienia z dzieciństwa: *Zamykam oczy i widzę ciemny pokój, kształt wielkiej (tak mi się wtedy czteroletniemu chłopcu wydawało) choinki, cień ojca próbującego gdzieś pod sufitem zawiesić na szczycie drzewka srebrną gwiazdę, którą sam wyciął z papieru. Widzę cień mamy, która uwija się wokół drzewka zawieszając wielometrowy łańcuch, obsypując gałązki srebrem anielskich włosów. Kolorowe bańki odbijają światło ulicznej lampy. Aniołowie bezszelestnie unoszą się wśród jodłowych gałęzi. Zapach lasu, żar kaflowego pieca, zapach pieczonego ciasta z kuchni, w której uwija się babcia Oleńka. To wszystko dla mnie? Nie, to dla tradycji – bo tak*

było w Kowlu, bo tak było we Lwowie, bo tak było w Krakowie sto, dwieście, trzysta lat temu – także w zeszłym roku, w tym samym miejscu, w obecności tych samych dostojnych gości, wielu tych samych osób, które widzę na Sali, kilku, niestety już nie ma.

Księże Kardynale!:

Nad bochnem chleba, modlitwa, i wyciągnięte dłonie,
skupiona twarz i oczy od tylu lat wpatrzone,
w to, co ukryte w największej z tajemnic
i słowa, wypowiadane z serca
z natchnieniem, których nigdy dosyć.

Pobłogosławienie chleba

Jego Eminencja ks. Kardynał Franciszek Macharski powiedział, że na Uniwersytecie Rolniczym już nie opłatek, który jest słabiutkim znakiem chleba, ale sam bochen chleba jest łamany. *To misterium Bożego Narodzenia stało się ciałem, domem Boga, przymierzem i przyjęło bliskość modlitwy przy żłóbku. Misterium Narodzenia Pańskiego, a więc nowonarodzonego dziecka, nie brzmi obco, nie psuje nastroju, wręcz przeciwnie, pokazuje, że jest to sprawa, która decyduje o wszystkim, bo to oznacza nie nienawiść a miłość. Pracowitą miłość, która dzieli się z innymi mocą pracy. Chleb to jest jednak owoc pracy ludzkiej, pracy umysłu, pracy dłoni, jak to brzmi tutaj w naszym Uniwersytecie.* **Jego Eminencja ks. Kardynał Franciszek Macharski** pobłogosławił chleb słowami: *proszę miłujcie tego Boga żeby zechciał przyjąć ten dar jakim jest miłość. Niech wszechmoc Boga zechce przyjąć nas Panu, żebyśmy podjęli to co najpiękniejsze i najważniejsze, żeby trwać w miłości Pana. Przyjmij Panie ten chleb, który przynieśliśmy w darze. Jest on owocem pracy rąk i umysłów, rozdzielmy go, aby nie było głodu. Przyjmij Panie i zechciej pobłogosławić nas wszystkich i naucz nas jak miłować Ciebie i każdego człowieka który stał się bliskim. Niech Was Błogosławi Bóg wszechmogący, Ojciec i Syn i Duch Święty.*

I zabrzmiały słowa wspólnej modlitwy *Ojcze nasz któryś jest w niebie...*

Magia kolędowania

Chór Uniwersytetu Rolniczego pod dyrekcją **Joanny Gutowskiej-Kuźmicz** zaśpiewał wszystkim znane kolędy: *Cicha noc*, *Mizerna Cicha*, *Kołysanka Marii* oraz *Gdy śliczna Panna*. Warto przypomnieć, że mają one wielowiekową tradycję. Przecież pierwsza znana kolęda pt. *Zdrów bądź, Królu Anielski* pochodzi z 1424 roku, a inna równie stara pt. *Chrystus się nam narodził* sprzed 1435 roku. Sto lat później – w XVI wieku, znanych już było około 100 kolęd, a wśród nich jedna z najbardziej znanych i śpiewanych do dzisiaj: *„Anioł pasterzom mówił, Chrystus się nam narodził, w Betlejem, nie bardzo podłym mieście, narodził się w ubóstwie Pan wszego stworzenia”*. Tak jak my, teraz, w ten sam sposób śpiewali przez prawie 600 lat, najpierw po łacinie, a potem po polsku, ci sami ludzie, mieszkańcy tej naszej polskiej ziemi. *„Przybieżeli do Betlejem”* brzmiało w kościołach i w domach już w XVI wieku, *„Gdy się Chrystus rodzi”* powstało w epoce baroku – jak zresztą wiele dotąd śpiewanych kolęd, a *„W żłobie leży”* – to przecież utwór o wybitnie szlacheckim rodowodzie, napisany przez **Piotra Skargę** i był to prawdopodobnie polonez tańczony na dworze króla Władysława IV! *„Pójdźmy wszyscy do stajenki”* to wszak wspaniały, radosny marsz, a *„W dzień Bożego narodzenia”* toż to... mazur, o ludowym rodowodzie. I wreszcie *„Bóg się rodzi”* – jedna z najbardziej uroczystych kolęd, śpiewanych w czasie pasterki już w XVIII wieku – autorem słów jest **Franciszek Karpiński**, a wyczuwalny jest w niej także rytm poloneza.

Kolędy w wykonaniu Chóru Uniwersytetu Rolniczego wprowadziły uczestniczących w spotkaniu w prawdziwie Bożonarodzeniowy nastrój – zostały wykonane precyzyjnie i subtelnie z wielką emocją, a równocześnie lekkością i radością z kolędowania.

Chór wystąpił w 65-osobowym składzie dając kolejny raz dowód, że 6-letnia, wytrwała praca nie idzie na marne!

Zespół Sygnalistów Mysliwskich „Hagard”

Licznie zebrani uczestnicy spotkania przedświątecznego

Chór Uniwersytetu Rolniczego

Studencki Zespół Góralski „Skalni”

Męski Chór Środowiska Akademickiego

Teatr Zorganizowanych Studentów UR

Prof. Kazimierz Wiech

Jasełka w wykonaniu „Skalnych"

Wycieczka do Ziemi Świętej

Nie każdy miał szczęście być w Ziemi Świętej, stąpać po miejscach świętych, po śladach Chrystusa, Apostołów, Pierwszych Chrześcijan, Męczenników. Nie każdy mógł oddychać tym samym powietrzem, dotykać kamieni wygładzonych dłońmi wiernych, pokrytych pocałunkami i łzami, napełnionych miłością, życzeniami i prośbami. Ta „pielgrzymka" była możliwa, bo... na parę minut przenieśliśmy się do tego cudownego miejsca, gdzie „WSZYSTKO" miało swój początek, oglądając fragmenty filmu pt. *W cieniu Bożych skrzydeł (cz. III)*, nakręconego ponad 2 lata temu przez **Jerzego Charuzę** (Firma Stage Art), i słuchając słów biblisty – **księdza Romana Bogacza**.

Góralskie kolędowanie

Powodów wspólnego kolędowania jest wiele – kolędy „żyją" – żyją w śpiewie Polaków od z górą 500 lat. Gdyby je policzyć to wraz z pastorałkami jest ich ponad 500. W języku polskim kolęda oznaczała kiedyś podarunek, którym wzajemnie – w kościołach i w domach obdarzali się ludzie wierni tradycji religijnej i świeckiej. Może polskie kolędy nie są tak znane na świecie, ale są piękne – wiążą nas ze staropolskim językiem, z ginącym już światem wspólnego muzykowania i podśpiewywania. Jest taka piękna kolęda rzadko już śpiewana, którą warto przypomnieć, bo roi się w niej od tak bliskich nam, pracownikom tego Uniwersytetu, przyrodniczych akcentów:

Dziwna na świecie stała się odmiana
Że nazarejski kwiat wrzucon do siana
O siano siano, co to tobie było
Że będąc sianem w kwiat-eś się zmieniło
Szczęśliwa łąko, któraś temu sianu
Stać się kazała za pościółkę Panu
O siano siano, wszystek kwiat różany
Przechodzisz dzisiaj narcyz w tulipany
Szczęśliwa kosa co to siano ścięła
Że Jezusowi na łoże stanęła
O siano siano zapach w tobie zdrowy
Przechodzisz bowiem i kwiat lilijowy

W ten zaczarowany świat ludowej tradycji, w którym miejsce narodzenia Chrystusa przeniesiono z Ziemi Świętej do Polski, gdzie pasterzom zaczęto nadawać polskie imiona: Bartuś, Maciek, Waluś, gdzie pojawiły się ludowe instrumenty – dudy, piszczałki, cymbały, a całość zawierała opisy obyczajów panujących na wsi przeniósł nas zespół „Skalni", który jak żaden inny, potrafi przekazać ducha ludowych kolęd, mających swoje źródło w XVII-wiecznym baroku. Studencki Zespół Góralski „Skalni" UR zaśpiewał kolędy po góralsku, jak zwykle z ogromnym temperamentem, a także przedstawił zabawne jasełka w strojach kolędników z Podhala. Uczestnicy opłatkowego spotkania nagrodzili zespół gromkimi brawami za wspaniałe i brawurowe wykonanie programu.

Po ludowości czas na współczesność

Na każdym spotkaniu opłatkowym przedstawiamy nam nowy zespół, który powstał na Uniwersytecie Rolniczym. W tym roku był to Teatr Zorganizowanych Studentów UR założony przez Annę Hostyńską (kiedyś studentkę, a obecnie doktorantkę w Katedrze Botaniki UR), który przedstawił specjalnie przygotowanym na spotkanie świąteczne mini-spektakl pt. *Do Betlejem nie jest tak daleko...* Zespół, pomimo debiutanckiej tremy, zaprezentował się bardzo dobrze, a wzruszający tekst celnie oddał problemy współczesnego społeczeństwa, często zapominającego o podstawowych prawdach.

Słowa wieszcza

Adam Mickiewicz, w czasie wykładu na temat literatury słowiańskiej w 1841 roku powiedział:

Nie wiem, czy jaki inny kraj może się pochlubić zbiorem podobnym do tego, który posiada Polska. Uczucia w nich wypowiedziane, uczucia Macierzyńskie, gorliwej czci najświętszej Panny dla Boskiego Dzieciątka są tak delikatne i święte, że tłumaczenie prozą mogłoby je spospolitować. Trudno znaleźć w jakiejkolwiek innej poezji wyrażenia tak czyste, o takiej sło-

dyczy i takiej delikatności. Podobny ton uderza w opinii **prof. Stanisława Dobrzyckiego**: *Chyba nigdzie pieśni na Boże Narodzenie nie stały się czymś tak bardzo narodowym, tak dziwnie przez cały naród ukochanym i pielęgnowanym tak jak w Polsce.*

I jeszcze jedna refleksja

Gdybym był Chopinem, gdybym był daleko,
gdybym tęsknił i płakał to pewnie łzy spadające na pięciolinię
ułożyłyby same to,
co zapisane w duszy – scherco,
wyniesione z domu, usłyszane na łące, w lesie,
w tańcu weselnym, w kościelnym śpiewie,
nad grobem i przy żłóbku.

Gdybym był Chopinem,
gdybym patrzył z góry, z chmur szczęścia i uśmiechu,
to pewnie krople deszczu
spadające na skiby zaoranego pola
tworzyłyby same, melodię polskiego serca
Polskiej kolędy,
Mizernej, cichej śpiewanej wśród nocnej ciszy, przy żłobie,
w którym Jezus leży wśród pasterzy i owiec.

Gdybym był Chopinem...

Wśród kolęd, które za chwilę usłyszymy w wykonaniu Męskiego Chóru Środowiska Akademickiego Krakowa przy Uniwersytecie Rolniczym, jest także najbardziej znana na świecie spośród polskich kolęd: „Lulajże Jezuniu", której melodia przewija się w Scherco h-moll Fryderyka Chopina, napisanym gdzieś z dala od kraju, do którego tak tęsknił, a do którego już nie powrócił.
Męski Chór Środowiska Akademickiego Krakowa, pracujący pod dyrekcją **Joanny Gutowskiej-Kuźmicz** ma już prawie trzy lata, a tworzą go w dużej części byli członkowie Krakowskiego Chóru Akademickiego UJ, pracownicy UR oraz innych uczelni Krakowa.
W ostatnim punkcie programu wystąpiło „kilkupokoleniowe" trio w składzie:

Wspólna Wigilia

Joanna Gutowska-Kuźmicz, **Maria Myczkowska** oraz **Kazimierz Wiech**, śpiewając przy akompaniamencie muzyki wzruszającą kolędę: „Witaj gwiazdko złota".

Muzyka tej samej kolędy była tłem dla słów, które, na zakończenie spotkania powiedział prowadzący wieczór:
Każdy nosi w sercu kolędę, ukrytą we wspomnieniach, nuconą w drodze do pracy, śpiewaną głośną w domu, z którego odeszły dzieci, uleciały dusze...
Na granatowym niebie, gdzieś pośród gwiazd miliona,
Stoi Panna Najświętsza, tuli w swoich ramionach
Dobroć i miłość.
A obok Józef stary, spogląda z góry na ziemię
Uśmiecha się, oparty na lasce słucha
Słów uwielbienia
A aniołowie w locie, pył złoty rozsiewają.
Trzymają się za ręce, tańczą, głośno śpiewają
Gloria, gloria
Wychodzą z lasu zwierzęta, lśni sierść, świecą oczy
Na śniegu zostawiają ślad tego, co przemija
Ziemskiego życia
A u nas, przy choince nad wielkim bochnem chleba
Przystanie każdy, któremu bliska jest chwila
Miłości i przebaczenia

Dziękujemy JM Rektorowi UR za zorganizowanie spotkania, Jego Eminencji Kardynałowi Franciszkowi Macharskiemu za słowo i błogosławieństwo, Joannie Gutowskiej-Kuźmicz za przygotowanie muzyczne i muzyczną oprawę spotkania, Zespołom „Hagard" i „Skalni" pod kierunkiem Brzuchacza, Chórowi UR oraz Męskiemu Chórowi Środowiska Akademickiego za wspólne kolędowanie.

Szczególne podziękowania dla debiutantów – Teatru Zorganizowanych Studentów UR pod kierunkiem Anny Hostyńskiej oraz solistkom Marysi Myczkowskiej i Ewelinie Amrożkiewicz.

Spotkanie zakończyło tradycyjne „dzielenie się chlebem", pobłogosławionym przez Jego Eminencję Kardynała, roznoszonym wśród zebranych przez studentów z życzeniami radości i zdrowia, sukcesów i poczucia, że żyjemy w środowisku bliskich sobie ludzi.

prof. dr hab. Kazimierz Wiech

„13" NIE BYŁA PECHOWA

Kraków, 21 listopada 2009 r.

21 listopada 2009 r. w sali gimnastycznej Studium Wychowania Fizycznego, został rozegrany XIII Turniej Pokoleń w Siatkówce.

W turnieju wzięły udział cztery zespoły męskie: studenci AZS i 3 zespoły absolwentów podzielonych na grupy wiekowe. Do turnieju pań zgłosiły się 2 zespoły studentek AZS oraz 2 drużyny absolwentek.

W obu grupach zwyciężyły zespoły studentów AZS. Na boisku można było oglądać pracowników UR i byłych zawodników sekcji siatkówki.

Wiele udanych zagrań zaprezentowali **prof. J. Starzyk**, **dr hab. K. Januszek** i **dr J. Socha**. Zawody cieszyły się dużą frekwencją. Ponad 100 zawodników i zawodniczek zaprezentowało wysoki poziom sportowy i ambitną postawę.

Po turnieju uczestnicy przenieśli się do Klubu „Arka" gdzie przy dźwiękach muzyki i poczęstunku w miłej atmosferze integrowały się pokolenia siatkarskie. Wspomnieniom i żartom nie było końca. Uczestnicy zobowiązali organizatora do rozegrania XIV Turnieju za rok.

Turniej zorganizowali: Studium Wychowania Fizycznego pod kierownictwem **mgr Janusza Zachary** oraz Klub Uczelniany AZS UR.

Organizator:
mgr Zbigniew Mickiewicz

Turniej pokoleń w siatkówce

Wydawnictwo UR poleca

Leśnictwo w górach i regionach przemysłowych. Monografia wydana z okazji 60-lecia powołania Wydziału Leśnego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie
Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Kraków 2009
wyd. I, 184 s., nakład 300 egz., format B5, oprawa miękka
ISBN 978-83-60633-27-4

Autorami rozpraw składających się na tę monografię są profesorowie obchodzącego jubileusz Wydziału Leśnego: **Stanisław Brożek**, **Andrzej Jaworski**, **Wojciech Krzaklewski**, **Krystyna Przybylska**, **Janusz Sabor**, **Janusz M. Sowa**, **Józef Walczyk** i **Wojciech Ząbecki**, przy czym tom otwiera tekst autorstwa dyrektora Lasów Państwowych **Mariana Pigana** prezentujący wyzwania, jakie stoją przed tym przedsiębiorstwem na obszarach górskich i w regionach przemysłowych. Pozostałe tematy poruszane w opracowaniu to: różnorodność siedliskowa lasu, hodowla lasu bliska naturze, wybrane problemy rekultywacji leśnej, gospodarowanie zasobami leśnymi w świetle idei leśnictwa wielofunkcyjnego, biotechnologia w leśnictwie praktycznym, współczesne pożytki z lasu, oferta techniki wobec leśnictwa oraz rola ochrony lasu w utrzymaniu stabilności ekosystemów leśnych. Książka jest bogato ilustrowana, zawiera m.in. ponad 40 kolorowych fotografii.

Prawda, dobro i piękno w naukach rolniczych.
Referaty wygłoszone podczas dni Jana Pawła II w latach 2006–2008
Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Kraków 2009
wyd. I, 128 s., nakład 150 egz., format B5, oprawa miękka
ISBN 978-83-60633-31-1

Dni Jana Pawła II organizowane są przez polskie środowiska naukowe dla uczczenia pamięci Wielkiego Rodaka i wykazania, że jego idee stanowią żywe źródło inspiracji dla twórców nauki. Autorami referatów zamieszczonych w prezentowanym tomie są profesorowie Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie: **Józef Bieniek**, **Halina Gambuś**, **Magdalena Jaworska**, **Maria Klein**, **Kazimierz Klima** i **Władysław Migdał**, oraz **dr Jerzy Brusiło ofmconv**. z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Książka dzieli się na trzy części. Część pierwsza, „Wielowymiarowość prawdy" (referaty z roku 2006), przedstawia rozważania wokół problematyki prawdy w naukach rolniczych oraz wypowiedzi dotyczące szeroko dyskutowanego zagadnienia żywności i organizmów modyfikowanych genetycznie. Przedmiotem tekstów części drugiej, „Dobro" (referaty z roku 2007), jest chleb ujmowany m.in. w aspekcie historycznym, socjologicznym i medyczno-dietetycznym. W części trzeciej, „Piękno" znajdzie Czytelnik szkic (z roku 2008) poświęcony pięknu w człowieku i jego odpowiedzialności za otaczającą go przyrodę. W prezentacji podejmowanych przez siebie zagadnień Autorzy nawiązują do nauk **Jana Pawła II**.

Opracowanie: Wojciech Adamski

KONKURS

na najlepsze zdjęcie na okładkę Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

Regulamin konkursu fotograficznego na zdjęcie na okładkę Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

1. Organizatorem konkursu jest Redakcja Biuletynu Informacyjnego UR.
2. Przedmiotem konkursu jest fotografia elementu przyrodniczego (mała forma przyrodnicza) – dopuszcza się makrofotografię. Motyw główny musi być zachowany w całości – bez przycinania oraz bez ingerencji w programach graficznych (wycinanie tła, dodawanie cieni, zmiany barw itp). Minimalna rozdzielczość fotografii 300, minimalny rozmiar fotografii 1 Mb lub 15x21cm.
3. W konkursie może wziąć udział każda osoba zainteresowana.
4. Uczestnik konkursu może zgłosić na konkurs nie więcej niż 5 fotografii.
5. Uczestnik konkursu winien złożyć wraz z fotografią kartę zgłoszeniową (dostępną w Biurze Rektora).
6. Fotografie w wersji elektronicznej na CD wraz z wypełnioną i podpisaną kartą zgłoszeniową winny być złożone w Biurze Rektora UR – al. Mickiewicza 21 (pok. 109) do dnia **19 lutego 2010 roku**.
7. Organizator konkursu zastrzega sobie prawo do nieodpłatnego wykorzystania wszystkich nadesłanych fotografii w publikacji Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie i ewentualnych wystawach związanych z konkursem, a także w celach promocyjnych, umieszczając pod fotografiami nazwiska autorów.
8. Uczestnik konkursu składając fotografię wraz z wypełnioną i podpisaną kartą zgłoszeniową, oświadcza, że:
   a. posiada pełnię praw autorskich do zgłoszonych fotografii i wyraża zgodę na wykorzystanie ich zgodnie z punktem 7 Regulaminu;
   b. nie narusza praw autorskich osób trzecich;
   c. nie narusza dóbr osobistych osób przedstawionych na zgłoszonych fotografiach oraz innych dóbr prawnie chronionych;
   d. zgłoszone fotografie nie zostały uprzednio nigdzie publikowane;
   e. wyraża zgodę na przetwarzanie i udostępnianie danych osobowych: imię, nazwisko, adres zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. nr 133, poz. 833, z późn. zm.).
9. Wypełniona i podpisana karta zgłoszeniowa jest dowodem na zapoznanie się z Regulaminem konkursu i jego zaakceptowanie.

10. Fotografie złożone po dniu 19 lutego 2010 roku nie będą zakwalifikowane do udziału w konkursie.
11. Rozstrzygniecie konkursu nastąpi w dniu 23 lutego 2010 roku.
12. Fotografie oceniać będzie powołane przez Organizatora Jury, które zadecyduje o przyznaniu nagród oraz wytypuje fotografię na okładkę Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Decyzje Jury będą ostateczne i prawnie wiążące dla wszystkich uczestników konkursu.
13. Laureaci powiadomieni zostaną o wynikach konkursu, terminie i miejscu wręczenia nagród drogą e-mailową.
14. Autor wytypowanej na okładkę Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie fotografii otrzyma nagrodę książkową.
15. W przypadku dużego zainteresowania konkursem, Jury podejmie decyzję o wyłonieniu fotografii, które zostaną opublikowane na okładkach kolejnych numerów Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Autorzy zostaną powiadomieni drogą e-mailową o wynikach konkursu, terminie i miejscu wręczenia nagród.

Karta zgłoszeniowa uczestnictwa
w konkursie fotograficznymna zdjęcie na okładkę Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Imię i nazwisko: _____

Adres: _____

Telefon: _____

Adres e-mail: _____

1. **Oświadczam, że zapoznałam/em się z regulaminem konkursu fotograficznego na zdjęcie na okładkę Biuletynu Informacyjnego Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie i akceptuję jego treść.**

2. **Wyrażam zgodę na przetwarzanie i udostępnianie swoich danych osobowych: imię, nazwisko, adres zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 833, z późn. zm.).**

_____

(data i podpis autora fotografii)

Pamiętajcie o Naturze...

O pasjach życia, misji Uniwersytetu i filozofii z profesorem Kazimierzem Wiechem z Katedry Ochrony Roślin, rozmawia Szymon Sikorski

Prof. dr hab. Kazimierz Wiech

Jaka jest według Pana misja Uniwersytetu?

Uniwersytet to nie tylko sale wykładowe, laboratoria i stacje doświadczalne – to przede wszystkim ludzie tam pracujący i studiujący. A samo studiowanie to nie tylko uczęszczanie na wykłady i ćwiczenia, ale przede wszystkim kontakt z kompetentnymi nauczycielami. Uniwersytet i studiowanie nie może się ograniczać do czterech ścian takiego, czy innego instytutu i rozmów, lub dyskusji na tematy wyłącznie naukowe. Uniwersytet musi stwarzać studentom możliwość poszerzenia horyzontów. Może się zdarzyć, że ktoś studiując pozna wyłącznie kompetentnych ludzi będących świetnymi fachowcami w swojej dziedzinie, lecz nie wychodzącymi poza nią. A przecież każdy z nauczycieli posiada oprócz fachowej wiedzy także własne pasje, jest osobowością, której częścią powinien podzielić się ze studentami. Według mnie, studiowanie powinno polegać na pojmowaniu świata poprzez pryzmat wielu dyscyplin, niekoniecznie tych, które są przedmiotem studiów, ale które otworzą przed studentem szeroką przestrzeń powiązań z innymi obszarami wiedzy, także tymi dotyczącymi kultury, historii, życia w społeczeństwie. Dla mnie, nauczyciela akademickiego Uniwersytetu Rolniczego, najważniejszym celem jest pokazanie naszych wspólnych powiązań z Naturą, czyli z tym co nas otacza, z tym co jest doskonałe i czego jesteśmy niezbędną częścią. Chcę nie tylko uczyć, lecz i wychowywać studentów. Najgorszą rzeczą jest coś, co u wielu dostrzegam, a nazywam dydaktycznym egoizmem, czyli ukrywaniem zdobytego doświadczenia i wiedzy o świecie wyłącznie dla siebie.

Jest Pan człowiekiem wielu pasji, z czego trzy są największe: muzyka, dawne polskie kresy (szczególnie Lwów i Czarnohora) i owady. Z czego one się zrodziły?

Tych pasji, a właściwie pozanaukowych zainteresowań jest znacznie więcej. Na pewno każdy z moich Kolegów jakieś posiada. Moje rodziły się stopniowo, a wszystko zaczęło się jeszcze w studenckich czasach. Wtedy to nie skupiałem się wyłącznie na studiowaniu, zacząłem m.in. śpiewać w Krakowskim Chórze Akademickim UJ. Śpiewałem obok prof. Jana Pocieja co mi szczególnie imponowało: „student obok profesora!". Chór był dla mnie lekcją współżycia z innymi członkami zespołu i lekcją odpowiedzialności za innych. Jeżeli ktoś występuje w takim, czy w innym zespole, nie może myśleć wyłącznie o sobie, zachwycać się swoim głosem, ale musi przede wszystkim słuchać kolegi śpiewającego obok, tworzyć wraz z nim czysto brzmiące akordy, musi się poddać muzycznej interpretacji i autorytetowi dyrygenta, a także na równo z innymi członkami chóru czuć się odpowiedzialny za cały zespół. Czy to nie jest lekcja demokracji, praktyczna lekcja współodpowiedzialności, a także nauka współrządzenia poprzez demokratycznie wybierane struktury. Przecież to są uniwersalne wartości wychowawcze. Brakowało mi chóru przez niemal dwadzieścia lat. Wydawało mi się, że już z „tego wyrosłem". Ale w końcu – może z tęsknoty za śpiewaniem, a może za namową studentów, postanowiłem włączyć chór do naszej uniwersyteckiej działalności dydaktycznej. Nie spodziewałem się, że po tylu latach przerwy, dzięki przychylności obecnych władz rektorskich, powstanie nie tylko chór mieszany, ale również

i męski. A samo stworzenie chóru nie było wcale trudne – mamy przecież tylu zdolnych studentów. Takich jak te, czy też inne zespoły może powstać na naszym Uniwersytecie znacznie więcej – potrzebny jest tylko pomysł i ktoś, *„kto to wszystko pociągnie!"* A o studentów się nie martwmy, oni zawsze „pomogą!"

Jest Pan także poetą...

To za duże słowo. Czytam chętnie poezję, podziwiam poetów. Poezja to siostra muzyki, prozy, to sposób na wyrażanie siebie, swoich myśli, odczuć. Pamiętam wielu Profesorów, którzy przekazywali wiedzę wykorzystując różne środki wyrazu. Dla mnie takimi Mistrzami byli Profesorowie: Leszek Czuchajowski, Franciszek Nowotny, Tadeusz Wojtaszek czy Zbigniew Pindel. Każdy z nich przekazywał wiedzę w inny sposób – nie chcę powiedzieć, że była to poezja w potocznym rozumieniu tego słowa, ale oni pokazywali siebie, swoje wnętrze, dzielili się z uczniami częścią swojej osobowości. Ich wykłady nasycone były emocją, a słowa układały się w logiczne frazy, które trafiały do naszych otwartych na wiedzę umysłów. Byli wyjątkowymi artystami – każdy w swojej dziedzinie. Ja tak właśnie rozumiem poezję na naszym uniwersyteckim podwórku. Oczywiście wykorzystuję wiersze – większość wykładów kończę poetyckimi entomo-strofami stworzonymi przez Alicję Ziębę. Napisaliśmy wspólnie książkę pt. „Na sześciu nogach – czyli entomologia na wesoło". Kilka lat przed założeniem chórów stworzyliśmy wspólnie grupę poetycko-muzyczną „Od czasu do czasu". Z tego zespołu, który co roku przygotowuje nowy program kabaretowy prezentowany przy okazji Dni Owada, wyrosła wspaniała animatorka naszego uniwersyteckiego teatru Ania Hostyńska, absolwentka Wydziału Ogrodniczego, która co jakiś czas w klubie studenckim „Arka" przygotowuje kolejne premiery sztuk teatralnych.

Jakim głosem Pan śpiewa?

W chórze mieszanym śpiewam basem, a w męskim barytonem.

A jakiej muzyki słucha Pan najczęściej?

Z pewnością chóralnej, tej, do której zachęca nas Joanna Gutowska-Kuźmicz – dyrygentka naszych chórów. Ale jadąc do pracy słucham tylko RMF Classic. Muzyka towarzyszy mi zawsze, gdy chcę odpocząć, czy mówiąc ot tak, całkiem górnolotnie powrócić do stanu równowagi psychicznej. Wówczas włączam dobrą muzykę – najczęściej klasyczną.

Jakich ma Pan ulubionych klasyków?

Zdecydowanie Mozarta, Beethovena i Vivaldiego.

A jakie utwory?

U Mozarta, to aż strach powiedzieć, najchętniej słucham „Requiem", śpiewamy też w chórze jedną z jego najwspanialszych kompozycji – „Ave Verum". Mogę słuchać bez końca symfonii Beethovena, a z Vivaldiego w różnych wersjach „Cztery pory roku". To przecież muzyczny obraz Natury. Utwór ten brzmi wyjątkowo w wykonaniu Nigela Kennedy'ego, którego podziwiam za wszechstronność i łatwość nawiązywania kontaktu ze słuchaczem. Kiedyś, nie tak dawno słuchałem w krakowskiej Filharmonii orkiestry z La Scali, która grała utwór Piazzolli oparty na „Czterech porach roku" – wówczas wręcz nie mogłem ukryć zachwytu.

Gdzie słyszy Pan muzykę?

Wszędzie. Gdyby jej nie było ten świat byłby pusty. Muzyka jest czystością dźwięków, harmonią, która jest wokół nas. Przyroda jest doskonałą harmonią, ponieważ mamy w niej współbrzmienie barw, kształtów, funkcji, czy dźwięków Natury. W końcu nie ma nic piękniejszego i doskonalszego od muzyki łąki.

Jak opisać muzykę łąki?

Muzykę łąki podkreśla szelest traw, trzepot skrzydeł ptaka, uderzenia skrzydeł pszczoły, czy trzmiela. Jednak paradoksalnie najpiękniejszą częścią muzyki przyrody jest jej cisza. Będąc na łące my w niej tkwimy, jesteśmy w niej zanurzeni, słyszymy ją poprzez delikatność dźwięków będących jej podkreśleniem. Z tej harmonii Natury wyrasta – rodzi się muzyka stworzona przez człowieka, powstają najpiękniejsze dzieła malarstwa, czy fotografii, które są niczym innym, jak właśnie próbą artystycznego przetworzenia przyrody we własnym umyśle wraz z osobistym ładunkiem emocjonalnym, nadającym dziełu jego wyjątkowy charakter. Niestety często w ten ład przyrody wdzieramy się sami z hałasem, dysonansami silników samochodowych, quadów, telefonów komórkowych, z tym całym cywilizacyjnym zgiełkiem.

Więc to z tego zamiłowania do ciszy i przyrody zrodziły się Pańskie wyjazdy na Wschód?

Tak. Z tego poszukiwania zrodziła moja kolejna pasja – ucieczka w Czarnohorę. Przedłużeniem dydaktyki były i są, bo pewnie do nich wrócę, Polsko-Ukraińskie obozy naukowe na Huculszczyźnie. Do tej pory zorganizowałem ich sześć. Na początku chyba jak zawsze było to z mojej strony nieco egoistyczne działanie – chciałem „czegoś nowego" doświadczyć najpierw sam. Ale gdy już wybrałem się na Huculszczyznę po raz pierwszy i zobaczyłem, jak piękna jest ta, niegdyś polska kraina, pozbawiona zgiełku turystycznego, pełna naturalności i nie zniszczonej jeszcze przyrody – to postanowiłem tam wracać jak najczęściej, ale już nie sam. Przekonałem się, że tamte góry nadal cechuje wspaniała roślinność. Znaleźć tam można elementy pierwotnego lasu, spotkać zabytki architektury i Huculskiej kultury, których nie zniszczył czas i ludzi, którzy myślą tak, jak kiedyś. Dlatego postanowiłem tam przyjeżdżać wraz ze studentami, aby zobaczyli inny kraj, inną kulturę. Kraj, który kiedyś należał do Polski, a dziś jest częścią Ukrainy. Przepięknie opisał go Stanisław Vincenz w książce „Na wysokiej Połoninie". Takiego opisu nasi zakopiańscy górale jeszcze się nie doczekali. Czytając ten utwór, będąc tam, patrząc na krajobrazy, na rośliny, możemy się nauczyć botaniki i zoologii od ich praktycznej strony, czerpiąc równocześnie z ludowej wiedzy. Jest to jeszcze jedno

potwierdzenie myśli, którą już wcześniej wyraziłem, że chcąc uczyć innych, pokazując im szeroki kontekst przyrody i kultury, musimy wyjść poza mury uczelni, bo prawdziwe źródła inspiracji naukowej są właśnie tam, na zewnątrz. Obozy na Huculszczyznie były sukcesem, gdyż brały w nich udział osoby kompetentne, naukowcy z różnych katedr, instytutów, uczelni, nauczyciele i studenci. Mogli oni mówić i dyskutować o roślinach, glebie i zwierzętach gdyż mieli to wszystko na wyciągniecie ręki, a pod pachą klucze do oznaczania, czerpaki, botanizery i... „Na wysokiej połoninie" Stanisława Vincenza.

Ale wyjazdy te to nie tylko nauka biologii.

Oczywiście, że nie tylko. Wieczorem spotykaliśmy się, aby dzielić się refleksjami i zdobytą wiedzą, aby planować dzień następny i czytać Stanisława Vincenza. W czasie tych spotkań przybliżaliśmy sobie także kulturę Huculską i historię wschodnich krańców niegdysiejszego państwa polskiego. To była cała ta wielokierunkowość, uniwersyteckość we właściwym rozumieniu tego słowa. Opieraliśmy proces dydaktyczny, na tym co proponuje nam przyroda, a czego niekiedy wręcz celowo unikamy.

Panie profesorze, skoro już jesteśmy na Wschodzie to logiczną kontynuacją będzie zapytanie o Lwów.

Lwów to moje związki rodzinne. Chociaż urodziłem się w Krakowie, to mam korzenie lwowskie, a szerzej mówiąc kresowe, stąd przecież pochodzą moi rodzice i dziadkowie, tam pracowała i mieszkała cała nasza rodzina. Dziadek zginął w Katyniu, a część rodziny musiała opuścić Lwów, praktycznie niczego z sobą nie zabierając. Tam został nie tylko materialny majątek rodziny, lecz przede wszystkim wspomnienia, serce i groby najbliższych na Cmentarzu Łyczakowskim. Czuję się związany z tym miejscem, gdyż w domu rodzinnym słyszałem piosenki lwowskie, ten lwowski bałak, słuchałem wieczorami opowiadań o tym, jak mieszkało się na ulicy Sodowej, czy studiowało na Politechnice przy ulicy Sapiehy, gdzie uczęszczał mój dziadek, czy też o tym jak było w niedzielę w kościele Marii Magdaleny, gdzie brali ślub Dziadkowie. Gdy zmieniły się czasy, a wyjazdy na Wschód stały się możliwe, zacząłem podróżować do Lwowa. Staram się przypominać obecnym mieszkańcom Lwowa naszą wspólną polską przeszłość i kulturę, i to jak wiele rzeczy nas łączy. Natomiast dzięki obozom naukowym chcę pokazać studentom, jakie są i były niezwykłe koleje historii. My jej już nie możemy zmienić. Ale ona w jakieś mierze, powstaje i kształtuje się z naszym udziałem i do nas należy tworzenie nowych wzajemnych relacji. Historię powinniśmy bardzo dobrze znać i z niej czerpać, a wzajemne relacje tworzyć właśnie na płaszczyźnie naukowej, studenckiej, towarzyskiej – budować na nowo, na zasadach przyjaźni, wzajemnego szacunku. W te działania wpisuje się koncepcja polsko-ukraińskich obozów naukowych, budowy przez nasz chór „mostów kulturowych", a także wspaniała inicjatywa prof. Kazimierza Kosiniaka-Kamysza, pomysłodawcy koncertów ekumenicznych. Pierwszy odbył się we Lwowie, teraz czas na Krynicę. Staram się zaszczepić naszym studentom, poszanowanie dla każdej kultury. Aby pogłębić te związki wybrałem się kilka lat temu do Lwowa wraz z grupą poetycko-muzyczną „Od czasu do czasu". Zaprezentowaliśmy program o Stanisławie Vincenzie i Huculszczyźnie, a także „Bliżej Natury", które zostały gorąco przyjęte przez ukraińskich odbiorców.

Jaka część Lwowa wywiera na panu największe wrażenie?

Cmentarz Łyczakowski, który jest księgą historii Lwowa zapisaną w kamieniach. Pochowani są na nim najwięksi Lwowianie okresu ostatnich 200 lat. Jest to jedna z najstarszych polskich nekropolii założona, gdy Austriacy dokonali kasacji cmentarzy przykościelnych. To również swoista galeria rzeźby stworzonej przez całą plejadę artystów począwszy od Hartmana Witwera, braci Antona, Jana i Leona Schimserów, Pawła Eutele, Cypriana Godebskiego, Tadeusza Barącza, Parysa Filippiego, czy Juliana Markowskiego. To właśnie dlatego Cmentarz Łyczakowski uważam za pomnik historii Polski i historii sztuki wykutej w kamieniu.

Jest Pan zatem swoistym „kronikarzem" Lwowa.

Kronikarzem??? Raczej kimś, kto chciałby zapisać na zdjęciach coś, co przemija. Ja nie piszę kroniki, tworzę bardzo osobistą dokumentację. Zacząłem fotografować Lwów już wiele lat temu. Powstały w ten sposób trzy wystawy dotyczące tego miasta. Pierwsza to „Spacer po Lwowie", druga „Kościoły Lwowa", a trzecia – „Cmentarz Łyczakowski". Kolekcje te pokazywałem już wielokrotnie w Polsce, na Ukrainie, w Niemczech, a niektóre fragmenty wystawy dotyczącej szerszego kręgu kulturowego Huculszczyzny, prezentowałem w tym roku na Węgrzech. Robię to, aby spłacić pewien dług wobec Lwowian. Jestem synem lwowianina. Profesor Stanisław Nicieja, który w swojej pracy habilitacyjnej tak wspaniale opisał Cmentarz Łyczakowski, napisał we wstępie, że chociaż nie urodził się we Lwowie, ani tych lwowskich korzeni nie posiadał, to jednak czuł się „adoptowanym dzieckiem" lwowskim. Ja tym bardziej mogę tak właśnie się czuć. Te zdjęcia robię nie tylko dla pokolenia lwowian, które wraz z upływem lat stopniowo odchodzi. Zdjęcia są odzwierciedleniem obecnej chwili, a dla młodego pokolenia, takim podarunkiem, aby nie zapomniało, że te kościoły, kamienne pomniki, Kopiec Unii Lubelskiej, a nawet groby na Łyczakowie są dziełem Polaków, którzy tam mieszkali i tworzyli. Oczywiście jest to także z mojej strony przejaw pewnego sentymentalizmu, ale przede wszystkim hołdu.

I tak oto doszliśmy do kolejnej wielkiej Pańskiej pasji. Do owadów. Patrząc na Pana zaangażowanie w organizację „Dni Owada" nasuwa się pytanie, czy owady można polubić?

A jak można nie lubić?! Jedynie 10 proc. społeczeństwa cierpi na entomofobię, czyli

strach przed owadami, a nieco więcej na arachnofobię, czyli strach przed pajęczakami. Owady są piękne i różnorodne i można je polubić. Wystarczy wspomnieć, że na „Dni Owada" przychodzi z roku na rok coraz więcej osób, i są to osoby coraz młodsze. Ostatnią wystawę odwiedziło ponad 5 tys. gości, z których prawie każdy chciał dotknąć tych żywych cudów „inżynierii przyrody".

Organizacja tej ekspozycji wymaga współpracy wielu osób. Czy łatwo pozyskać do współpracy studentów?

Oczywiście, przecież większość osób pracujących i przygotowujących „Dni Owada" to studenci. Co więcej, goście odwiedzający naszą uczelnię zawsze są pod ogromnym wrażeniem ich wiedzy i kompetencji. Do pracy przy tym happeningu nie można nikogo zmusić, to musi być pasja, którą oni przenoszą również na innych. W ich obecności wiele osób nie boi się dotknąć nawet dużego pająka, czy „popatrzeć w oczy" owadowi. Stopniowo, ludzie odkrywają nowy dla siebie świat – świat owadów.

Czy istotnie świat owadów to mikrokosmos?

Opisanych gatunków owadów jest ponad milion. Niektórzy naukowcy uważają, że wszystkich gatunków może być ponad dwadzieścia milionów. Zatem, na jednego człowieka przypadają miliardy sztuk owadów. Wobec takich proporcji warto postawić tezę, że to my, ludzie, żyjemy koło owadów, a nie na odwrót.

Wspomniał Pan, że są one cudami inżynierii Natury.

Może lepiej powiedzieć, że są najlepiej przystosowaną do życia na ziemi grupą zwierząt. W końcu opanowały wszystkie środowiska życia z wyjątkiem oceanów. A że ich budowa fascynuje każdego? – wystarczy im się przyjrzeć z bliska. Przecież już Leonardo da Vinci patrząc na ważkę zaprojektował helikopter. Wystarczy spróbować w palcach ścisnąć chrząszcza – rozpucza lepiężnikowca, aby przekonać się, jak wytrzymała jest to konstrukcja i jakim wspaniałym inżynierem jest sama Natura. Owady mają różnorodne techniki przemieszczania się: skakanie, latanie, zakopywanie się w ziemię. Ponadto, są to żywe laboratoria chemiczne najwyższej klasy. Tworzą miód, barwniki i feromony, które służą im jako język do porozumiewania się i przekazywania sygnałów w społecznościach os, pszczół, czy ślepych termitów. Niestety, chociaż są one tak pasjonujące, to i tak na całą tę grupę patrzymy przez pryzmat komara, stonki ziemniaczanej, czy bielinka kapustnika, czyli ogólnie rzecz biorąc tych spośród sześcionogów, które nam dokuczają.

Z czego wynika nasz lęk przed owadami?

Z niewiedzy! – co do ich zachowań, a także z ich nieprzewidywalności. Nie wiemy, co ten owad może nam zrobić, a stąd już bardzo blisko do powszechnego odruchu zadeptania, unicestwienia. Powodem niechęci do owadów jest także ich wygląd. Nie wszyscy lubimy szybko poruszające się organizmy. Jednak ich wygląd nie jest przypadkowy. Każdy szczegół budowy owada, nawet ta pozorna (dla niektórych z nas) brzydota, to efekt milionów lat ewolucji. Jeżeli tak spojrzymy na te drobne zwierzęta, to wówczas znacznie łatwiej nam będzie je zaakceptować.

Dlaczego komarzyce, osy, czy szerszenie nas gryzą?

Samice komarów kłują nas, aby pobrać krew, w celu wytworzenia odpowiedniej liczby jaj.

Ale dlaczego akurat z taką lubością piją one naszą krew?

To także kwestia ewolucji i przystosowania. Kiedyś meszki i komary atakowały głównie inne zwierzęta, teraz dokuczają ludziom, jednak nie ze złośliwości, lecz po to, aby przetrwać. Natomiast osy, pszczoły, czy szerszenie są dla nas niebezpieczne jedynie w przypadku, gdy w zagrożeniu muszą się bronić. One nigdy nie atakują pierwsze. Pamiętajmy o tym.

Dziś jako naukowiec i pasjonat jest Pan autorytetem dla wielu studentów. Jakich Pan miał mistrzów? Kto dla studenta Wiecha był autorytetem?

Było ich wielu. Jeszcze raz przypominam prof. Tadeusza Wojtaszka, który był i pozostanie dla mnie wielkim Mistrzem. On pokazywał mi jak można poświęcić się bez reszty szlachetnej i dobrej idei, wyraźnie określonemu celowi. Przecież wybudowanie tej części uczelni, w której teraz rozmawiamy, to właśnie jego zasługa. Drugą osobą był profesor Leszek Czuchajowski, wspaniały chemik. Jego wykłady były poezją, bo sam był poetą. Kolejny mistrz to profesor Franciszek Nowotny – biochemik, który jak nikt inny, gestykulacją rąk, wyrazem twarzy i słowami potrafił wyjaśnić zjawiska, które dla innych były czarną magią. Pragnę wspomnieć także panią profesor Jadwigę Opyrchałową z Wrocławia, która kiedyś pokazała mi gdzie, tak naprawdę jest moje miejsce. Zostałem kiedyś przez nią skarcony. Wiele lat temu siedzieliśmy przed jej domem w Drogini koło Myślenic, pod starą gruszą, której pąki, w dużej części opanował kwieciak gruszowiec. Patrząc na „ten obraz zniszczenia" powiedziałem: *przecież tak łatwo można kwieciaka wyeliminować – wystarczy jeden zabieg chemiczny*.

Pani Profesor popatrzyła na mnie zdumiona i z wyrzutem w głosie powiedziała: *Kaziu, zastanów się, po co ci ta chemia? Popatrz, tych gruszek wystarczy i dla mnie i dla kwieciaka, i dla ptaków i dla ciebie. Narwij sobie ile chcesz.* Wówczas zrozumiałem jej sposób myślenia.

Dziś myślę podobnie do Pani Profesor, ponieważ wiem, że jesteśmy tylko cząstką Natury – niezwykłej mozaiki – puzzli o nieskończonej liczbie elementów i nie powinniśmy niszczyć jej harmonijnej równowagi.

Stypendia Fundacji im. Zofii i Władysława Pokusów – Szansa dla młodych

Kraków, 1 grudnia 2009 r.

Uniwersytet Rolniczy gościł w swoich murach przedstawicieli **Fundacji im. Zofii i Władysława Pokusów**, którzy wręczyli studentom uczelni krakowskich stypendia na kolejny rok akademicki. Uroczystość odbyła się w Dworku UR przy ul. Balickiej i była niezwykle wzruszająca. Stypendyści mogli poczuć się wyjątkowo, gdyż poza wsparciem materialnym, jakie uzyskali, podkreślano jak wielkie znaczenie mają w oczach Fundacji. **Prezes Stefan Rachwalski** w swoim przemówieniu podkreślił, że tylko Najlepsi mogą być uhonorowani i tylko w Najlepszych jest nadzieja, że w przyszłości dzięki m.in. wsparciu uzyskanym w postaci stypendium będą rozwijać się i działać na rzecz środowiska wiejskiego. Na dowód tego przytoczył list dziękczynny, w którym jeden ze stypendystów, obecny doktor nauk humanistycznych, załączył wyrazy wdzięczności i uznania skierowane do Zarządu Fundacji podkreślając, że otrzymane środki stały się dla niego impulsem do dalszego rozwoju.

Uczelnię reprezentowali: **JM Rektor prof. dr hab. Janusz Żmija**, **prof. dr hab. Krystyna Koziec – Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej** i **prof. dr hab. Włodzimierz Sady – Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich**. W uroczystości wzięli także udział przedstawiciele władz samorządowych.

Fundacja jest organizacją pożytku publicznego, działa społecznie już od 11 lat. Pomysłodawcą i fundatorem był **Władysław Pokusa** i jego małżonka Zofia. Oboje aktywni działacze w środowisku polonijnym w Kanadzie, w 1999 r. powołali do życia Fundację przekazując na ten cel wszystkie prywatne środki finansowe. Głównym jej zadaniem było niesienie pomocy uzdolnionej młodzieży z terenów wsi i małych miasteczek. Od początku istnienia przyznano 360 rocznych stypendiów. Fundacja partycypuje w remontach szkół wiejskich, wspiera biblioteki, działalność kulturalną. Szkoła Podstawowa w Oblekoniu (miejsce kształcenia Donatora) dzięki pomocy fundacji uniknęła likwidacji, obecnie ma nowy plac zabaw, boisko i dobrze wyposażone sale komputerowe. Działalność zarówno Fundatorów jak i obecnego prezesa została niejednokrotnie doceniona. Za całokształt działalności na rzecz Ojczyzny Prezydent RP przyznał **Władysławowi Pokusie** Oficerski Krzyż Orderu Odrodzenia Polski. Pani Zofia jest laureatką nagrody im. Oskara Kolberga. Została odznaczona również: Złotym Krzyżem Zasługi RP i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Prezydent RP przyznał także Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski dla **Stefana Rachwalskiego** – prezesa Fundacji i **Józefa Górskiego** – Członka Rady Fundacji za wybitne zasługi w działalności na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży ze środowiska wiejskiego.

Stypendia przyznawane są studentom, którzy pochodzą ze wsi bądź małych miasteczek, osiągają odpowiednie wyniki w nauce, ale przede wszystkim przejawiają szerokorozumianą aktywność społeczną np. działając w organizacjach pozarządowych. Średnia wysokość stypendium to 300-400 zł miesięcznie. W tym roku do Fundacji spłynęło około 180 podań z których rozpatrzono pozytywnie 35.

Zbiorowe zdjęcie władz Uczelni, Fundacji im. Zofii i Władysława Pokusów oraz stypendystów

Tegoroczni stypendyści, lista alfabetyczna:

Baciak Jan – Akademia Muzyczna w Krakowie
Bryś Małgorzata – Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
Brzezińska Klaudia – Akademia Górniczo - Hutnicza
Cygan Agata – Uniwersytet Humanistyczno - Przyrodniczy w Kielcach
Czajkowska Magdalena – Uniwersytet Jagielloński
Doktór Monika – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
Gabryś Grażyna – Krakowska Szkoła Wyższa im. A.F. Modrzewskiego
Gruchała Katarzyna – Warszawski Uniwersytet Medyczny
Hampel Marek – Akademia Muzyczna w Krakowie
Janica Radosław – Uniwersytet Jagielloński
Kołodziej Sylwia – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
Koper Beata – Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu
Kornalska Elżbieta – Uniwersytet Rolniczy
Krzak Anna – Uniwersytet Medyczny w Lublinie
Lelek Łukasz - Akademia Muzyczna w Krakowie
Łyduch Katarzyna – Uniwersytet Rolniczy
Madejczuk Ilona – Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie
Malinowska Agnieszka - Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie
Mierzwa Monika – Uniwersytet Rolniczy
Olszowska Magdalena – Uniwersytet Medyczny w Lublinie
Pietrzak Tomasz – Politechnika Krakowska
Pruś Aneta – Uniwersytet Rolniczy
Rak Krystian – Akademia Górniczo-Hutnicza
Reguła Tomasz – Uniwersytet Rolniczy
Roj Anna – Akademia Muzyczna w Krakowie
Sondecki Mariusz – Politechnika Koszalińska
Stachura Tomasz – Uniwersytet Rolniczy
Szcześniak Marcin – Politechnika Krakowska
Szwed Martyna – Uniwersytet Jagielloński
Szymańska Katarzyna – Uniwersytet Medyczny w Lublinie
Śliwa Aneta – Uniwersytet Rolniczy
Turczyński Konrad – Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie
Wałkowska Joanna – Akademia Muzyczna w Krakowie
Zajdel Mirosław – Akademia Górniczo-Hutnicza
Ziętarska Paulina – Politechnika Krakowska

Joanna Roczniewska
Biuro Informacji i Promocji

Od lewej JM Rektor prof. Janusz Żmija, Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich prof. Włodzimierz Sady, prezes Fundacji im. Zofii i Władysława Pokusów Stefan Rachwalski

Tomasz Reguła doktorant Wydziału Inżynierii Produkcji i Energetyki odbiera stypendium z rąk Prezesa Fundacji Stefana Rachwalskiego

Stypendia dla studentów Uniwersytetu Rolniczego

W ramach działalności statutowej od momentu powołania w 2006 r. Fundacja Uniwersytetu Rolniczego prowadzi działania w zakresie pomocy finansowej studentom Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Do tej pory przyznano w sumie 38 stypendiów, 18 stypendiów ze środków własnych fundacji oraz 20 stypendiów dofinansowanych przez Województwo Małopolskie w ramach otwartego konkursu ofert pn. „Regionalny Program Stypendialny". W sumie fundacja od początku swojej działalności wypłaciła stypendia na łączną kwotę prawie 120 000 zł.

Nie tylko stypendia

Jedną z form działalności statutowej obok wspierania finansowego studentów jest działalność wspomagająca edukację. W roku 2008 fundacja wsparła organizowany przez Centrum Kształcenia Ustawicznego UR, cykl szkoleń i wykładów dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych realizowanych w formie „Uniwersytetu dla młodzieży". Pozaszkolne formy edukacji realizowane były również we współpracy z Biurem Karier UR oraz Uczelnianą Radą Samorządu Studentów jako szkolenia dla studentów Uniwersytetu Rolniczego z zakresu rozwoju osobistego.

Nasz 1%

W listopadzie 2008 r. fundacja uzyskała status organizacji pożytku publicznego. Status ten umożliwia przekazywanie na działalność fundacji środków w ramach odpisu podatkowego tzw. „1%".

Pragniemy przekazać serdeczne podziękowania wszystkim pracownikom UR, którzy przekazali 1% podatku na rzecz Fundacji w roku 2009. Niestety nie wszyscy pracownicy wyrazili zgodę na przekazanie przez Urzędy Skarbowe informacji na temat ich danych osobowych i nie do wszystkich możemy zwrócić się z osobistymi podziękowaniami. Dzięki hojności osób prywatnych udało się uzyskać kwotę wystarczającą do wypłaty kolejnych stypendiów.

W nowym roku kalendarzowym zwracamy się ponownie z prośbą o wsparcie fundacji oraz przekazanie 1% podatku na działalność statutową.

Kto może przekazać 1% podatku?

- podatnicy opodatkowani ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych (PIT-28),
- podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT-36 i PIT-37),
- podatnicy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą i korzystający z liniowej, 19-procentowej stawki podatku (PIT-36L),
- podatnicy uzyskujący niektóre dochody kapitałowe (PIT-38).

Jak przekazać 1 % podatku dla naszej Fundacji?

W zeznaniu podajemy nazwę organizacji „Fundacja Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie" oraz numer jej wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego: 0000264847.

Prosimy o wpisanie swoich danych (imię, nazwisko, adres firmy lub miejsca zamieszkania, telefon, faks, e-mail) w wypełnionym formularzu PIT, pozycja INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE, byśmy mogli złożyć Państwu wyrazy wdzięczności.

Fot. Małgorzata Kózka

„Młodzież – Edukacja – Unia Europejska"

Kraków, 8 grudnia 2009 r.

To już piąte z kolei spotkanie, zorganizowane dzięki inicjatywie **dr Czesława Siekierskiego – posła do Parlamentu Europejskiego** przy współpracy z władzami Uniwersytetu, na którym młodzież szkół średnich mogła, poza sporą dawką wiedzy o Unii Europejskiej, zapoznać się z naszą Uczelnią. Odpowiedniemu klimatowi spotkania sprzyjało miejsce. Dzięki uprzejmości kierownictwa klubu akademickiego spotkanie odbyło się w murach „Arki". Gości przybyłych do nas m.in. z Czernichowa, Książa Wielkiego, Miechowa, Starego Sącza, Limanowej, Giebułtowa, Piotrkowic Małych powitali uroczyście **Rektor Uniwersytetu Rolniczego prof. dr hab. Janusz Żmija**, **Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich prof. dr hab. Włodzimierz Sady** oraz **Poseł do Parlamentu Europejskiego dr Czesław Siekierski**. Celem spotkania była promocja edukacji europejskiej wśród młodzieży. W programie znalazły się m.in. tematy z zakresu znaczenia traktatu lizbońskiego, prezentacje programów edukacyjnych Unii Europejskiej. Licznie przybyli wysłuchali także wykładu promującego naszą Uczelnię. Złożyły się na to wystąpienia przedstawicieli poszczególnych Wydziałów (Rolniczo-Ekonomicznego, Leśnego, Hodowli i Biologii Zwierząt, Inżynierii Środowiska i Geodezji, Ogrodniczego, Inżynierii Produkcji i Energetyki oraz Technologii Żywności). Młodzież miała okazję zaopatrzyć się w uczelniane materiały informacyjne.

Do Krakowa przyjechali przede wszystkim uczniowie klas maturalnych z około piętnastu szkół o profilu ekonomicznym, rolniczym, spożywczym, geodezyjno-drogowym, chemicznym, czy inżynierii środowiska.

Materiał o spotkaniu przygotował Krakowski Oddział Telewizji Kraków.

Tekst: Joanna Roczniewska
Biuro Informacji i Promocji

Pierwsi goście

Poseł dr Czesław Siekierski wita przybyłych

Rektor Uniwersytetu Rolniczego otwiera Konferencję

Przedstawiciele Wydziałów Uniwersytetu wśród młodzieży

W trakcie wykładów

Działalność Klubu Akademickiego „Arka"

Członkowie Rady programowej KA „Arka"

Dzień Dziecka

Impreza Andrzejkowa

Ostatni rok był dla Klubu Akademickiego „Arka" bardzo pracowity. Rozpoczął się powolny, ale wytrwale prowadzony proces przemiany wizerunku i także, w pewnej mierze, funkcji klubu. W naszym zamierzeniu „Arka" ma być instytucją kulturową z prawdziwego zdarzenia – miejscem, gdzie każdy student będzie mógł znaleźć coś dla siebie. Staramy się promować rozrywkę na wysokim poziomie, nie rezygnując także z organizowania imprez cieszących się największą popularnością wśród studentów. Ta swoista ewolucja musi przebiegać jakby na dwóch różnych płaszczyznach.

Loże to dopiero początek zmian

Wiemy, że poprawie musi ulec cała infrastruktura klubu, jednak z zadowoleniem i radością możemy oznajmić, iż w ostatnim czasie sporo w tej materii dokonano. Rozpoczęliśmy budowę specjalnych lóż dla studentów – mają one stanowić jeden z elementów wystroju, który swoim klimatem konkurować z najpopularniejszymi klubami i kawiarniami w Krakowie. Zdecydowaliśmy się także wyremontować część pomieszczeń użytkowych, dzięki czemu powstała na przykład w pełni profesjonalna garderoba. Urządzono także nowe biuro dla Rady Programowej klubu, aby w odpowiednich warunkach, mogła ona planować dalszą działalność kulturową „Arki".

Będzie jeszcze bezpieczniej

Najważniejszym i priorytetowym zadaniem jest dla nas wszystkich poprawa poziomu bezpieczeństwa. Z tego względu wymieniliśmy zewnętrzne drzwi, które aktualnie spełniają wszystkie obowiązujące przepisy i standardy ochrony przeciwpożarowej. W przyszłości planujemy dalsze zmiany w wyglądzie i poprawy bezpieczeństwa klubu, które obejmą: budowę dodatkowych trzech lóż, wymianę kolejnych zdewastowanych i zniszczonych drzwi, dalszy remont holu i korytarza w części biurowej.

Naprzeciw oczekiwaniom

Imprezy, które organizujemy, można podzielić na te odbywające się cyklicznie oraz takie, które są świeżymi pomysłami Rady Programowej. Do tych pierwszych na pewno można zaliczyć dyskoteki, które co jakiś czas odbywają się w „Arce". Staramy się odejść od stereotypowego podejścia do tego typu wydarzenia, organizując dyskoteki o charakterze tematycznym, na przykład rockotekę czy imprezę w stylu reagee. Cieszą się one wielkim powodzeniem wśród studentów nie tylko naszej uczelni, co jest niewątpliwą zasługą Rady Programowej „Arki".

Raz w miesiącu organizowane są w „Arce" dni podróżnika. Zaproszeni studenci i inni goście, opowiadają zebranym swoje wrażenia z różnych wypraw do bardzo odległych i egzotycznych krajów. Towarzyszą temu inne atrakcje, takie jak prezentacje zdjęć, czy też degustacje potraw związanych z opisywanymi miejscami. Już wkrótce, 29 stycznia gościem „Arki" będzie Wojciech Cejrowski, jeden z najpopularniejszych polskich podróżników. Nasz klub bierze aktywny udział także w krakowskich Juwenaliach. To właśnie w „Arce" odbywają się m.in. wybory Super Studenta. Organizowane są tutaj również imprezy adresowane wyłącznie dla studentów Uniwersytetu Rolniczego: Bal Beana, który jest okazją do integracji i wesołych „otrzęsin" dla stu-

dentów I roku. Co roku odbywa się także najbardziej rozpoznawalna impreza, a mianowicie Międzywydziałowy Turniej Artystyczny, który jeszcze w tym roku pragniemy poszerzyć na Ogólnouczelniany Przegląd Kabaretowy „Klamka". Prawdziwym hitem są niewątpliwie organizowane w naszym klubie Andrzejki. Jest to impreza z prawdziwego zdarzenia: z wróżeniem, występami tanecznymi, czy możliwością zrobienia sobie tatuażu z henny. To z pewnością kolejny wielki sukces Rady Programowej. Poza tym w „Arce" mają także miejsce różnego rodzaju bale uczelniane, półmetki czy też przeróżne jubileusze. Wymienione imprezy i przedsięwzięcia to tylko kropla w morzu kultury tego, czego nie jestem wstanie opisać.

Co trzy miesiące w naszym klubie odbywa się również zbiórka krwi organizowana przez Klub Honorowych Dawców Krwi naszej uczelni. Także w „Arce" mają miejsce próby i występy Teatru Zorganizowanych Studentów UR.

W tym roku, po raz pierwszy, w klubie studenckim „Arka" została zorganizowana impreza z okazji Dnia Dziecka. Dużym wydarzeniem, które odbiło się szerokich echem w życiu studenckim, były również Akademickie Mistrzostwa Polski w Kulturystyce.
Oprócz tego „Arka" wynajmuje swoje usługi wielu innym podmiotom. Studenci cenią sobie przede wszystkim kawiarnię, w której mogą się odprężyć po codziennej dawce nauki. W klubie odbywają się różne zajęcia organizowane przez Studium Wychowania Fizycznego. Od ponad roku ma tu także swoją siedzibę Studencki Zespół „Skalni", który jest współgospodarzem klubu i chętnie bierze udział w różnych przedsięwzięciach kulturalnych klubu, za co im serdecznie dziękujemy.

Czekamy na Wasze propozycje

Myślę, że Rada Programowa „Arki", a także wszystkie osoby związane z naszym klubem mogą uznać ostatni czas za jak najbardziej udany. Ważne i dobrze rokujące na przyszłość jest to, iż wciąż pojawiają się nowe inicjatywy i pomysły na dalszą działalność klubu. Oczywiście nie można realizować wszystkiego od razu, potrzeba czasu, niekiedy także pieniędzy. Nie zmienia to jednak faktu, iż „Arka" jasno obrała kurs, który jeszcze mocniej ugruntuje ją w krakowskim środowisku.

Nie udałoby się dokonać tego wszystkiego gdyby nie życzliwe zainteresowanie i pomoc, której udzieliły nam władze Uniwersytetu Rolniczego, za co serdecznie dziękujemy.

mgr inż. Michał Szanduła

Wróżenie z kart podczas imprezy Andrzejkowej

Kabaret z Wydziału HiBZ

Występ zespołu Iglika podczas Spotkań Podróżniczych – BAŁKANY

Wybory Super Studenta podczas Juwenaliów 2009

Zintegrowany System Bezpieczeństwa na Uczelni

7 listopada 2008 roku **JM Rektor prof. Janusz Żmija**, podpisał porozumienie z Komendą Miejską Policji w Krakowie. Zaowocowało to szeregiem zdarzeń wpływających na poprawę bezpieczeństwa studentów naszej Uczelni. Pierwszym krokiem było przeprowadzenie szkolenia dla studentów pierwszego roku. Spotkania z policją odbyły się na wszystkich wydziałach naszej Uczelni i miały na celu zapoznanie studentów z problemami i zagrożeniami na jakie mogą napotkać na Uczelni, jak i w samym Krakowie. W perspektywie kolejnych lat studiów uchroni ich to przed zagrożeniami i problemami różnego rodzaju przestępstw. Zajęcia odbywały się w sposób bardzo profesjonalny; poruszały tematy najbardziej aktualne takie jak: bezpieczne korzystanie z bankomatów i kart płatniczych, unikanie miejsc najbardziej niebezpiecznych w Krakowie, problem narkotyków i tzw. „pigułki gwałtu", zachowanie w momencie zagrożenia życia i mienia, jak i całej proceduru powiadamiania odpowiednich służb o dokonaniu przestępstwa lub wykroczenia.

W sam projekt bardzo zaangażowali się sami studenci i to dzięki nim Uczelnia mogła dostrzec wiele problemów i zagrożeń, które wcześniej nie były nam znane. Przy pomocy pracowników naukowych: **dr Magdaleny Kowalskiej** i **dr Wioletty Knapik** z Zakładu Socjologii i Rozwoju Wsi Instytutu Ekonomiczno-Społecznego pod kierownictwem **dr hab. inż. Andrzeja Kotali, prof. UR** sporządzono ankiety na temat bezpieczeństwa dla studentów I, IV i V roku wszystkich Wydziałów. Wyniki ankiet pozwoliły poznać subiektywne oceny, poczucie bezpieczeństwa studentów, określenie z jakiego rodzaju przestępstwami, wykroczeniami czy problemami (np. komunikacyjnymi) zetknęli się oni na terenie Uczelni lub w jej okolicy. Określono także jakie działania powinny zostać podjęte w celu poprawy bezpieczeństwa w obiektach UR. Przeważająca większość studentów oceniła stan bezpieczeństwa w obiektach Uniwersytetu Rolniczego na poziomie dobrym i bardzo dobrym. Respondenci pozytywnie ocenili swoją Uczelnię, a większość ankietowanych nigdy nie znalazła się w sytuacji, w której ich poczucie bezpieczeństwa było zagrożone. Wszystkie te działania zaowocowały podpisaniem kolejnego porozumienia w sprawie: **„Współdziałania w zakresie zapewnienia porządku i bezpieczeństwa na terenie Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie"**. 30 października 2009 roku w obecności **JM Rektora prof. Janusza Żmiji**, Komendanta Miejskim Policji w Krakowie **insp. mgr Wacława Orlickiego**, **nadkomisarz Małgorzaty Ciesielskiej** z Komendy Miejskiej Policji, Prorektora ds. Studenckich **prof. Włodzimierza Sady**, Kanclerza Uniwersytetu Rolniczego **mgr inż. Krzysztofa Ziółkowskiego** oraz przedstawicieli samorządu studenckiego UR podpisano to porozumienie.

W październiku i listopadzie 2009 r. odbyły się kolejne szkolenia dla studentów I roku Uniwersytetu Rolniczego z zakresu zintegrowanego systemu bezpieczeństwa.

Kolejnym krokiem poprawy bezpieczeństwa studentów było spotkanie w Klubie Akademickim „Arka" – 26 listopada 2009 roku, pod patronatem Prorektora ds. Dydaktycznych i Studenckich **prof. Włodzimierza Sady** i Kanclerza Uniwersytetu Rolniczego **mgr inż. Krzysztofa Ziółkowskiego**. Zaproszono na nie przedstawicieli Komendy Wojewódzkiej Policji i Komendy Miejskiej Policji w Krakowie, Straży Miejskiej, MPK, Zarządu Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie. Przedstawiono wyniki badań ankietowych naszych studentów i zaproszono do dalszej współpracy w celu poprawienia warunków bezpieczeństwa naszych studentów. Mamy nadzieję, że dalsza ścisła współpraca z powyżej wymienionymi instytucjami w znacznym stopniu poprawią poziom i bezpieczeństwo studiowania na naszej Uczelni.

Komendant Miejski Policji w Krakowie z JM Rektorem Uniwersytetu Rolniczego

mgr inż. Rafał Ludwikowski
kierownik Straży UR

Małgorzata Gierada absolwentka Biotechnologii Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie wśród laureatów Nagrody Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa AD 2009

10 listopada 2009 r. w sali obrad Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Wyspiańskiego odbyła się podniosła uroczystość wręczenia Nagród Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa za działalność w dziedzinach nauki i techniki, kultury i sztuki oraz sportu. Wyboru laureatów dokonała Komisja Nagród powoływana corocznie przez Prezydenta Krakowa, w skład której weszli wybitni naukowcy krakowskich uczelni pod przewodnictwem **prof. dr hab. Andrzeja Białasa**, prezesa Polskiej Akademii Umiejętności. Wśród uhonorowanych osób znaleźli się wybitni twórcy i naukowcy działający na rzecz społeczności miasta Krakowa tacy jak: **Stanisław Bryndza-Stabro**, **Krzysztof Globisz**, **Zdzisław Noga**, **Ryszard Tadeusiewicz** i **Franciszek Ziejka**.

Przyznano także nagrody za prace dyplomowe, których tematyka była ściśle związana z Krakowem. Otrzymało je sześciu młodych naukowców, wśród których znalazła się **mgr inż. Małgorzata Gierada**, absolwentka Biotechnologii Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie. Wyróżniona została jej praca magisterska pt.: *Mykoflora występująca na ścianach kaplic i w powietrzu atmosferycznym w zabytkowej Bazylice Mariackiej w Krakowie* wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Wiesława Barabasza**.

Obiektem badań w pracy magisterskiej wykonanej przez naszą studentkę była Bazylika Mariacka w Krakowie, jeden z najpiękniejszych zabytków sakralnych Polski i miejsce żywego kultu religijnego. Jej zabytkowe wnętrze jest narażone na niszczące działanie środowiska, tak czynników fizycznych, jak i mikrobiologicznych. W związku z tym badano mykoflorę występującą w tym obiekcie, gdyż zazwyczaj rozwój grzybów najbardziej zagraża zabytkom, a ich nadmierne występowanie, może być także szkodliwe dla ludzi. **Małgorzata Gierada** w okresie od IV do XII 2007 r. pobierała próbki powietrza (5 miejsc pomiarowych) i wymazy ze ścian (10 miejsc) Bazyliki Mariackiej. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdziła, że nie ma ponadnormatywnej liczby grzybów zarówno w powietrzu, jak i na przegrodach budowlanych. Mykoflora powietrza zmieniała się sezonowo, z najwyższą liczebnością grzybów latem. Najczęściej występowały grzyby z rodzajów: *Alternaria*, *Aspergillus*, *Cladosporium*, *Penicillium*.

Autorka zbadała także wrażliwość wyizolowanych grzybów na trzy fungicydy dostępne w handlu, stosowane do ich zwalczania. Stwierdziła, że wszystkie badane środki wykazują działanie grzybobójcze w stosunku do oznaczonych grzybów, niektóre nawet w stukrotnych rozcieńczeniach.

W uroczystości nasz Uniwersytet, obok laureatki, reprezentowali **JM Rektor prof. dr hab. Janusz Żmija**, **prof. dr hab. Wiesław Barabasz** oraz **prof. dr hab. Maria Klein**.

prof. dr hab. Maria Klein

Prof. M. Klein, M. Gierada, prof. W. Barabasz

Laureaci nagród

Od lewej JM Rektor prof. J. Żmija, M. Gierada, prof. M. Klein, prof. W. Barabasz

UCZELNIA W MEDIACH

OD 20 PAŹDZIERNIKA 2009 r. DO 15 GRUDNIA 2009 r.

DZIENNIK POLSKI 20.10.2009 r.

Zmiany na uczelniach

Podczas październikowej dwudniowej Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich dyskutowano w obecności minister Barbary Kudryckiej o zmianach, jakie czekają polskie uczelnie. Przekształceniom ma ulec przede wszystkim system finansowania. Na szkolnictwo wyższe przekazywane ma być nie mniej niż 2,5 proc. PKB, zaś fundusz projakościowy ma wspierać tzw. wzorowe kierunki studiów, które otrzymały ocenę wyróżniającą Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Dodatkowe dotacje pojawić się mają także z racji zaliczenia uczelni do Krajowego Ośrodka Wiodącego, wyłonienie następować będzie w każdym kolejnym roku akademickim. Ma się także nieco poprawić sytuacja części doktorantów, którzy mogą liczyć na stypendium min. 2 tys. zł. Przewiduje się także zakończenie problemu wieloetatowości – zjawiska tak powszechnego na uczelniach. Naukowiec nie będzie już mógł pracować na więcej niż dwóch etatach. Stypendia naukowe planuje się zamienić nagrodami Rektora, byłyby one nieco wyższe, kosztem przydzielenia mniejszej grupie studentów. Z kolei problem płatności za drugi kierunek nie dotknie tylko 10 proc. najlepszych studentów danej uczelni. Według środowiska rektorskiego zabrakło tym razem postulatu o przechodzeniu nauczycieli akademickich z tytułem profesora w stan spoczynku po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zaapelował o to m.in. Rektor UR prof. dr hab. Janusz Żmija, tłumacząc, iż „środowisko to jest jedyną nominowaną przez prezydenta grupą wyłączoną z systemu emerytalnego".

Proponowane przez resort zmiany miałyby wejść od roku akademickiego 2010/2011.

GAZETA KRAKOWSKA 04.11.2009 r.

Pieniądze na dydaktykę

www.wrotamalopolski.pl 5.11.2009 r.

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie otrzyma 9 milionów zł na dofinansowanie projektu „Dydaktyka i badania – unowocześnienie bazy materialnej". Umowa została podpisana przez Wojciecha Kozaka, członka zarządu województwa małopolskiego z Rektorem UR prof. Januszem Żmiją. Inwestycja powstała w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Projekt dotyczy modernizacji, adaptacji i wyposażenia istniejących obiektów uczelni na cele Centrum Edukacji Gleboznawczej oraz laboratoriów Wydziału Leśnego i Ogrodniczego. Inwestycja pozwoli na zwiększenie potencjału naukowo-dydaktycznego uczelni.

GAZETA KRAKOWSKA 04.11.2009 r.

Matematykę wystarczy zrozumieć, a potem ćwiczyć, ćwiczyć i jeszcze raz...

Wywiad z prof. dr hab. Markiem Ptakiem z Katedry Zastosowań Matematyki UR w Krakowie, który podkreśla, iż matematyka szkolna nie jest trudna, a uczy ścisłego myślenia, jasności sformułowań oraz zwraca uwagę na niesprzeczność proponowanych teorii. Większość otaczającej nas rzeczywistości działa na podstawie praw matematycznych. Swoisty lęk przed matematyką może pojawić się z braku systematyczności i przerywania nauki. Najprostszym przykładem była decyzja o zniesieniu matematyki jako przedmiotu obowiązkowego na maturze. W konsekwencji młodzi ludzie nie mieli motywacji do rzetelnej nauki. Trafiając na studia okazywało się, że jest to istotny przedmiot na ich kierunku, a prowadzący tę wiedzę egzekwują. Ponieważ elementy matematyki, czy logiki są obecne na ok. 80 proc. studiów dobrze się stało, że matematyka powraca na maturę jako przedmiot obowiązkowy.

GAZETA WYBORCZA 9-10.11.2009 r.

Wara wam od weterynarii

Od przyszłego roku akademickiego wydziały weterynarii zamierzają otworzyć trzy uczelnie w tym Uniwersytet Jagielloński razem z Uniwersytetem Rolniczym. Obecnie w Polsce na tym kierunku można się kształcić w czterech uczelniach we Wrocławiu, Lublinie, Olsztynie i Warszawie. Dziekani tychże wydziałów skierowali do minister Barbary Kudryckiej list z prośbą by nie wyraziła zgody na zamierzenia kolejnych uczelni gotowych otworzyć weterynarię. Tłumaczą to i tak już nasyconym rynkiem lekarzy specjalistów w tej dziedzinie. Podkreślają, że weterynaria nie może być sposobem na rozwiązanie problemu malejącej liczby chętnych do studiowania kierunków rolniczych. Ograniczenia hodowli zwierząt, zamykanie przychodni weterynaryjnych, emigracje lekarzy to wybrane argumenty przeciwników tegoż przedsięwzięcia. Prof. Jerzy Niedziółka z UR w Krakowie twierdzi, że Uczelnia bierze pod uwagę sytuację demograficzną oraz zainteresowania kandydatów. Plany powołania kierunku biorą się m. in. z szerokiego zainteresowania specjalizacją weterynaryjną. Jeśli w Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej zatrudniają absolwentów po zootechnice oznacza to, że tym bardziej znajdą tam zatrudnienie absolwenci weterynarii. Ostateczna decyzja podjęta zostanie na szczeblu ministerialnym. Wiceminister Grażyna Pawelska-Skrzypek komentując problem podkreśliła, że jeśli uczelnia spełnia wymogi

formalne do prowadzenia studiów, a decyzję swą tłumaczy zapotrzebowaniem na rynku nie widzi powodu by takie plany hamować.

DZIENNIK POLSKI 13.11.2009 r.

W Krakowie będą studiować weterynarię

W Krakowie trwają prace związane z próbą otwarcia kierunku weterynaria. Uniwersytet Rolniczy podkreśla, że ma wyspecjalizowaną kadrę i wspólnie z Uniwersytetem Jagiellonskim nawiązał kontakt z zagranicznymi uniwersytetami, które mogłyby zasilić kadrę w Krakowie (m. in. w Belgii, Szwecji, Skandynawii). Obecnie szukani są sponsorzy, którzy wsparliby budowę specjalistycznych klinik i laboratoriów. Zainteresowanie weterynarią jest duże, a Kraków jako silny ośrodek edukacyjny taki kierunek również powinien przyszłym studentom zapewnić. Rektor UJ prof. Karol Musioł podkreślił, że weterynaria jest dziedziną, która zajmować będzie coraz ważniejsze miejsce i nie powinna się kojarzyć tylko z leczeniem zwierząt, ale też bezpieczeństwem żywności.

DZIENNIK POLSKI

www.erasmus.wsiz.rzeszow.pl

www.krakow.studia.net 17.11.2009 r.

„Erasmus" coraz modniejszy

Gwałtownie przybywa studentów zainteresowanych wyjazdem zagranicznym, jednak często po powrocie muszą stawić czoła problemom formalnym jak np. powtarzanie niektórych przedmiotów. Kraj cieszący się największym zainteresowaniem to Hiszpania. Na krakowskich uczelniach z roku na rok trend jest rosnący. Wyjeżdżający mają nadzieję przede wszystkim na podszlifowanie języka, a także na zdobycie cennego doświadczenia i większej pewności siebie. W końcu jadąc do obcego kraju, często bardzo różniącego się od Polski student jest zdany tylko na swoją zaradność i przedsiębiorczość. Wrażenia ogólne są również uzależnione od tego jak dana uczelnia ma rozbudowany system informacyjny dla tego typu studentów. Jedne zapewniają pełne wsparcie informacyjne i socjalne, na innych student musi przejawić większą samodzielność w dotarciu do tegoż zaplecza. W Polsce trwa obecnie debata na rzecz mobilności studentów. Jedną z nich zorganizowano na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie. Tematem, który często się pojawiał w dyskusji był problem z zaliczeniem przez polskie uczelnie okresu studiów zagranicznych. Niejednokrotnie w tej kwestii winę ponoszą studenci nie informując do końca o tym, że wybrali na docelowej uczelni przedmiot spoza programu studiów. Może to być także nieprzychylność wykładowcy, aczkolwiek z każdym rokiem widoczny jest pozytywny progres. Niewątpliwie niezwykle ważnym jest uważne zapoznanie się z zapisem umowy pomiędzy uczelnią macierzystą i przyjmującą stypendystę. W sytuacji problemowej to może być dowodem dochodzenia swoich praw.

DZIENNIK POLSKI 24.11.2009 r.

Mniejsze dotacje dla uczelni

Studenci niektórych małopolskich szkół wyższych dostaną w tym roku niższe stypendia. Uniwersytet Jagielloński w porównaniu z 2008 rokiem otrzymał dotację na pomoc materialną dla studentów mniejszą o 4 mln zł. Na Uniwersytecie Pedagogicznym stawki nie zmieniły się, stypendia opiewają na kwoty 80-300 zł, a stypendium naukowe może zaś wynieść 125-400 zł. Podobnie na Uniwersytecie Rolniczym nie przewiduje się zmian w wysokościach, i tak stypendium naukowe zamyka się w kwotach 200-300 zł a naukowe od 310-470 zł. Podniesienie kwot planuje za to AGH, która uruchamia własne środki oraz Uniwersytet Ekonomiczny. Stypendia przyznawane są dla uczelni na jednakowych zasadach, proporcjonalnie do liczby studentów. Resort nauki informuje, iż w 2008 r. część uczelni na kontach funduszów pomocy materialnej miała oszczędności rzędu 300 mln zł. Uczelnie zostały wtedy zobligowane do rozdysponowania tych środków, zaś te, które otrzymały mniejsze dotacje mają prawo wnioskować o ich zwiększenie.

GAZETA WYBORCZA 27.11.2009

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie współpracuje z Sekretariatem Regionalnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Małopolskiego. Uczelnia ma istotny pośredni i bezpośredni wpływ na rozwój obszarów wiejskich w Małopolsce. Przykładem mogą być np. badania związane z określeniem zasobów odnawialnych źródeł energii, szkolenia w zakresie zarządzania zmianami na obszarach wiejskich oraz zasad tworzenia zespołów ludzkich (grup producenckich, Lokalnych Grup Działania). Dzięki współpracy z Uniwersytetem w Nitrze możliwe jest przenoszenie praktyk dotyczących rozwoju obszarów wiejskich. Obecność Centrum Transferu Technologii daje możliwość wdrożenia wyników badań do praktyki gospodarczej wsi i rolnictwa. Badania jakości prowadzone przez Wydział Technologii Żywności oraz Małopolskie Centrum Monitoringu i Atestacji Żywności mogą przyczynić się do promocji najsmaczniejszych produktów tradycyjnych z Małopolski. Niezmiernie istotnym zadaniem jest jednak kształcenie studentów, którzy mogą pracować w przyszłości na rzecz rozwoju wsi. Poprzez inicjatywy takie jak Giełda Agroturystyczna propaguje się turystykę na obszarach wiejskich. W ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Uniwersytet oferuję pracę na rzecz identyfikacji i rozwiązywania problemów rozwoju społeczno-gospodarczego.

DZIENNIK POLSKI 2.12.2009 r.

Stypendia dla najzdolniejszych

35 najzdolniejszych studentów z terenów wiejskich otrzymało stypendia naukowe podczas gali na Uniwersytecie Rolniczym. Wielu młodych ludzi nie może studiować tylko dlatego, że pochodzą z biednych terenów wiejskich i wydatki na kształcenie w mieście przekraczałyby możliwości finansowe ich rodziny. Fundacja, która przyznaje stypendia działa już jedenasty rok.

DZIENNIK POLSKI **3.12.2009 r.**

Damy indeks, ale za pieniądze

2,5 tys. zł – tyle zdaniem polskich rektorów powinni płacić studenci za rok nauki w uczelniach publicznych. Jest to jednak kontrowersyjny pomysł zdaniem rektora Uniwersytetu Rolniczgo prof. Janusza Żmiji, wiceprzewodniczącego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Podczas ostatniego spotkania KRASP została zaprezentowana strategia szkolnictwa wyższego na lata 2010-2020. Zdaniem rektorów jednym z poważniejszych problemów jest niedostateczny poziom finansowania szkolnictwa wyższego. Receptą według nich jest to, aby od 2015 wszyscy studenci płacili za naukę. Wprowadzenie czesnego powiązane jest także z planem udogodnień w pozyskiwaniu pomocy finansowej w postaci pożyczek i kredytów studenckich. Rektor WSZiB w Krakowie nie ukrywa, że z punktu widzenia uczelni prywatnych pomysł ten jest korzystny. Studenci niepublicznych uczelni za niewiele większą opłatą (rocznie czesne wynosi ok. 4000) otrzymaliby towar lepszy jakościowo. Rzecz jasna nie wszyscy są zwolennikami wprowadzenia odpłatności, według rektora UR polskie społeczeństwo jest zbyt biedne i rodzi to obawy, że spora część w ogóle nie podejmie studiów nie mając możliwości spłacenia pożyczki. Przedstawione pomysły to na razie jedynie założenia do szerszej dyskusji. Wszyscy są zgodni jednak z tym, że odpłatność wcześniej czy później zawita na uczelnie publiczne. Powodem jest tego niewystarczający poziom dotacji, jakie otrzymują.

DZIENNIK POLSKI
GAZETA WYBORCZA
www.krakow.studia.net **4-7.12.2009 r.**

Dekoracje świąteczne

Zapowiedź cyklu warsztatów tworzenia dekoracji bożonarodzeniowych, a także ich wystawie przygotowanych przez studentów kierunku Ogrodnictwo oraz słuchaczy studiów podyplomowych Florystyka, które miały miejsce w dniach 4 do 7 grudnia na terenie Wydziału Ogrodniczego.

DZIENNIK POLSKI **11.12.2009 r.**

Uniwersytet dla Młodzieży

Zapowiedź cyklu wykładów w ramach inicjatywy Uniwersytetu Rolniczego skierowanych do młodzieży szkół średnich, którzy odwiedzą uczelnię przyjeżdżając z mniej lub bardziej odległych zakątków Małopolski.

DZIENNIK POLSKI **15.12.2009 r.**

Młodzi chcą być inżynierami

Na studiach technicznych w końcu drgnęło. Młodzi, którzy do tej pory najchętniej wybierali prawo, psychologię, zarządzanie coraz chętniej decydują się na studia techniczne. W ubiegłym roku na listę najpopularniejszych kierunków budownictwo awansowało z jedenastego na piąte! Ten rok był pierwszym, podczas którego udało się zatrzymać spadek liczby studentów na kierunkach technicznych. Zmiana ta jest najwyraźniej odpowiedzią na program „kierunki zamawiane". Dotyczy on kierunków matematycznych, technicznych i przyrodniczych. Uczelnie, które zaliczyły się do pilotujących dostają około 14 tys. zł na jednego studenta. W ramach tego muszą one podnosić atrakcyjność kształcenia w postaci obozów naukowych, kursów dających dodatkowe kwalifikacje, korepetycji z matematyki i fizyki. Zaś połowie najlepszych studentów oferują stypendia w wysokości 1 tys. zł. Zajęcia te prawdopodobnie przyczyniły się do mniejszego odsetka osób, które nie zaliczyły sesji po pierwszym roku. Władze Uniwersytetu Rolniczego, który prowadzi zamawiane kształcenie na inżynierii środowiska i biotechnologii zauważają, że dzięki dodatkowym zajęciom z matematyki odsiew studentów pierwszego roku nie jest tak wyraźny jak na innych kierunkach.

Opracowanie: Joanna Roczniewska
Biuro Informacji i Promocji

Doktorat honoris causa profesora Władysława Leszczyńskiego
Kraków, 23 października 2009 r.

Prof. dr hab. Wacław Leszczyński podczas uroczystości nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

---

Wspierając naszą Fundację wspierasz młodzież studiującą na naszej Uczelni

Przekaż 1% Twojego podatku za 2009 rok dla Fundacji Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Jak przekazać 1% podatku dla naszej Fundacji?

W zeznaniu podajemy nazwę organizacji „Fundacja Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie" oraz numer jej wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego: 0000264847.

Chcemy podziękować Państwu za hojność prosimy o wpisanie swoich danych osobowych (imię, nazwisko, adres firmy lub miejsca zamieszkania, telefon, faks, e-mail) w wypełnionym formularzu PIT, pozycja INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE.

12 . 2009

www.ur.krakow.pl